

การปรับปรุงซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุตามโครงการนวัตกรรมผู้สูงอายุ
: กรณีศึกษา ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยในกรุงเทพมหานคร

นายณัฐพัฒน์ สุขสมัย

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเอกพัฒนศาสตรมหาบัณฑิต

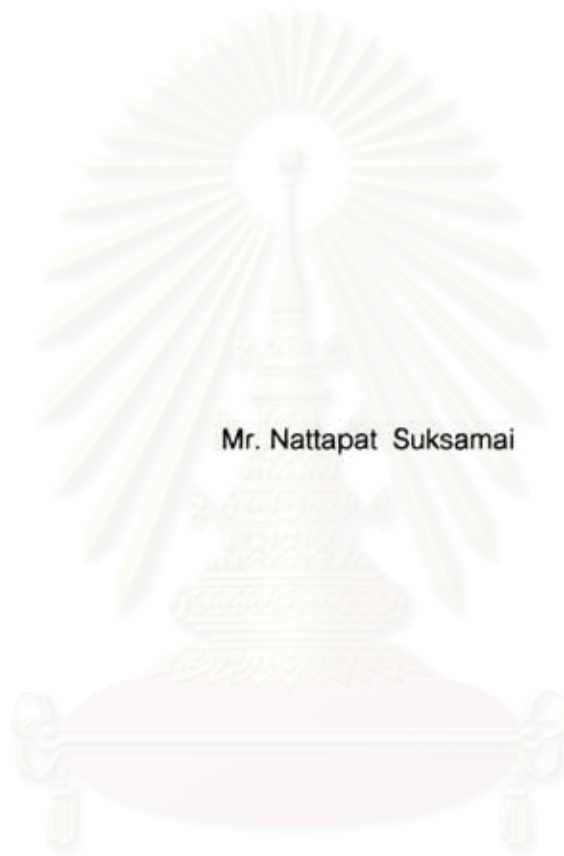
สาขาวิชาเคหการ ภาควิชาเคหการ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

IMPROVING ELDERLY HOUSING IN THE INNOVATION PROJECT FOR THE ELDERLY
: A CASE STUDY OF THE LOW INCOME ELDERLY IN BANGKOK METROPOLIS

Mr. Nattapat Suksamai

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Housing Development Program in Housing

Department of Housing

Faculty of Architecture

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

500101

ณัฏฐ์พัฒน์ สุขสมัย : การปรับปรุงซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุตามโครงการนวัตกรรมผู้สูงอายุ: กรณีศึกษา ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยในกรุงเทพมหานคร. (IMPROVING ELDERLY HOUSING IN THE INNOVATION PROJECT FOR THE ELDERLY : A CASE STUDY OF THE LOW INCOME ELDERLY IN BANGKOK METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ไตรรัตน์ จารุทัศน์, 155 หน้า.

โครงการซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุซึ่งเป็นโครงการของภาครัฐ ได้มีการดำเนินโครงการมาตั้งแต่ ตุลาคม พ.ศ.2548 และเสร็จตามเป้าหมายในเดือนกันยายน พ.ศ.2549 การวิจัยนี้เป็นการสำรวจบ้านในกรุงเทพมหานครที่เข้าร่วมโครงการนี้ ซึ่งมีทั้งหมด 110 หลัง โดยได้รับเงินสงเคราะห์จำนวน 10,000 บาทต่อหลัง การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา รูปแบบการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยในกรุงเทพมหานคร ศึกษาลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ สภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยในกรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาการดำเนินงานการซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยของหน่วยงานภาครัฐ

จากการสำรวจและสัมภาษณ์สามารถเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 53 หลัง โดยแบ่งเป็นบ้านชั้นเดียว 39 หลังและบ้านสองชั้น 14 หลัง โดยสามารถสรุปรูปแบบในการซ่อมแซมบ้านได้ 2 รูปแบบ ได้แก่ การสร้างบ้านใหม่ทั้งหมด มีจำนวน 3 หลัง และซ่อมแซมบ้านบางส่วน มีจำนวน 50 หลัง บ้านที่ใช้เงินงบประมาณเกินจำนวนเงินที่รัฐจัดให้ 10,000 บาท มีทั้งหมด 11 หลัง ซึ่งมีเงินสมทบจากแหล่งอื่น ซึ่งไม่ตรงกับจุดประสงค์ของโครงการที่ใช้งบประมาณสำหรับผู้สูงอายุและครอบครัวที่มีรายได้น้อยและเป็นผู้ด้อยโอกาส

ด้านการปรับปรุง ซ่อมแซมบ้าน พบว่าหลังคาเป็นส่วนของอาคารที่กลุ่มตัวอย่างได้รับการซ่อมแซมมากที่สุด เนื่องจากเป็นส่วนที่ใช้ป้องกันแดด ลม ฝน ซึ่งเป็นความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์ ส่วนห้องน้ำจะเป็นส่วนอาคารที่ได้รับการซ่อมแซมน้อยที่สุด เนื่องจากผู้สูงอายุคิดว่าส่วนอาคารอื่นสำคัญกว่า เช่น หลังคา พื้น ผนัง และคิดว่าห้องน้ำที่ติดตั้งอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องปรับปรุง และยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ปรับปรุงห้องน้ำ ส่วนใหญ่ยังคงใช้ส้วมแบบนั่งยอง เนื่องจากราคาถูกกว่า และใช้โถที่มีอยู่เดิม โดยไปปรับปรุงในส่วนของพื้น ผนัง และหลังคาแทน ส่วนของอาคารอื่นๆ ที่มีความสำคัญสำหรับผู้สูงอายุ เช่น ราวจับ หรือราวกันตก จากการสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างยังไม่ให้ความสนใจในการปรับปรุง

ผู้สูงอายุประมาณร้อยละ 50 เป็นผู้ที่ไม่สามารถดำเนินชีวิตได้ตามปรกติ เนื่องจากร่างกายที่ไม่แข็งแรง แต่สภาพปัจจุบันของบ้านที่ได้รับการซ่อมแซมตามโครงการแล้ว ถึงแม้ว่าจะมีสภาพบ้านที่มีความมั่นคงแข็งแรงขึ้น แต่ก็ยังไม่ได้มีการพิจารณาปรับปรุงสภาพบ้าน ปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับพฤติกรรมของผู้สูงอายุ อาจเป็นเพราะการขาดความรู้ หรือข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ โดยสามารถสรุปปัญหาที่พบ คือจุดอันตราย 6 จุด อันได้แก่ พื้นและสภาพแวดล้อมภายนอก พื้นต่างระดับ พื้นภายในบ้าน บันไดขึ้นชั้นสอง พื้นห้องน้ำ ชนิดของโถส้วม ซึ่งควรพิจารณาซ่อมแซมไปพร้อมกับความแข็งแรงปลอดภัยของบ้าน

ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในท้องถิ่น แทนวัสดุสมัยใหม่ซึ่งบางชนิดมีสารที่เป็นอันตรายต่อร่างกาย และไม่เหมาะสมกับการดำรงชีวิต เช่น วัสดุที่นำความร้อน เป็นต้น โดยเทคโนโลยีที่เหมาะสมในท้องถิ่น ยังสามารถพัฒนาเป็นอาชีพในชุมชน มีราคาถูก และอาจสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนด้วย

และจากผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ร่างกายไม่แข็งแรง มักเคลื่อนที่ร่างกายและทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยการนั่ง เพราะฉะนั้นขนาดพื้นที่ และระยะต่างๆ จึงควรพิจารณาให้เหมาะสมกับการใช้สอยของผู้สูงอายุ โดยส่วนใหญ่ผู้สูงอายุอยู่กับครอบครัวของลูก และมีสมาชิกครอบครัวประมาณ 4-5 คน ซึ่งขนาดขั้นต่ำที่แนะนำคือ 4.60x4.90 เมตร หรือประมาณ 23 ตารางเมตร เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินโครงการซ่อมแซมบ้านต่อไป

ภาควิชา.....เคหกรรม.....ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา.....เคหกรรม.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา.....2550.....

4874190625: MAJOR HOUSING

KEY WORD: HOUSING IMPROVING / ELDERLY

NATTAPAT SUKSAMAI : IMPROVING ELDERLY HOUSING IN THE INNOVATION PROJECT FOR THE ELDERLY : A CASE STUDY OF THE LOW INCOME ELDERLY IN BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. TRIRAT JARUTHAT, 155 pp.

The Elderly Housing Renovation Project was one of the government projects launched to encourage communities to take part in organizing activities for the elderly. The project was begun in October, 2005 and completed in September, 2006. This research study explored 110 houses in Bangkok that participated in the project. Each house received 10,000 baht from the welfare fund. The objectives of the study were to study types of housing renovation of the low-income elderly in Bangkok, to explore their social, economic and living status, and to study the government's operation of the project.

Surveys and the interviews were conducted with 53 houses (39 one-storey houses and 14 two-storey houses) serving as samples in the study. The results showed two types of renovation: 3 houses were rebuilt; and 50 were partly renovated. The study also found that the renovation of 11 houses cost more than the 10,000 baht which was the amount provided by the government. The owners received more money from other funds. This did not meet the objectives of the project which aimed at providing financial help to the low-income elderly and poor families viewed as underprivileged.

As for the housing renovation work, the study revealed that the roofs of the sample houses were repaired the most since they offers protection from the sun, wind and rain. Less money was spent on the toilet because other parts of the houses, e.g. the roof, the floor, and the wall were regarded as more important. Owners also perceived that their toilets were in good condition and needed no replacement. The study also found that the owners of the houses who chose to renovate their toilets still used squat toilets because of their cheaper price, and they kept the ones they had. The renovation was done on the floor, the wall and the ceiling instead. According to the study, other significant parts of the house, e.g. hand rails or guard rails were not of their interest.

Fifty percent of the elderly were not able to live a normal life. Due to unhealthy, but the current house's structure with has been renovated based on this project. Even though the house structure look better but have not been renovated in order to make it suitable for the elderly. It's probably lack of knowledge and limited budget. Over all, it could be concluded that there are six problems with are as follows: floor and outside environment, uneven floor, floor inside home, stairs, bathroom floor, type of squat toilets. Wish should be fixed the house structure.

The researcher recommended to use the suitable technology from folklore instead of using the high technology material wish could be harm in human body, for example, the heat conductor. It could be able to improve for career path and encourage the participation of people in that social.

Based on research findings, it found that most of the elderly is unhealthy and usually doing their activity as sitting. Then their could be suitable for them to use. Mostly the elderly live with their son's or daughter's family. Average family size is 4 - 5 people. Therefore this study suggests the minimum size of and elderly house of 4.60 x 4.90 m. or 23 Sq.m.

Department:.....Housing.....Student's Signature:.....

Field of Study:.....Housing.....Advisor's Signature:.....

Academic Year:.....2007.....

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ไตรรัตน์ จารุทัศน์ อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ,คุณสุวรรณี ห่อวิวัฒน์ ผู้แนะนำโครงการ, อาจารย์ ดร.กฤษณัททิตย พานิชภักดิ์ ประธานคณะกรรมการ และคณะกรรมการสอบทุกท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ สุปรีชา นิรัญโร, คุณพิมพ์ แสงสว่าง, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราพร เกศพิชญวัฒนา ซึ่งได้สละเวลาอันมีค่าให้ คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วง และมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการกรุงเทพ เจ้าหน้าที่ศูนย์ พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแคทุกท่าน ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าให้ความ ช่วยเหลือแก่ข้าพเจ้าในการลงสำรวจพื้นที่ และเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง อันเป็นประโยชน์ต่อ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และเป็นฐานข้อมูลที่สำคัญสำหรับพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการต่อไป

ขอขอบพระคุณผู้สูงอายุทุกท่านที่ข้าพเจ้าได้อ้างถึงในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ซึ่งข้อมูลที่ได้จะ เป็นประโยชน์ในทางวิชาการ เพื่อพัฒนาเป็นแนวทางในการช่วยเหลือผู้ที่ยากไร้ และด้วยโอกาสใน สังคมต่อไป

ขอขอบคุณ เพื่อนร่วมรุ่น C18 และเจ้าหน้าที่ในภาควิชาเคหการทุกคนที่คอยช่วยเหลือ เป็นกำลังใจและให้คำแนะนำที่ดีมาโดยตลอด จนสามารถทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วง ด้วยดี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนผัง.....	ฉ
สารบัญแผนภูมิ.....	ค
สารบัญรูปภาพ.....	ฌ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	5
1.4 ข้อจำกัดการศึกษา.....	6
1.5 คำจำกัดความต่างๆ ที่ใช้ในกาศึกษา.....	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 แนวความคิดที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ.....	9
2.2 แนวคิดการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ.....	17
2.3 แนวคิดด้านมาตรฐานที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม.....	20
2.4 แนวคิดเรื่องเทคโนโลยีที่เหมาะสม.....	31
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	40
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา.....	40
3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	41
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	41
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	42
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	42

	หน้า
บทที่ 4 รายละเอียดของโครงการ.....	43
4.1 ความเป็นมาของโครงการ.....	43
4.2 โครงการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร.....	46
บทที่ 5 ผลการศึกษา.....	51
ส่วนที่ 1 ข้อมูลการปรับปรุงซ่อมแซมบ้าน.....	51
5.1 รูปแบบการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุ.....	51
5.2 วัสดุที่ใช้ในการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุ.....	55
ส่วนที่ 2 ข้อมูลสภาพสังคม เศรษฐกิจและการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ.....	58
5.3 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้สูงอายุ.....	58
5.4 สภาพเศรษฐกิจของผู้สูงอายุ.....	60
5.5 สภาพการครอบครองที่อยู่อาศัย.....	61
5.6 สภาพการอยู่อาศัย และพฤติกรรมการใช้พื้นที่.....	61
ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านลักษณะชุมชน และการมีส่วนร่วมของชุมชน.....	62
ส่วนที่ 4 ผลการดำเนินงานของรัฐ ในการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุ.....	63
บทที่ 6 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	65
6.1 สรุปผลการศึกษา.....	65
6.2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย.....	72
6.3 ข้อเสนอแนะขนาดและการใช้พื้นที่ของผู้สูงอายุ.....	80
6.4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	83
รายการอ้างอิง.....	84
ภาคผนวก	86
ภาคผนวก ก. ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง.....	87
ภาคผนวก ข. ตารางสรุปข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง.....	148
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	155

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1.1	แสดงจำนวนบ้านตามหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ.....	4
ตารางที่ 1.2	แสดงจำนวนบ้านตามในแต่ละพื้นที่.....	4
ตารางที่ 1.3	แสดงกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างในขอบเขตการศึกษา.....	5
ตารางที่ 2.1	แสดงกลุ่มวัสดุและเทคโนโลยีสำหรับฐานราก.....	33
ตารางที่ 2.2	แสดงกลุ่มวัสดุและเทคโนโลยีสำหรับพื้น.....	34
ตารางที่ 2.3	แสดงกลุ่มวัสดุและเทคโนโลยีสำหรับผนัง.....	34
ตารางที่ 2.4	แสดงสรุปข้อได้เปรียบเสียเปรียบของวัสดุพื้นดินและวัสดุสมัยใหม่.....	35
ตารางที่ 3.1	แสดงสรุปจำนวนประชากรแยกตามหน่วยงานที่รับผิดชอบ.....	39
ตารางที่ 3.2	แสดงสรุปจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้สำรวจจริง ตามลักษณะทางกายภาพ.....	40
ตารางที่ 4.1	แสดงจำนวนบ้านและสถานที่จัดกิจกรรมที่เข้าร่วมโครงการทั่วประเทศ....	45
ตารางที่ 4.2	แสดงสรุปจำนวนประชากรแยกตามหน่วยงานที่รับผิดชอบ.....	46
ตารางที่ 5.1	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้สำรวจจริง แยกตามลักษณะทางกายภาพ.....	51
ตารางที่ 5.2	แสดงรูปแบบการซ่อมแซมบ้าน.....	52
ตารางที่ 5.3	แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุที่สร้างบ้านใหม่.....	52
ตารางที่ 5.4	แสดงการเปลี่ยนแปลงวัสดุบ้านสร้างใหม่.....	54
ตารางที่ 5.5	แสดงจำนวนบ้านที่ซ่อมแซมบางส่วน.....	54
ตารางที่ 5.6	แสดงส่วนของบ้านที่ได้รับการซ่อม.....	55
ตารางที่ 5.7	แสดงวัสดุที่ใช้ซ่อมแซมหลังคา.....	56
ตารางที่ 5.8	แสดงวัสดุที่ใช้ซ่อมแซมพื้น.....	56
ตารางที่ 5.9	แสดงวัสดุที่ใช้ซ่อมแซมผนัง.....	57
ตารางที่ 5.10	แสดงบ้านที่ซ่อมแซมห้องน้ำ.....	57
ตารางที่ 5.11	แสดงชนิดโถส้วม บ้านที่มีห้องน้ำ.....	57
ตารางที่ 5.12	แสดงส่วนของบ้านอื่นๆ ที่ได้รับการปรับปรุงซ่อมแซม.....	58
ตารางที่ 5.13	แสดงข้อมูลเพศ อายุ ของกลุ่มตัวอย่าง.....	58
ตารางที่ 5.14	แสดงลักษณะครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง.....	59
ตารางที่ 5.15	แสดงความสัมพันธ์เกี่ยวกับเพศ อายุ และการพึ่งพาของกลุ่มตัวอย่าง.....	59
ตารางที่ 5.16	แสดงสภาพการครอบครองที่อยู่อาศัย.....	61

ตารางที่ 5.17	แสดงตำแหน่งห้องนอนผู้สูงอายุในบ้านสองชั้น.....	61
ตารางที่ 5.18	แสดงตำแหน่งห้องนอนผู้สูงอายุในบ้านสองชั้น.....	62
ตารางที่ 5.19	แสดงลักษณะชุมชนและการจ้างแรงงานในการช่อมบ้านผู้สูงอายุ.....	63
ตารางที่ 5.20	แสดงการจ้างงานในการช่อมบ้าน.....	63
ตารางที่ 6.1	สัดส่วนงบประมาณที่ใช้ช่อมบ้าน.....	81

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแนม้ง

		หน้า
แนม้งที่ 3.1	แสดงประเด้นในการศีกษา.....	41
แนม้งที่ 3.2	แสดงวิธีดำเนนการศีกษา.....	42

สถาบันวิทย์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 1.1 แสดงพีระมิดประชากรไทยปี ค.ศ.1970-2050

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
รูปภาพที่ 1.1	บ้านผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยในต่างจังหวัดและในกรุงเทพฯตามลำดับ..... 1
รูปภาพที่ 2.1	ขนาดพื้นที่ใช้สอยในการนั่งคนเดียวและนั่งล้อมวง..... 20
รูปภาพที่ 2.2	ขนาดพื้นที่ใช้สอยในการนอน..... 21
รูปภาพที่ 2.3	ขนาดพื้นที่ใช้สอยในการปรุงอาหาร..... 22
รูปภาพที่ 2.4	ขนาดพื้นที่ใช้สอยในการทำกิจกรรมต่างๆ..... 23
รูปภาพที่ 2.5	ขนาดพื้นที่ใช้สอยในการซักล้าง อาบน้ำ และโกส้วม..... 24
รูปภาพที่ 2.6	ลักษณะทางเดิน ทางลาดและบันได ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ..... 27
รูปภาพที่ 2.7	ระยะที่สำคัญต่างๆ ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ..... 28
รูปภาพที่ 2.8	ระยะราวจับ ประตูและระเบียง ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ..... 29
รูปภาพที่ 2.9	ระยะที่การติดตั้งสุขภัณฑ์ต่างๆ ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ..... 30
รูปภาพที่ 4.1	บ้านที่ได้รับการซ่อมแซมในต่างจังหวัด..... 44
รูปภาพที่ 4.2	สภาพบ้านผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยในกรุงเทพมหานคร..... 47
รูปภาพที่ 4.3	คณะทำงานสำรวจข้อมูลผู้สูงอายุ..... 49
รูปภาพที่ 4.4	การดำเนินการซ่อมแซมบ้าน..... 49
รูปภาพที่ 4.5	การติดตามประเมินผลของคณะทำงาน..... 50
รูปภาพที่ 5.1	ลักษณะบ้านชั้นเดียว บ้านยกพื้นสูง และบ้านสองชั้น ตามลำดับ..... 51
รูปภาพที่ 5.2	สภาพเดิมของบ้านที่สร้างใหม่..... 53
รูปภาพที่ 5.3	สภาพบ้านที่สร้างใหม่ทั้ง 3 หลัง..... 53
รูปภาพที่ 6.1	สภาพทางเดินที่ไม่เหมาะสม..... 66
รูปภาพที่ 6.2	การปรับเปลี่ยนทางเดินภายนอกบ้าน..... 66
รูปภาพที่ 6.3	พื้นต่างระดับที่ไม่เหมาะสม..... 67
รูปภาพที่ 6.4	การปรับพื้นต่างระดับให้เหมาะสม..... 67
รูปภาพที่ 6.5	ลักษณะของพื้นทางลาด..... 68
รูปภาพที่ 6.6	พื้นภายในบ้านที่ไม่เหมาะสม..... 69
รูปภาพที่ 6.7	พื้นภายในบ้านที่เรียบ..... 69
รูปภาพที่ 6.8	บันไดที่ไม่เหมาะสม..... 70

รูปภาพที่ 6.9	บันไดควรแข็งแรง.....	70
รูปภาพที่ 6.10	การปรับเปลี่ยนห้องน้ำ.....	71
รูปภาพที่ 6.11	เปลี่ยนชนิดโถส้วมให้เหมาะสม.....	71
รูปภาพที่ 6.12	ผนังกระเบื้องแผ่นเรียบ.....	75
รูปภาพที่ 6.15	ใช้ผ้าไม้ตีพื้น.....	75
รูปภาพที่ 6.16	สภาพแวดล้อมที่เป็นอันตราย.....	76
รูปภาพที่ 6.17	การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม.....	76
รูปภาพที่ 6.18	เศษไม้ตรงบันได.....	77
รูปภาพที่ 7.1.1	ครอบครัวลุลอย.....	87
รูปภาพที่ 7.1.2	ห้องนอนลุลอย และห้องนอนรวมลูกและหลาน ตามลำดับ.....	87
รูปภาพที่ 7.1.3	วัสดุผนังที่ใช้ซ่อมแซม.....	88
รูปภาพที่ 7.1.4	ห้องน้ำลุลอย.....	88
รูปภาพที่ 7.2.1	สภาพบ้านเดิมย้ายสมบูรณ์.....	89
รูปภาพที่ 7.2.2	สภาพบ้านใหม่ย้ายสมบูรณ์.....	89
รูปภาพที่ 7.2.3	ห้องน้ำย้ายสมบูรณ์.....	90
รูปภาพที่ 7.2.4	สภาพบ้านเก่า และการดำเนินการซ่อม.....	90
รูปภาพที่ 7.3.1	ยายจ๋ารัส กับพื้นที่ยุบตัว.....	91
รูปภาพที่ 7.3.2	สมาชิกในครอบครัวยายจ๋ารัส.....	91
รูปภาพที่ 7.3.3	สภาพบ้านปัจจุบันของยายจ๋ารัส.....	91
รูปภาพที่ 7.3.4	บันไดและห้องน้ำบ้านยายจ๋ารัส.....	92
รูปภาพที่ 7.4.1	ลุงเคนมองบ้านที่ซ่อมแซมแล้ว.....	93
รูปภาพที่ 7.4.2	บันไดมีความชันมาก.....	93
รูปภาพที่ 7.4.3	ห้องน้ำแบบเดิม และห้องน้ำที่ซ่อมแล้ว.....	94
รูปภาพที่ 7.4.4	การส่งมอบบ้านให้ผู้สูงอายุ.....	94
รูปภาพที่ 7.5.1	สภาพบ้านปัจจุบันของลุงแ้ว.....	95
รูปภาพที่ 7.5.2	พื้นที่โล่งชั้นล่าง.....	95
รูปภาพที่ 7.5.3	ห้องน้ำบ้านลุงแ้ว.....	95
รูปภาพที่ 7.6.1	ยายแจ่งยามอยู่ลำพัง.....	96

รูปภาพที่ 7.6.2	ยายแจ่งและน้องสาว.....	96
รูปภาพที่ 7.6.3	สภาพบ้านปัจจุบันของยายแจ่ง.....	96
รูปภาพที่ 7.7.1	บันไดทางเข้า.....	97
รูปภาพที่ 7.7.2	ห้องน้ำใหม่.....	97
รูปภาพที่ 7.7.3	สภาพเดิม.....	97
รูปภาพที่ 7.8.1	นายพิชัยกับห้องน้ำใหม่.....	98
รูปภาพที่ 7.8.2	ห้องน้ำแยกส่วน ห้องส้วมกับห้องอาบน้ำ.....	98
รูปภาพที่ 7.9.1	ลุงสุวรรณ กับบ้านซ่อมใหม่.....	99
รูปภาพที่ 7.9.2	สภาพบ้านลุงสุวรรณ	99
รูปภาพที่ 7.9.3	สภาพบ้านเดิม และสภาพบ้านใหม่.....	100
รูปภาพที่ 7.9.4	สภาพปัจจุบัน.....	100
รูปภาพที่ 7.10.1	ป่าสวาทยามอยู่ลำพัง.....	101
รูปภาพที่ 7.10.2	สภาพปัจจุบัน บ้านป่าสวาท	101
รูปภาพที่ 7.10.3	ห้องน้ำที่ได้รับการปรับปรุง.....	102
รูปภาพที่ 7.11.1	สภาพบ้านปัจจุบัน.....	103
รูปภาพที่ 7.11.2	หลังคาที่ได้รับการซ่อมแซม.....	103
รูปภาพที่ 7.11.3	ห้องน้ำในบ้านยายสุนันทา.....	103
รูปภาพที่ 7.12.1	ส่วนนอนของนายเทิด.....	104
รูปภาพที่ 7.12.2	สภาพบ้านโดยรอบ.....	104
รูปภาพที่ 7.12.3	ห้องน้ำในบ้าน.....	104
รูปภาพที่ 7.13.1	สภาพบ้านปัจจุบัน.....	105
รูปภาพที่ 7.13.2	สภาพบ้านโดยรอบ.....	105
รูปภาพที่ 7.13.3	ห้องน้ำในบ้าน.....	105
รูปภาพที่ 7.14.1	บ้านของยายกิมเอ็ง.....	106
รูปภาพที่ 7.14.2	ส่วนนอนของยายกิมเอ็ง.....	106
รูปภาพที่ 7.15.1	สภาพภายในบ้าน.....	107
รูปภาพที่ 7.15.2	สภาพแวดล้อมชุมชน.....	107
รูปภาพที่ 7.15.3	ส่วนที่ได้รับการซ่อมแซม.....	107

รูปภาพที่ 7.15.4	ทางเดินไปห้องน้ำ และส้วม.....	108
รูปภาพที่ 7.16.1	ลุงสมนึก กับห้องนอน.....	109
รูปภาพที่ 7.16.2	หลังคาใหม่.....	109
รูปภาพที่ 7.16.3	ห้องน้ำทำพื้นกันลื่น.....	109
รูปภาพที่ 7.17.1	ยายยืนกับหลาน.....	110
รูปภาพที่ 7.17.2	สภาพภายนอก และภายในบ้าน.....	110
รูปภาพที่ 7.17.3	บันได และห้องน้ำ.....	111
รูปภาพที่ 7.18.1	ยายแดง นั่งนอกบ้าน.....	112
รูปภาพที่ 7.18.2	สภาพภายในบ้าน.....	112
รูปภาพที่ 7.18.3	ห้องน้ำ.....	112
รูปภาพที่ 7.19.1	ยายล้วน กับหลาน.....	113
รูปภาพที่ 7.19.2	พื้นที่ได้รับการซ่อม.....	113
รูปภาพที่ 7.20.1	ป่าสนองยืนบนพื้นที่ซ่อม.....	114
รูปภาพที่ 7.21.1	พื้นที่ได้รับการซ่อม.....	115
รูปภาพที่ 7.21.2	สภาพบ้าน.....	115
รูปภาพที่ 7.21.3	สะพานทางเข้าบ้าน.....	115
รูปภาพที่ 7.22.1	ป่าไผ่.....	116
รูปภาพที่ 7.22.2	ผนังที่ซ่อมแซมแล้ว.....	116
รูปภาพที่ 7.22.3	ห้องน้ำ.....	116
รูปภาพที่ 7.23.1	ป่าแฉ่น หน้าบันไดขึ้นบ้าน.....	117
รูปภาพที่ 7.23.2	สภาพในบ้าน.....	117
รูปภาพที่ 7.23.3	สภาพบ้าน.....	117
รูปภาพที่ 7.24.1	บ้านที่ได้รับการซ่อม.....	118
รูปภาพที่ 7.24.2	สภาพบ้านภายใน.....	118
รูปภาพที่ 7.25.1	ห้องที่ได้รับการซ่อม.....	119
รูปภาพที่ 7.26.1	ระเบียงที่ซ่อม.....	120
รูปภาพที่ 7.27.1	บ้านที่ซ่อมแล้ว.....	121
รูปภาพที่ 7.27.2	สภาพโดยรอบ.....	121

รูปภาพที่ 7.28.1	สภาพด้านหน้าบ้าน.....	122
รูปภาพที่ 7.28.2	ผนังที่ซ่อมแซม.....	122
รูปภาพที่ 7.28.3	ทางเดินข้างบ้าน.....	122
รูปภาพที่ 7.29.1	สภาพด้านหน้าบ้าน.....	123
รูปภาพที่ 7.29.2	ผนังที่ซ่อมแซมด้วยตนเอง.....	123
รูปภาพที่ 7.30.1	ยายทุกยืนอยู่หน้าบ้าน.....	124
รูปภาพที่ 7.30.2	สภาพบ้านที่ซ่อมแซมแล้ว.....	124
รูปภาพที่ 7.31.1	ลุงสง่า นั่งตรงระเบียงทางลง.....	125
รูปภาพที่ 7.31.2	บันไดทางขึ้นบ้าน.....	125
รูปภาพที่ 7.31.3	ห้องน้ำชั้นล่าง.....	125
รูปภาพที่ 7.32.1	สภาพบ้านปัจจุบัน.....	126
รูปภาพที่ 7.32.2	ห้องน้ำสร้างใหม่.....	126
รูปภาพที่ 7.32.3	บันไดไม่มีราว.....	126
รูปภาพที่ 7.33.1	สภาพบ้านและห้องน้ำที่ซ่อม.....	127
รูปภาพที่ 7.34.1	ตาเซ็นมองหลังคาใหม่.....	128
รูปภาพที่ 7.34.2	สภาพบ้านตาเซ็น.....	128
รูปภาพที่ 7.35.1	ภายในบ้านยาย.....	129
รูปภาพที่ 7.35.2	บ้านมีหลายระดับ.....	129
รูปภาพที่ 7.36.1	ห้องน้ำที่ได้รับกาซ่อม.....	130
รูปภาพที่ 7.36.2	สภาพบริเวณบ้าน.....	130
รูปภาพที่ 7.37.1	ยายพูด กับแคร่นอน.....	131
รูปภาพที่ 7.37.2	โครงหลังคาเหล็กสีฟ้า.....	131
รูปภาพที่ 7.38.1	หลังคาหน้าบ้าน.....	132
รูปภาพที่ 7.39.1	ผนังที่ซ่อม.....	133
รูปภาพที่ 7.39.2	สภาพภายนอกบ้าน.....	133
รูปภาพที่ 7.40.1	ป่าไผ่ นอนอยู่ในบ้านใหม่.....	134
รูปภาพที่ 7.40.2	สภาพภายนอก.....	134
รูปภาพที่ 7.40.3	ผนัง และหลังคา.....	134

รูปภาพที่ 7.41.1	หลังคาที่ซ่อมแล้ว.....	135
รูปภาพที่ 7.41.2	สภาพภายในบ้าน.....	135
รูปภาพที่ 7.42.1	ยายปิ่น ในห้องที่ซ่อมแซมแล้ว.....	136
รูปภาพที่ 7.43.1	ห้องน้ำสร้างใหม่.....	137
รูปภาพที่ 7.44.1	ลุงเตี้ย กับหลาน.....	138
รูปภาพที่ 7.44.2	สภาพภายในบ้าน.....	138
รูปภาพที่ 7.45.1	ยายบุญเหลือ.....	139
รูปภาพที่ 7.45.2	ห้องน้ำใหม่.....	139
รูปภาพที่ 7.45.3	ห้องน้ำ และลานซักล้างที่ซ่อม.....	139
รูปภาพที่ 7.46.1	หน้าบ้านยายสายใจ.....	140
รูปภาพที่ 7.46.2	สภาพภายในบ้าน.....	140
รูปภาพที่ 7.46.3	ห้องน้ำเก่า.....	140
รูปภาพที่ 7.47.1	สภาพทางขึ้น.....	141
รูปภาพที่ 7.47.2	ส่วนที่ได้รับการซ่อมแซม.....	141
รูปภาพที่ 7.48.1	ลุงวิไลในห้องนอน.....	142
รูปภาพที่ 7.48.2	ผนังที่ซ่อมให้ใหม่.....	142
รูปภาพที่ 7.49.1	ผนังไม้ฝาเทียม.....	143
รูปภาพที่ 7.49.2	ส้วมยกสูง.....	143
รูปภาพที่ 7.50.1	ผนังสังกะสี.....	144
รูปภาพที่ 7.50.2	บันไดไม่มีราวจับ.....	144
รูปภาพที่ 7.51.1	ยายดวงบัว กับหลาน.....	145
รูปภาพที่ 7.51.2	ผนังที่ซ่อมแล้ว.....	145
รูปภาพที่ 7.51.3	สภาพภายในบ้าน.....	145
รูปภาพที่ 7.52.1	นายกิ่งน้อยผู้ดูแลบ้าน.....	146
รูปภาพที่ 7.52.2	หลังคาที่ซ่อมแล้ว.....	146
รูปภาพที่ 7.53.1	ป่าจำรัส.....	147
รูปภาพที่ 7.53.2	สภาพภายในและภายนอกบ้าน.....	147

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ลักษณะที่อยู่อาศัยด้านกายภาพเป็นการสะท้อนคุณภาพชีวิตของประชากร การอยู่ในบ้านที่ถูกสุขลักษณะและมีมาตรฐานสากลนับเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่ควรได้รับการสนอง เป็นที่ยอมรับกันว่าผู้สูงอายุต้องการสภาพที่อยู่อาศัยที่แตกต่างจากประชากรทั่วไปเนื่องจากความจำกัดการเคลื่อนไหวของร่างกายเมื่อมีอายุมากขึ้น จากข้อมูลสถานการณ์ผู้สูงอายุ ปี พ.ศ. 2547 พบว่าผู้สูงอายุไทยไม่น้อยมีสภาพการอยู่อาศัยที่ยังไม่เหมาะสม เช่น เกือบครึ่งหนึ่งของผู้สูงอายุที่อยู่บ้านเดี่ยว เป็นบ้านที่ยกพื้นสูง โดยในชนบทมีร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่บ้านเดี่ยวยกพื้นสูงสูงกว่าในเมืองมาก ที่น่าสังเกต คือ ส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 76 ของผู้สูงอายุที่อยู่บ้านยกพื้นสูง นอนอยู่ชั้นบน รวมถึงส้วมที่ผู้สูงอายุใช้ส่วนใหญ่เป็นส้วมแบบนั่งยองๆซึ่งไม่สะดวกกับผู้สูงอายุที่มักมีปัญหาเข่าเสื่อมและการนั่งยองๆ มีเพียงร้อยละ 12 เท่านั้นที่มีส้วมนั่งห้อยเท้า และผู้สูงอายุในชนบทมีแนวโน้มใช้ส้วมซึมแบบนั่งยองๆมากกว่าการใช้ส้วมนั่งห้อยเท้า และมีสัดส่วนการใช้ส้วมนั่งห้อยเท้าน้อยกว่าผู้สูงอายุในเมืองมาก ซึ่งน่าจะมีโอกาสเสี่ยงสูงต่อการเกิดอุบัติเหตุได้

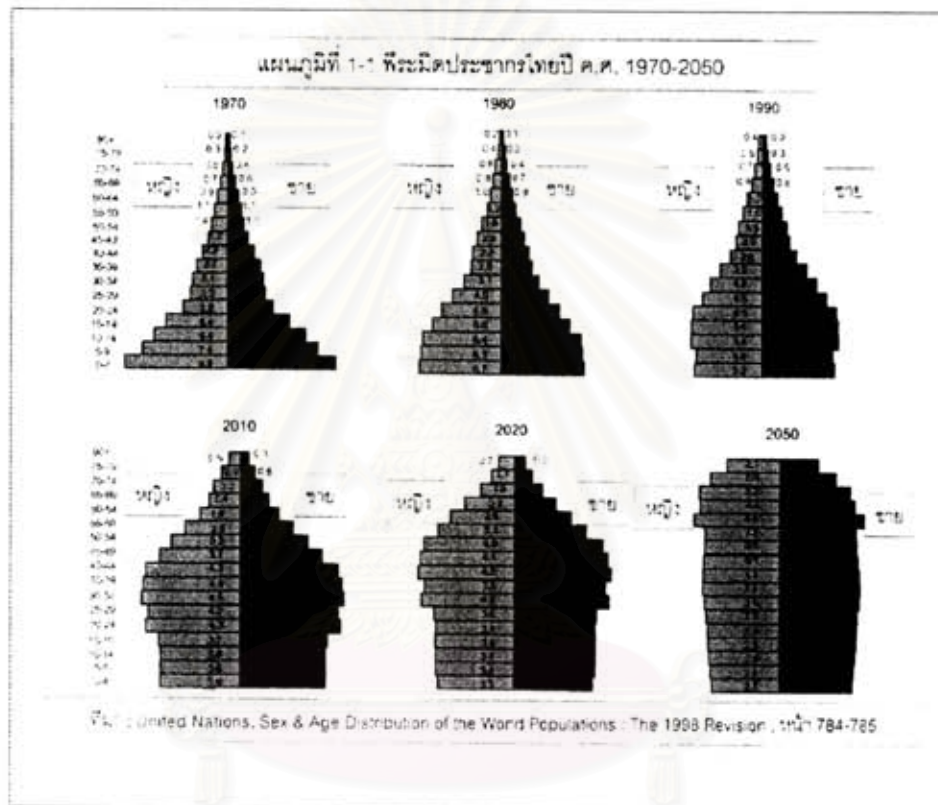
สภาพการอยู่อาศัยในที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ จึงมีความสำคัญในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมาก เนื่องจากผู้สูงอายุใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในที่พักอาศัย แต่ในชุมชนเมืองขนาดใหญ่ โดยเฉพาะในชุมชนแออัดในเมือง พบว่าสภาพที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย มีสภาพทรุดโทรมอย่างมาก และมักจะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งมีความแตกต่างจากสภาพที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยในต่างจังหวัด คือ สภาพที่ดินของชุมชนแออัดในกรุงเทพฯมีข้อจำกัดมากกว่าที่ดินในชุมชนต่างจังหวัด และมีสภาพแวดล้อมที่มีความทรุดโทรมมากกว่า รวมถึงยังมีความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่มากกว่าหลายเท่า สภาพที่อยู่อาศัยในชุมชนเมืองของผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยในกรุงเทพฯจึงมีปัญหามากกว่าสภาพที่อยู่อาศัยในต่างจังหวัด จึงเป็นประเด็นที่น่าศึกษาอย่างยิ่ง

รูปภาพที่ 1.1 บ้านผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยในต่างจังหวัด และในกรุงเทพฯ ตามลำดับ

ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่การเป็น สังคมผู้สูงอายุ (Society ageing) ด้วยข้อเท็จจริงที่ว่า จำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทยได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจาก ความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุขทำให้ประชากรมีสุขภาพอนามัยที่ดีขึ้น อัตราการตายลดลงอยู่ในระดับต่ำ ทำให้ประชากรในประเทศไทยมีอายุที่ยืนยาวมากขึ้นด้วย

แผนภูมิที่ 1.1 แสดงพีระมิตประชากรไทยปี ค.ศ. 1970 - 2050

มีการศึกษาสถิติ ณ ปี พ.ศ. 2547 ประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุประมาณ 6.2 ล้านคน จากประชากรทั้งหมด 62 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด ในอนาคตอีกประมาณ 20 ปี ข้างหน้า มีการคาดการณ์ว่า ทั้งจำนวนและสัดส่วนประชากรสูงอายุของไทยจะเพิ่มขึ้นเท่าตัว จาก 6.2 ล้านคนในปัจจุบัน เป็น 14 ล้านคน ใน อีก 21 ปีข้างหน้า สัดส่วนของประชากรสูงอายุก็เพิ่มขึ้นเท่าตัวเช่นกันจากประมาณร้อยละ 10 ในปัจจุบันเป็นร้อยละ 20 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546)

ดังนั้นการดูแลผู้สูงอายุให้มีที่พักที่ปลอดภัยและแข็งแรงเหมาะสมกับวัย จึงเป็นภารกิจสำคัญในการให้บริการสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แก่ผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งตนเองและดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขตามอัตภาพ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546

มาตรา 11 ซึ่งกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการในฐานะที่เป็นองค์กรหลัก จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุ เป็นโครงการ 1 ใน 7 โครงการนำร่องของสำนักบริการสวัสดิการสังคม กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมพิจารณาและดำเนินการพัฒนาบ้านพักอาศัยของผู้สูงอายุ ให้มีความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

โครงการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. ปรับปรุงบ้านพักอาศัยของผู้สูงอายุในชุมชนให้มีความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม
2. เพื่อปรับปรุงสถานที่จัดกิจกรรมผู้สูงอายุในชุมชนให้มีความมั่นคงแข็งแรง สามารถใช้ประโยชน์ในการประชุม การพบปะพูดคุย การจัดกิจกรรมสันทนาการ และกิจกรรมพิเศษเนื่องในประเพณีวันสำคัญต่างๆ
3. เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัวและชุมชนได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี
4. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมแก่ผู้สูงอายุและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

ซึ่งโครงการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุ โดยกลุ่มเป้าหมายของโครงการปรับปรุง ซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุ คือ ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยกว่าที่พักอาศัยในบ้านที่ไม่แข็งแรงและปลอดภัย ทั่วประเทศ 69 จังหวัด โดยมีงบประมาณในโครงการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุ เพื่อดำเนินการปรับปรุง ซ่อมแซมบ้านพักอาศัยและสถานที่จัดกิจกรรมผู้สูงอายุ เป็นเงิน 46,393,000 บาท โดยเป็นค่าซ่อมแซมที่พักอาศัยผู้สูงอายุ หลังละไม่เกิน 10,000 บาท และค่าซ่อมแซมและปรับปรุงสถานที่ในการจัดกิจกรรมผู้สูงอายุในชุมชนแห่งละไม่เกิน 15,000 บาท ทั้ง 2 รายการ ประกอบด้วยค่าวัสดุซ่อมแซมที่พักอาศัย และค่าตอบแทนผู้ช่วยเหลือในการซ่อมแซมที่พักอาศัย ในอัตราคนละ 133 บาทต่อวันดำเนินการ

ตารางที่ 1.1 สรุปจำนวนบ้านตามหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ	บ้าน (หลัง)
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1-12 (สสว.)	2,150
ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ 8 แห่ง	300
รวม	2,450

ตารางที่ 1.2 สรุปจำนวนบ้านตามพื้นที่ที่ดำเนินโครงการ

สรุปจำนวนตามพื้นที่ที่ดำเนินโครงการ	บ้าน (หลัง)
กรุงเทพฯ + ศูนย์บ้านพักคนชรา บ้านบางแค	110
จังหวัดอื่นๆ โดยเฉลี่ยจังหวัดละ	30
ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ 7 แห่ง โดยเฉลี่ยที่ละ	40
รวม	2,450

โครงการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุ ได้มีการดำเนินโครงการมาตั้งแต่ ตุลาคม พ.ศ.2548 และเสร็จตามเป้าหมายในเดือนกันยายน พ.ศ.2549 จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า มีรูปแบบการซ่อมแซมที่ไม่เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ ทำให้พบปัญหาที่สมควรนำมาศึกษาและแก้ไขปรับปรุงให้โครงการสามารถสร้างประโยชน์ได้สูงสุด

ด้วยความเป็นมาของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาลำรวจบ้านในโครงการดังกล่าว โดยกำหนดขอบเขตเฉพาะบ้านที่อยู่ในกรุงเทพฯ เนื่องจากสภาพปัญหาที่ได้กล่าวมาในข้างต้น เพื่อเป็นข้อเสนอแนะแนวทางในการซ่อมแซมบ้าน ให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ สำหรับผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษารูปแบบการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ สภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาการดำเนินงานการซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยของหน่วยงานภาครัฐ

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1) ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ศึกษาคือ บ้านที่เข้าร่วมโครงการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร จำนวน 110 หลัง จากวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงกายภาพ โดยการสัมภาษณ์และสำรวจพื้นที่จึงได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง อย่างน้อยในอัตราส่วนร้อยละ 30 ของกลุ่มประชากร สำหรับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก (ศาสตราจารย์ ดร.อุทุมพร(ทองอุไทย) จามรมาน, 2536 อ้างถึงใน Jaeger, 2523) ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่าง อย่างน้อยจึงอยู่ที่ 34 หลัง โดยการใช้วิธีสุ่มแบบชั้นภูมิ โดยใช้เกณฑ์ทางด้านกายภาพเป็นตัวจำแนก ซึ่งจะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างดังตารางที่ 1.3

ตารางที่ 1.3 แสดงกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างในขอบเขตการวิจัย

กลุ่มประชากร	จำนวนทั้งหมด	กลุ่มตัวอย่าง
บ้านชั้นเดียว	74	23
บ้าน 2 ชั้น	36	11
รวม	110	34

2) ขอบเขตด้านเนื้อหา

เน้นการศึกษาเฉพาะลักษณะทางกายภาพของบ้านเป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

- ศึกษาข้อมูลในการปรับปรุง ซ่อมแซมบ้าน ได้แก่ รูปแบบการซ่อม การใช้วัสดุและเทคโนโลยีในการก่อสร้าง
- ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปด้านสังคม เศรษฐกิจ และสภาพการอยู่อาศัย
- ศึกษาด้านการดำเนินงานโครงการของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รายละเอียดขั้นตอนในการดำเนินงาน และงบประมาณที่ใช้

1.4 ข้อจำกัดในการศึกษา

การสำรวจข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ เป็นโครงการที่สงเคราะห์เงินช่วยเหลือทำให้เกี่ยวข้องกับการได้มาซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่มตัวอย่าง ทำให้ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างบางอย่าง อาจมีการให้ข้อมูลที่บิดเบือนความจริง เช่น จำนวนสมาชิกในบ้าน จำนวนรายได้ต่อครอบครัว เป็นต้น ข้อมูลผลการศึกษาที่นำมาวิเคราะห์จึงเป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งอาจไม่ตรงกับข้อมูลเอกสารของเจ้าหน้าที่

1.5 คำจำกัดความต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษา

โครงการนวัตกรรมผู้สูงอายุ หมายถึง ภารกิจการทำงานของสำนักบริการสวัสดิการสังคม เพื่อการเตรียมความพร้อมแก่สังคมเพื่อผู้สูงอายุ ภายใต้การปรับเปลี่ยนกรอบแนวความคิดด้านการสงเคราะห์และการจัดสวัสดิการสังคมไปสู่การพัฒนาการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และสถาบันทางสังคม แต่ยังคงไว้ซึ่งการประสมประสานงานด้านการสงเคราะห์และจัดสวัสดิการอยู่ โดยมีจุดมุ่งหมายสูงสุดคือการสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในครอบครัวและชุมชน โครงการนวัตกรรมผู้สูงอายุ มีทั้งหมด 7 โครงการประกอบด้วย

1. โครงการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ
2. โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ
3. โครงการครอบครัวสัมพันธ์
4. โครงการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุ
5. โครงการส่งเสริมค่านิยมการใช้จ่ายเพื่อสวัสดิการผู้สูงอายุ(ลดรายจ่าย)
6. โครงการส่งเสริมศักยภาพการใช้ภูมิปัญญาผู้สูงอายุ
7. โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุเพื่อพัฒนางานด้านสวัสดิการสังคมในชุมชน

โดยโครงการนวัตกรรมผู้สูงอายุเป็นการบูรณาการการทำงาน 3 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้การทำงานผู้สูงอายุเป็นไปอย่างครบวงจร โดยคาดว่าจะผลที่จะได้รับจะทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีและสามารถใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม นอกจากนี้ ตัวผู้สูงอายุ ครอบครัว และชุมชนจะเกิดความตระหนักในคุณค่าของความเป็นผู้สูงอายุ และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อผู้สูงอายุต่อไป

ผู้มีรายได้น้อยในเมือง(บรรณโคภิชฐ์ เมฆวิชัย และคณะ, 2549) หมายถึง ผู้ที่มีรายได้ตั้งแต่ 6,500 - 15,000 บาทต่อเดือนต่อครอบครัว

บ้านชั้นเดียว หมายถึง บ้านที่พื้นบ้านสูงจากพื้นดินไม่เกิน 1.60 เมตรโดยประมาณ ซึ่งไม่สามารถใช้สอยได้ถุนบ้านได้

บ้านสองชั้น หมายถึง บ้านที่พื้นบ้านสูงจากพื้นดินเกิน 1.60 เมตรโดยประมาณ ซึ่งสามารถใช้สอยได้ถุนบ้านได้

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านพักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ที่ได้ทั้งทางด้านความปลอดภัยและมีความเหมาะสมกับลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ สภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยในกรุงเทพมหานคร
2. ทำให้หน่วยงานภาครัฐมีแนวทางในการจัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม และได้ประสิทธิภาพสูงสุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยในกรุงเทพมหานคร มีแนวความคิดต่างๆที่ใช้ในการศึกษา โดยแบ่งเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

2.1 แนวความคิดที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ

2.1.1. ทฤษฎีการสูงอายุ และการเปลี่ยนแปลงในวัยสูงอายุ

2.1.2. อุบัติเหตุในผู้สูงอายุ

2.2 แนวคิดการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

2.2.1. แผนนโยบายภาครัฐ

2.2.2. การบริการซ่อมแซมและก่อสร้างที่อยู่อาศัยในต่างประเทศ

2.3 แนวความคิดด้านมาตรฐานที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม

2.3.1. ขนาดพื้นที่ใช้สอยสำหรับกิจกรรมต่างๆ ของคนไทย

2.3.2. งานวิจัยเรื่อง มาตรฐานที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยโดย รศ.ดร. บรรณโคภิชรุ

เมษวิชัย และคณะ

2.3.3. งานวิจัยเรื่อง โครงการศึกษามาตรฐานขั้นต่ำสำหรับที่พักอาศัยและสภาพแวดล้อม

ของผู้สูงอายุโดย รศ. ไตรรัตน์ จารุทัศน์ และคณะ

2.4 แนวคิดเรื่องเทคโนโลยีที่เหมาะสม (Appropriate Technology)

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1. เอกชัย ชูสังข์ เรื่อง การใช้พื้นที่และองค์ประกอบของหน่วยที่อยู่อาศัย ในชุมชนแออัด เขตเมืองชั้นใน กรุงเทพมหานคร

2.5.2. กรทิพย์ พุฒทรัพย์ประเสริฐดี เรื่อง การก่อสร้างที่อยู่อาศัยของผู้ที่ย้ายจากชุมชนได้สะพาน

2.5.3. ศุภชัย ถาวรสุภเจริญ เรื่อง การใช้พื้นที่อยู่อาศัยของชุมชนที่ถูกหรือย้ายจากบ้านได้สะพานในกรุงเทพมหานคร

2.5.4. วิทยา วัชรไตรรงค์ เรื่อง กระบวนการร่วมกันสร้างที่อยู่อาศัยด้วยตนเอง : กรณีศึกษาบ้านดิน บ้านเทพนา อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ

2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

2.1.1 ทฤษฎีการสูงอายุ และการเปลี่ยนแปลงในวัยสูงอายุ

ก) แนวคิดของวัยสูงอายุ

แนวคิดของวัยสูงอายุได้ถือกำเนิดขึ้นในประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นระยะเวลาานาน โดยได้เริ่มขึ้นภายหลังจากมีการเปลี่ยนเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรมซึ่งเน้นประสิทธิภาพเป็นหลักโดยคนส่วนใหญ่อยู่ในฐานะลูกจ้างและมีอายุงานเมื่อทำงานถึงวัยหนึ่งที่ประสิทธิภาพลดลงผู้รับจ้างก็จะถูกให้ออกจากงานไม่ว่าจะมีเงินชดเชยหรือไม่ก็ตาม ดังนั้นเมื่อถึงอายุหนึ่งความสามารถและโอกาสในการหางานทำก็จะลดลงกลายเป็นผู้ด้อยโอกาสและเกิดปัญหาในสังคมขึ้น นอกจากนั้นผู้ที่มีอายุมากเหล่านี้จะมีความเจ็บป่วยและทุพพลภาพ เกิดความจำเป็นต้องพึ่งพาและรับการดูแลเป็นอย่างมาก ในขณะที่วัยเดียวกันการพัฒนาทำให้คนอายุยืนยาวขึ้น ในขณะที่ครอบครัว ชุมชน และสังคม ไม่สามารถจัดการได้ตามที่ควรจะเป็น และนั่นคือจุดเปลี่ยนที่สังคมในประเทศทางตะวันตกเข้ามาพิจารณาและให้ความสำคัญกับการเป็นผู้สูงอายุ การดำเนินงานที่เกิดขึ้นคือ การให้การช่วยเหลือ การให้สวัสดิการและการบริการ ตลอดจนการสิทธิประโยชน์ต่างๆ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นจะต้องกำหนดเส้นแบ่งและตั้งนิยามให้กับบุคคลที่มีวัยเข้าสู่ระยะที่จะมีสิทธิที่จะได้รับสวัสดิการ การบริการและสิทธิประโยชน์ต่างๆ และนั่นจึงเป็นที่มาแห่ง "วัยสูงอายุ" ด้วยเหตุนี้เส้นแบ่งของแต่ละสังคม(ประเทศ) จึงอาจแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับลักษณะโครงสร้างประชากร สังคม เศรษฐกิจ และความพร้อมของสังคมนั้นๆ สำหรับประเทศไทยได้ถือนิยาม "ผู้สูงอายุ" ว่าเป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป และเมื่อแนวคิดเรื่องวัยและสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุแพร่เข้าสู่สังคมไทย (ประมาณปลายพุทธศตวรรษที่ 24) จึงเกิดการดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

ข) ช่วงวัยในวงจรชีวิต

ในความจริงของชีวิตตั้งแต่แรกเกิดจนตายสามารถจำแนกโดยอาศัยสถานะของความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีอิสระโดยไม่ได้ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ตัวเลขของอายุแต่อย่างใดได้ 4 ช่วงวัย ดังนี้คือ

วัยที่หนึ่ง เริ่มตั้งแต่แรกเกิด วัยเด็ก และ วัยรุ่น เป็นวัยที่อยู่ในระยะของการพัฒนา ต้องการดูแล ต้องพึ่งพา และไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่โดยลำพังในสังคมได้ อย่างไรก็ตามเด็กหรือวัยรุ่นที่สามารถแยกออกไปอยู่ตามลำพังได้ก็จะเริ่มเข้าสู่วัยที่สอง

วัยที่สอง วัยผู้ใหญ่หรือวัยทำงาน เป็นวัยที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีอิสระในสังคม ทำงานและรับผิดชอบดูแลตัวเองได้ อาจเป็นโสดหรือสมรส และอาจยังอยู่ร่วมชานคาเดียวกับบุพการีได้

วัยที่สาม เป็นวัยที่สามารถอยู่อย่างเป็นอิสระ แต่สามารถหยุดจากงานที่ต้องทำเพื่อหาเลี้ยงชีพ เนื่องจากได้รับสวัสดิการ มีเงินออมเพียงพอ หรือได้รับการอุปถัมภ์จากคนในครอบครัว ดังนั้นวัยนี้จึงมีเวลาเป็นของตนเอง สามารถเลือกทำสิ่งที่ต้องการ จึงมีผู้กล่าวว่าวัยนี้เป็นวัยทอง หรือวัยวัฒนา เมื่อพิจารณาจะเห็นว่าคนจำนวนไม่น้อยที่เข้าสู่วัยนี้ได้ก่อนอายุ 60 ปี และมีคนอายุมากกว่า 60 ปี อยู่จำนวนไม่น้อยที่ยังไม่ได้เข้าสู่วัยที่สาม แต่ติดอยู่ในวัยที่สองเนื่องจากต้องทำงานหาเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัว ผู้สูงอายุในวัยที่สองมักเป็นผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตชนบทและอยู่ในภาคเกษตรกรรม

วัยที่สี่ บุคคลในวัยนี้เป็นวัยชราอย่างแท้จริง เป็นวัยที่ต้องกลับมาพึ่งพาอีกครั้งโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านสุขภาพ ไม่สามารถดำรงชีพอยู่ในชุมชนอยู่อย่างเป็นอิสระได้ ต้องมีผู้ดูแล คนบางคนเข้าสู่วัยชราตั้งแต่อายุ 60 ปี บางคนเข้าเมื่ออายุต้นๆ แต่โดยทั่วไปจะเข้าสู่วัยนี้ที่อายุราว 75-80 ปี

ค) การเปลี่ยนแปลงในวัยสูงอายุ

คนชรา คือ ธรรมชาติของมนุษย์ซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิตชนิดหนึ่ง เป็นขบวนการที่มีความต่อเนื่องมาตั้งแต่วัยหนุ่มสาวเมื่อใดก็ตามที่มนุษย์มีอายุยืนยาวขึ้น นั้นหมายความว่ามนุษย์ผู้นั้นต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความเปลี่ยนแปลงที่พบได้ในวัยชรา นั้นมีหลายด้าน อาทิเช่น

1. การเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพอนามัย ด้วยอวัยวะที่เสื่อมสลายประสิทธิภาพการทำงานย่อมลดลง ผู้สูงอายุจึงอาจมีโรคต่างๆ ได้ง่ายกว่าคนทั่วไป โรคเหล่านี้ล้วนมีสาเหตุมาจากความเสื่อมเป็นส่วนใหญ่ ทั้งป้องกันได้และป้องกันไม่ได้ เช่นโรคสมองเสื่อม ข้อเสื่อม ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ เบาหวาน มะเร็ง แม้ไม่เป็นโรคประสิทธิภาพในการทำงานด้านอื่นๆ อาจลดลง เช่น ชี้นิ่ง ชี้อ่อน คิดช้า ความต้านทานโรคลดลง การย่อยอาหารลดลง ทำให้เกิดอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ

2. การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ ผู้สูงอายุจะพบกับความสูญเสียในสิ่งต่างๆ มากขึ้น ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นขบวนการทางธรรมชาติเกือบทั้งสิ้น เช่น การสูญเสียสมรรถภาพความแข็งแรงของร่างกาย สูญเสียคู่ครอง เพื่อนสนิท ญาติ ผู้ใกล้ชิด ความเชื่อถือของผู้อื่นจากการเกษียณอายุ บางรายพึ่งตนเองไม่ได้ ภาวะต่างๆ เหล่านี้ต้องการการปรับตัวอย่างมาก รายที่ไม่สามารถปรับตัวได้ จะเกิดโรคภัยต่างๆ เช่น วิตกกังวล หวาดระแวง ซึมเศร้า เป็นต้น รายที่ปรับตัวได้พอสมควรอาจแสดงออกด้วยการจู้จี้ ขี้บ่น อารมณ์แปรปรวนง่าย

3. การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม การเกษียณอายุจากงานที่ทำเป็นประจำความแข็งแรงของร่างกายลดลง ความเจ็บป่วยจากโรคทางกายและทางใจล้วนทำให้ผู้สูงอายุพึ่งตนเองได้น้อยลง การสูญเสียคู่ครองในวัยเดียวกัน ทำให้ผู้สูงอายุต้องพึ่งพาอาศัยลูกหลานมากยิ่งขึ้น ในภาวะสังคม

ปัจจุบันซึ่งครอบครัวไทยต่างแยกเป็นครอบครัวเดี่ยวที่มีขนาดเล็กลงมากขึ้น ทำให้ผู้สูงอายุมีโอกาสถูกทอดทิ้งได้ง่าย

4. การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ ความสามารถในการหารายได้ลดลง ทำให้ผู้สูงอายุต้องอาศัยเงินทอง หรือทรัพย์สินไว้น้อยหรือไม่ได้สะสมจึงจำเป็นต้องพึ่งพาผู้อื่น เช่น บุตรหลาน ญาติมิตร โอกาสจะประสบปัญหาจึงมีมาก

ได้สรุปว่าการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจในผู้สูงอายุที่เห็นได้ชัดเจน คือ

1. การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ได้แก่

1.1 ผิวหนังบาง แห้ง เหี่ยว ย่น มักมีอาการคัน จำเือน สีมืดน้อยลง เกิดจากจุดต่างขาว บางตอนกลับมากขึ้น เกิดเป็นตกรกระ

1.2 ต่อมเหงื่อลดน้อยลง การขับเหงื่อลดน้อยลง ทำให้ทนต่อการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิของอากาศไม่ได้ดี เกิดความรู้สึกหนาวร้อน ไม่คงที่

1.3 ผมและขนร่วง เปลี่ยนเป็นสีขาว หรือ หงอก ทำให้ผมบาง หัวล้านขนตามร่างกายร่วงหลุดง่าย ที่เห็นชัดคือ ขนรักแร้ ทั้งนี้เนื่องจากต่อมรูขุมขนทำงานน้อยลง

1.4 ตา สายตาจะเปลี่ยนเป็นสายตายาว เลนส์หรือกระจกตาขุ่น เกิดต่อกระจกกล้ามเนื้อลูกตาเสื่อม การปรับสายตาช้า ทำให้ปวด เวียนศีรษะง่าย

1.5 หู ประสาทรับเสียงเสื่อมไป เกิดหูตึง แต่จะได้ยินเสียงต่ำๆ ได้ชัดกว่าเสียงพูดธรรมดา

1.6 จมูก ประสาทรับกลิ่นบกพร่องไป ทำให้การรู้สึก การดมกลิ่นลดน้อยลง

1.7 ลิ้น รุ้รสน้อยลง

1.8 ฟัน โยก หัก

1.9 ต่อมน้ำลาย ขับน้ำออกน้อย ทำให้ปากแห้ง

1.10 น้ำย่อย กรดเกลือในกระเพาะอาหารลดน้อยลง ทำให้เบื่ออาหารท้องอืดง่าย ตามมาด้วยภาวะขาดอาหารและโลหิตจาง

1.11 ตับและตับอ่อน หน้าที่การทำงานเสื่อมไป อาจเกิดโรคเบาหวาน

1.12 การขับถ่ายอุจจาระ ไม่ปกติ ท้องผูกเสมอ เพราะไม่ค่อยได้ออกกำลังกาย

1.13 กระดูก ปริมาณแคลเซียมลดน้อยลง ทำให้กระดูกบาง เปราะ พรุณ หักง่าย มีอาการปวดเจ็บกระดูกบ่อย

1.14 ข้อเสื่อม เกิดอาการเจ็บป่วย เคลื่อนไหวลำบาก

1.15 กล้ามเนื้อเหี่ยว เล็กลง อ่อนกำลังลง ทำงานออกแรงมากไม่ได้ เพลีย ล้าเร็ว และทรงตัวไม่ดี

- 1.16 ปวด เสื่อมลง การขยายและยุบตัวไม่ดี ทำให้เหนื่อยง่าย
 - 1.17 หัวใจ แรงบีบตัวน้อยลง การเต้นมักผิดจังหวะ
 - 1.18 หลอดเลือด มีลักษณะแข็ง เป็นสาเหตุของความดันโลหิตสูง
 - 1.19 การขับถ่ายปัสสาวะ ไตมีหน้าที่เสื่อมไปขับของเสียได้น้อยลงแต่ขับน้ำออกมา
มาก จึงถ่ายปัสสาวะมากและบ่อยขึ้นในเวลากลางคืน
 - 1.20 กระเพาะปัสสาวะ กล้ามเนื้อ หด ที่ควบคุมการถ่ายปัสสาวะหย่อนไป ทำให้
กลั้นปัสสาวะไม่ได้ดี ผู้ชายต่อมลูกหมากโต
 - 1.21 ระบบประสาทและสมองเสื่อมไปตามธรรมชาติ ทำให้ความรู้สึกช้าความจำ
ถดถอย การทรงตัวไม่ดี การเคลื่อนไหวช้า
 - 1.22 ต่อมไร้ท่อ และฮอร์โมนต่างๆ จะลดลง เช่น ต่อมไทรอยด์ขนาดเล็กลง ทำให้
เกิดไฮโปไทรอยด์ได้
 - 1.23 ต่อมเพศ เสื่อมไป สมรรถภาพทางเพศลดลง
2. การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ
- ลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่พบ คือ
- 2.1 การรับรู้ ผู้สูงอายุมักยึดติดกับความคิด และเหตุผลของตัวเอง การเรียนรู้ในสิ่ง
ใหม่ๆ เป็นไปได้ยาก
 - 2.2 การแสดงออกทางอารมณ์ มักออกมาในลักษณะของความท้อแท้ น้อยใจ
หงุดหงิด โกรธง่าย ซึมเศร้า
 - 2.3 ความสนใจสิ่งแวดล้อม ผู้สูงอายุจะสนใจเรื่องของตนเองมากกว่าเรื่องของผู้อื่น
 - 2.4 การสร้างวิถีดำเนินชีวิตของตนเอง
 - 2.5 ยอมรับสภาพของการเข้าสู่วัยสูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุบางคนมุ่งสร้างความดี
มุ่งชีวิตสงบ เข้าวัด ถือศีลกินเจ บางคนชอบอยู่คนเดียว
- เมื่ออายุมากขึ้น สิ่งแรกที่ปรากฏเกี่ยวกับสุขภาพและอนามัย ได้แก่ การเคลื่อนไหว
ร่างกาย มีความผิดปกติไปเพราะความพิการของอวัยวะต่างๆ เช่น ข้ออักเสบ สายตาไม่ดี และ
ถ้าเป็นผู้สูงอายุที่ไม่เคยออกกำลังกายความพิการจะมีแนวโน้มมากขึ้น ทำให้เกิดความลำบากใน
การดำเนินกิจวัตรประจำวัน และเมื่อผู้สูงอายุประสบกับปัญหาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวจึงต้องมี
เครื่องช่วยหรือมีวิธีการในการจัดการกับความผิดปกติเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำเนินกิจวัตร
ประจำวันและช่วยเหลือตัวเองได้มากที่สุด อุปกรณ์เหล่านี้ ได้แก่
1. ไม้เท้า เพื่อช่วยในการเดิน
 2. เครื่องพยุงตัวและช่วยเดิน ใช้พยุงกล้ามเนื้อไหล่และแขนเพื่อให้สามารถเดินได้

3. ไม่เท่าสามขา หรือคอกสำหรับเดิน ส่วนใหญ่ทำจากอลูมิเนียม อาจมีล้อหรือไม่มีล้อ

มีถาดวางของ หรือมีขอสำหรับห้อยของ

4. แก้อัสนุนที่มั่นคง อาจช่วยการเคลื่อนไหวรอบตัวขณะนั่งทำงานหรือนั่งเล่น
5. ที่นั่งถ่ายอุจจาระยกสูง ทำให้นั่งสบายและลุกยืนได้ง่ายเมื่อเสร็จกิจ
6. แก้อัสน์เลื่อน อาจจำเป็นสำหรับบางคน แต่ต้องเป็นหนทางสุดท้าย (แพทย์จะเป็น

คนพิจารณา)

ปัญหาสุขภาพจิตและพฤติกรรมของผู้สูงอายุ ที่เกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัยดังนี้

การนอนไม่หลับ นิสัยเกี่ยวกับการนอนไม่หลับของผู้สูงอายุอาจมีผลทำให้ผู้ที่อยู่บ้านเดียวกันต้องเกิดความยุ่งยากไปด้วย เช่น ลุกขึ้นเดินในเวลากลางคืน หรือลุกจากเตียงแต่เช้ามีดทำกิจวัตรที่ต้องเปิดไฟ หรืออาบน้ำ สาเหตุทั่วไปของการนอนไม่หลับ ได้แก่

1. ไม่มีกิจกรรมที่ต้องใช้กำลังภายในตอนกลางวัน ทำให้ไม่เหนื่อยพอที่จะนอนหลับในเวลากลางคืน
2. นอนหลับเวลากลางวัน
3. การวิตกกังวลหรือซึมเศร้า
4. ที่นอนไม่สบาย ห้องนอนร้อนหรือเย็นเกินไป
5. มีปัญหาทางกายทำให้นอนไม่หลับ เช่น ปวดตามข้อ ไม่สบายเพราะท้องผูก
6. ต้องตื่นมาปัสสาวะ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากโรคประจำตัว

การกลั้นอุจจาระปัสสาวะไม่อยู่ ปัญหาในข้อนี้มีผลต่อการจัดที่อยู่อาศัย คือ

1. จัดห้องสุขาไว้ในห้องนอน
2. เก็บขวดใส่ปัสสาวะไว้ในที่ใกล้ๆ
3. ติดดวงไฟระหว่างทางไปส้วมให้สว่างพอ

2.1.2. อุบัติเหตุในผู้สูงอายุ

แพทย์หญิงวันดี โภคะกุล (2543) กล่าวว่า คนเราเมื่อมีอายุมากขึ้น จะมีโอกาสเกิดอุบัติเหตุมากขึ้น ทั้งอุบัติเหตุในบ้านและนอกบ้าน ในประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป ได้รับอุบัติเหตุสูงกว่าคนที่มีอายุน้อยกว่าถึง 5 เท่า และเป็นสาเหตุ การตายในผู้สูงอายุในอันดับที่ 5 ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 12 ของประชากรผู้สูงอายุ และในจำนวนนี้ร้อยละ 8.2 สาเหตุการตายเกิดจากการพลัดตกหกล้ม สำหรับประเทศไทย อุบัติเหตุในผู้สูงอายุที่เกิดจากการพลัดตกหกล้มพบมากที่สุดร้อยละ 35.4 รองลงมาคืออุบัติเหตุจากการจราจรร้อยละ 22.1

เมื่อเกิดอุบัติเหตุแล้ว อันตรายที่เกิดจากอุบัติเหตุในผู้สูงอายุจะพบมากกว่าวัยอื่น เนื่องจากการหายของร่างกายที่เกิดจากอุบัติเหตุจะใช้เวลานานกว่า และเกิดโรคแทรกซ้อนได้ง่ายกว่า ทำให้อาการรุนแรงกว่า ผลของอุบัติเหตุยังนำไปสู่ความพิการทางร่างกายและผลเสียทางด้านจิตใจทำให้ขาดความมั่นใจ ก่อให้เกิดปัญหาต่อผู้สูงอายุเองแล้วยังเป็นภาระต่อญาติ ผู้ดูแล ครอบครัว และสังคมด้วย จากการศึกษาของโรงพยาบาลต่างๆ พบว่าถ้าผู้สูงอายุเกิดอุบัติเหตุ โดยเฉพาะ ถ้าเกิดการหักของกระดูก ข้อสะโพก หรืออุบัติเหตุที่ทำให้ผู้สูงอายุไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ หรือเคลื่อนไหวได้ลำบากจะเป็นสาเหตุให้ผู้สูงอายุเสียชีวิตได้บ่อยที่สุด ดังนั้นการป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุในผู้สูงอายุ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง

ข้อควรปฏิบัติสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ

ผู้สูงอายุควรเรียนรู้ถึงวิธีปฏิบัติตนที่ถูกต้องเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ สิ่งสำคัญที่ผู้สูงอายุควรปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุคือ การดูแลสุขภาพอนามัยให้คงสภาพความแข็งแรงไว้ให้มากที่สุด มีการเสื่อมน้อยที่สุด การดูแลสุขภาพแวดล้อมรอบตัวเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงที่จะทำให้เกิดอุบัติเหตุ ดังนี้

1. การดูแลสุขภาพอนามัย

ผู้สูงอายุควรดูแลสุขภาพร่างกายและจิตใจให้สมบูรณ์ และแข็งแรง มีสมรรถภาพที่ดีด้วยหลัก 3 อ. คือ อาหาร ออกกำลังกาย อนามัย

2. การดูแลสิ่งแวดล้อม

การดูแลสุขภาพแวดล้อมให้มีความเหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดอันตราย หรือเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย เช่น ภายในบ้าน หรือที่พัก ควรจัดให้มีแสงสว่างให้เพียงพอ จัดสิ่งของให้เข้าที่เป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่วางเกะกะกีดขวางทางเดิน พื้นบ้านควรเป็นพื้นเรียบ ไม่ลื่น หรือหากปูพรมควรให้แน่ใจว่าจะไม่สะดุดหกล้มได้ หากเป็นบ้านหลายชั้นบันไดควรมีราวสำหรับยึดจับขณะขึ้นลงได้ ห้องน้ำควรมีราวสำหรับเกาะจับได้ง่ายเมื่อเสียการทรงตัว พื้นควรปูด้วยวัสดุที่ไม่ลื่นง่าย หรือมีแผ่นยางปูทับกันลื่นไว้ สิ่งของเครื่องใช้ในบ้าน ควรเลือกให้เหมาะสม มีความแข็งแรงไม่ชำรุด เช่น เติงนอน โต๊ะ เก้าอี้ และเฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น

อุบัติเหตุในคนสูงอายุที่พบบ่อย เกิดการพลัดตกหกล้ม ตกบันได ตกกระป๋องบ้าน ตกเก้าอี้ ตกเตียง ตกต้นไม้ ตกหลุม ตกท่อ ลื่นล้มในห้องน้ำ ยิ่งอายุมากขึ้น การหกล้มจะเป็นเพิ่มขึ้นตามอายุ คนอายุระหว่าง 65-74 ปี มีโอกาสหกล้มประมาณร้อยละ 25 ต่อปี การพลัดตกหกล้มในผู้สูงอายุ มักพบว่าเกิดขึ้นบ่อยภายในบ้าน โดยเฉพาะบริเวณบันไดและในห้องน้ำ ทำให้เกิดกระดูกหักได้ ซึ่งพบได้บ่อยคือข้อกระดูกสะโพกหัก

การพลัดตกจากบันได ส่วนใหญ่มักมีสาเหตุเกิดจากการลื่นหรือก้าวพลาดไถลขณะลงบันได บางคนมักถือสิ่งของจนไม่สามารถเกาะจับราวบันไดได้

การป้องกันการพลัดตกหกล้มขณะขึ้นลงบันได ควรปฏิบัติดังนี้

- 1) บันไดภายในบ้าน ควรมีราวสำหรับยึดเหนี่ยวจับที่มั่นคงทั้ง 2 ด้าน บันไดเดี่ยว ควรเปลี่ยนเป็นทางลาดโดยเฉพาะบันไดที่ชัน
- 2) ขอบของบันไดแต่ละขั้น ควรมีอุปกรณ์ กันลื่น ไว้และควรใช้สีที่ตัดกัน เห็นได้ชัด
- 3) ตามขั้นบันไดอย่าวางของใดๆ ระวังคอยไล่สุนัข แมง หรือสัตว์เลี้ยงที่จะมานอน อยู่ตามขั้นบันได ซึ่งจะทำให้เวลาผู้สูงอายุเดินขึ้นลงแล้วไปเหยียบ เกิดการ สะดุดพลัดตกบันได
- 4) บริเวณบันไดควรมีแสงสว่างเพียงพอในการมองเห็น และแสงสว่างตามขั้นบันได จะต้องไม่ให้มีแสงสะท้อน สวิตช์ต้องอยู่ใกล้ ๆ ควรมีสวิตช์ไฟส่วนบนสุดและ ส่วนล่างสุด เพื่อความสะดวก
- 5) ขณะขึ้นลงบันได ไม่ควรถือสิ่งของทั้งสองมือควรใช้มือน้อยข้างหนึ่งยึดเกาะราว บันไดเวลาขึ้นลง

การหกล้มในห้องน้ำ มักเกิดจาก 2 สาเหตุใหญ่ คือ

- 1) พื้นห้องน้ำลื่น หรือมีน้ำเปียกอยู่
- 2) เกิดการหน้ามืด เป็นลม เนื่องจากการลุกขึ้นหลังจากเสร็จจากการขับถ่าย

การป้องกันการหกล้มในห้องน้ำ ควรปฏิบัติดังนี้

- 1) ควรมีวัสดุ หรืออุปกรณ์ กันลื่นในอ่างน้ำ หรือบนพื้นที่อาบน้ำ
- 2) สบู่ ถ้าเป็นไปได้ ควรผูกติดกับเชือก เพื่อป้องกันการทำสบู่หลุดมือ และต้องก้ม ลงไปเก็บ ทำให้มีโอกาสน้ำล้นได้
- 3) ควรติดตั้งราวไว้ข้างผนังห้องน้ำ หรือข้างอ่างน้ำสำหรับยึดเกาะได้ง่าย เมื่อเสีย การทรงตัว
- 4) ควรแยกห้องน้ำออกจากห้องส้วม เพราะวันหนึ่งใช้ห้องอาบน้ำ 1-2 ครั้งเท่านั้น แต่ใช้ห้องส้วมบ่อยกว่า วันละหลาย ๆ ครั้ง ดังนั้นถ้าห้องอาบน้ำและห้องส้วมอยู่ ในห้องเดียวกัน จะทำให้พื้นเปียกแฉะจากน้ำและน้ำสบู่ ทำให้ลื่นล้มได้ ถ้าไม่ สามารถแยกห้องอาบน้ำต่างจากห้องส้วม ต้องคอยเช็ดพื้นห้องน้ำให้แห้งหลัง อาบน้ำ

- 5) เวลาอาบน้ำ หากไม่จำเป็นไม่ควรลือกประตุน้ำ เพราะถ้าเกิดอุบัติเหตุขึ้น
จะได้มีคนเข้าไปช่วยเหลือได้สะดวก

สาเหตุการเกิดอุบัติเหตุในผู้สูงอายุ

1. การเปลี่ยนแปลงของร่างกาย จิตใจ เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ ได้แก่
 - ปัญหาการมองเห็นไม่ชัด
 - สายตายาว ทำให้มองไม่เห็นตัวหนังสือ หรือสิ่งของที่อยู่ใกล้
 - ต้อกระจก เกิดจากเลนส์ แก้วตาขุ่นมัวทำให้แสงผ่านเลนส์ไปยังจอประสาทตาได้น้อยลง เกิดอาการตามัวขึ้น
 - กล้ามเนื้อลูกตาที่ใช้ในการกรอกตาเสื่อมลง ทำให้ลูกตาจะกรอกตาตามการมองภาพที่เคลื่อนไหวไปมาไม่ชัดกล้ามเนื้อที่ทำหน้าที่ปรับขยายม่านตา เพื่อปรับตามแสงสว่างที่เข้าสู่ตา เปลี่ยนไปทำให้บางครั้งแสงเข้าตามากเกินไป เกิดตาพร่า หรือแสงเข้าตาน้อยเกินไป เกิดการทำให้การมองเห็นสิ่งของไม่ชัด
 - การใช้แว่นตาที่เสื่อมสมรรถภาพ หรือไม่พอดีกับสายตา หรือการใส่เลนส์ เลนส์แก้วตาเทียมขนาดไม่ถูกต้อง
 - ปัญหาหูตึง ทำให้ได้ยินเสียงไม่ชัด โดยเฉพาะเวลาข้ามถนนอาจไม่ได้ยินเสียงรถ เสียงแตร เกิดอุบัติเหตุจากการเกิดรถชนได้ง่าย
 - อวัยวะความรู้สึกเกี่ยวกับการทรงตัวซึ่งอยู่ในหูชั้นในเริ่มเสื่อมไป เมื่อเปลี่ยนอิริยาบถต่างๆ โดยเร็วจะทำให้เกิดอาการมึนงง หรือเป็นลมหน้ามืดได้
 - กล้ามเนื้อขาดความแข็งแรงที่จะพยุงข้อไว้ ข้อและประสาทสัมผัสเสื่อมลงทำให้สูญเสียการทรงตัว การเคลื่อนไหว ความว่องไวลดลง ทำให้เกิดการพลัดตกหกล้ม ได้ง่ายเมื่อเกิดการสะดุด
 - มวลกระดูกและแคลเซียมในกระดูกลดลง ผู้หญิงจะมีกระดูกผุเมื่อมีอายุเพิ่มขึ้นทุกราย โดยเฉพาะวัยหมดประจำเดือน เนื่องจากระดับฮอร์โมนเอสโตรเจนลดลงหรือหมดจากรังไข่เมื่ออัตราการเสื่อมของกระดูกในเพศหญิงจะเร็วกว่าเพศชายเล็กน้อย คือระหว่างอายุ 5-80 ปี มวลกระดูกในเพศชาย จะลดลงร้อยละ 5 ทุกๆ 10 ปี และในเพศหญิงลดลงร้อยละ 7 ทำให้กระดูกเปราะบาง ทำให้โอกาสกระดูกหักได้ง่าย
 - ความดันเลือดสูง ซึ่งในผู้สูงอายุมักเกิดจากหลอดเลือดแข็งตัวจากการเสื่อมตามวัย ถ้าไม่รักษาควบคุมให้ความดันเลือดอยู่ในระดับปกติ ความดันเลือดสูงอาจทำให้หน้ามืด ล้ม หรือเกิดอัมพฤกษ์ อัมพาตได้

- เกิดอาการใจสั่น เจ็บหน้าอก หัวใจเต้นผิดปกติจังหวะ หรือเลือดไปเลี้ยงสมองไม่พอ ทำให้หน้ามืดเป็นลมได้
- 2. ปัญหาสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่เกิดในบ้านพัก ที่อยู่อาศัยและบริเวณรอบๆ ที่อยู่อาศัย เช่น
 - แสงสว่างไม่เพียงพอ ทำให้เกิดการคาดคะเนระยะผิดพลาดได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ขณะขึ้นลงบันได หรือเดินบนพื้นที่ต่างระดับ และยังทำให้มองไม่เห็นสิ่งกีดขวางบนทางเดิน
 - พื้นบ้านลื่น โดยเฉพาะพื้นหินขัดมัน หินแกรนิตขัดมันจะทำให้เกิดการลื่นหกล้มได้ง่าย โดยเฉพาะเมื่อพื้นเปียก
 - บันไต่บ้านลื่น โดยเฉพาะไม่มีอุปกรณ์กันลื่นที่ขอบบันได หรือไม่มีราวบันไดสำหรับยึดเกาะ
 - ห้องน้ำ พื้นลื่นเปียกไม่มีราวยึดเกาะ
 - ห้องครัว และภายในบ้านมีสิ่งของวางระเกะระกะขาดระเบียบ ทำให้สะดุดล้มได้
 - ทางเดิน มีสิ่งของกีดขวาง เช่น สายไฟ สายโทรศัพท์ ทำให้สะดุดล้มได้
- 3. ยา โดยเฉพาะยาลดความดันเลือด ยารักษาโรคพาร์กินสัน ยานอนหลับ จะทำให้เวลาลุกขึ้น เกิดการหน้ามืดจากความดันเลือดลดลงทันที หรือมีแรงจากยานอนหลับ ทำให้เกิดอุบัติเหตุหกล้มได้
- 4. เสื้อผ้าที่หลวมยาวรุ่มร่าม มีเชือกผูกยาวอาจไปเกี่ยวคล้องสิ่งต่างๆ เช่น ลูกบิดประตู ทำให้หกล้ม หรือเกี่ยวกาน้ำร้อน ทำให้น้ำร้อนลวกได้
- 5. ในรายที่ใช้เครื่องมือช่วยเดิน เช่น ไม้เท้า ไม้เท้าที่ไม่มียางกันลื่น หรือรถเข็นที่ไม่มีห้ามล้อ เป็นต้น

2.2 แนวคิดการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

2.2.1 แผนนโยบายของรัฐที่เกี่ยวกับงานผู้สูงอายุ

รัฐบาลได้กำหนดนโยบายและมาตรการสำหรับผู้สูงอายุ ระยะยาว(พ.ศ.2535-2554) ไว้ดังต่อไปนี้คือ

ให้ผู้สูงอายุได้รับบริการพื้นฐานด้านต่างๆ อย่างกว้างขวางและทั่วถึงโดยสนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

จัดสวัสดิการสังคมและให้การสงเคราะห์ผู้สูงอายุตามความต้องการและความจำเป็น มาตรการ จัดสวัสดิการทางสังคมให้แก่ผู้สูงอายุในด้านต่างๆ

1. ด้านสวัสดิการสุขภาพอนามัย

- ให้การรักษาพยาบาลแบบให้เปล่าแก่ผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้หรือมีรายได้น้อย ในสถานพยาบาลของรัฐ
- ให้ค่าตอบแทนพิเศษและสวัสดิการแก่บุคลากรที่เป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ
- 2. ด้านสวัสดิการสาธารณูปโภคในการดำรงชีวิตประจำวัน
 - จัดสำรองที่นั่งพิเศษสำหรับผู้สูงอายุบนรถโดยสารประจำทาง รถไฟ และเรือ
 - ลดอัตราค่าโดยสารรถประจำทาง รถไฟ และเรือ
 - ในที่สาธารณะให้จัดทำราวบันไดทางเดินและราวห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ
- 3. ด้านสวัสดิการเกี่ยวกับที่พักอาศัย สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และนันทนาการ
 - ในการสร้างอาคารให้มีการจัดสรรให้มีโครงสร้างที่อำนวยความสะดวกต่อผู้สูงอายุ และให้มีห้อง/เนื้อที่เพิ่มอย่างเหมาะสมสำหรับครอบครัวที่มีผู้สูงอายุอยู่ด้วย
 - จัดบริการที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยหรือไม่มีรายได้และ ไม่มีผู้อุปการะ
 - สนับสนุนหน่วยงานเอกชนในการจัดสร้างที่พักอาศัยตามความต้องการ และความเหมาะสมของผู้สูงอายุ
 - จัดบริเวณและอุปกรณ์ที่เหมาะสมสำหรับการออกกำลังกาย และการพักผ่อนหย่อนใจสำหรับผู้สูงอายุ
 - ลดอัตราค่าผ่านประตูในการเข้าชมมหรสพและบันเทิง
 - ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ การบันเทิง และการพักผ่อน หย่อนใจ

2.2.2 การบริการซ่อมแซมและก่อสร้างที่อยู่อาศัยในต่างประเทศ

ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2534) กล่าวว่า การบริการซ่อมแซมและก่อสร้างที่อยู่อาศัย มีความหมายอย่างกว้างขวาง โดยเริ่มจากระดับการให้บริการที่น้อยที่สุดไปจนถึงการให้บริการที่มากที่สุด เช่น การซ่อมแซมสิ่งชำรุดเล็กๆ น้อยๆ จนกระทั่งถึงการปรับปรุงสภาพโครงสร้างของบ้าน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ ได้พัฒนางานของตนให้สอดคล้องกับการให้บริการทางด้านนี้ โดยเฉพาะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการตระหนักในขอบเขตของความรับผิดชอบที่จะกระตุ้นให้หน่วยงานได้ขยายขอบเขตในการให้บริการให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น แต่จุดอ่อนของการให้บริการชนิดนี้ คือ ต้องใช้เจ้าหน้าที่ที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน และลักษณะของบริการที่ให้อาจมีความแตกต่างจากบริการอื่นๆ โดยสิ้นเชิง

การบริการซ่อมแซมและก่อสร้างที่อยู่อาศัยนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะช่วยผู้สูงอายุให้มีความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในการอาศัยอยู่ในบ้านของตนเอง นอกจากนี้ยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็น

การสนับสนุนให้ผู้สูงอายุยังคงอยู่ในบ้านของตนเอง และยังเป็น การช่วยยกระดับสถานภาพ ความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุในปัจจุบันให้ดีขึ้นด้วย มิใช่มีจุดมุ่งหมายเพื่อซ่อมแซมและก่อสร้างที่อยู่อาศัยให้หรูหราสวยงามเท่านั้น

การให้บริการชนิดนี้ จะเป็นการให้บริการตั้งแต่การดูแลรักษาสภาพโครงสร้างของที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุผู้ซึ่งไม่สามารถจะรักษาที่อยู่อาศัยนั้นได้ด้วยตัวของเขาเอง เป็นการซ่อมแซม เล็กๆ น้อยๆ การฟื้นฟูหรือปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมตามฤดูกาล รวมทั้งการให้บริการงาน บ้านและการก่อสร้างเล็กๆ น้อยๆ ด้วย นอกจากนี้ยังรวมถึงการโยกย้ายที่อยู่อาศัยให้ผู้สูงอายุได้ ไปอยู่ในที่ที่เหมาะสม การให้บริการแก่ผู้สูงอายุที่พิการ มีปัญหาทางกาย ซึ่งมีขีดจำกัดในการ ซ่อมแซมที่อยู่อาศัยด้วยตนเอง รวมทั้งการให้บริการช่วยเหลือสตรีสูงอายุที่ต้องอาศัยอยู่อย่างโดด เดี่ยวในบ้าน จากการศึกษาพบว่าสตรีมีแนวโน้มที่จะมีอายุยืนยาวกว่าชาย เขาเหล่านี้มักจะขาด ความรู้ในเรื่องการซ่อมแซมที่อยู่อาศัย ดังนั้น บริการเหล่านี้จึงเป็นสิ่งจำเป็น

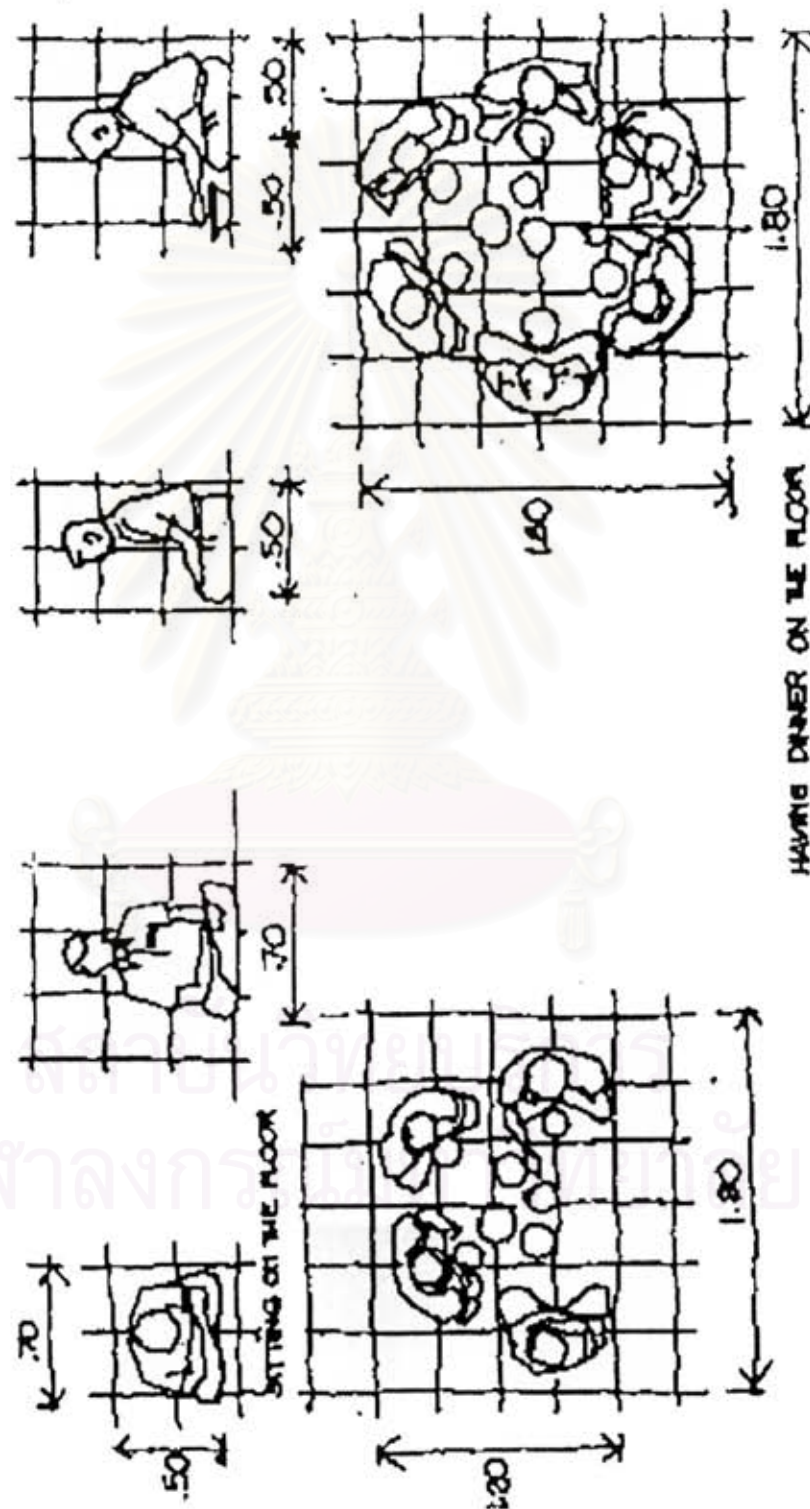
การให้บริการซ่อมแซมและก่อสร้างที่อยู่อาศัยเป็นแนวคิดด้านหนึ่งในเรื่องคุณภาพชีวิต ของประชาชน เป็นการสร้างเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถอยู่ในบ้านของเขาอย่างมีความมั่นคง ปลอดภัย เกิดความพึงพอใจในการอาศัยอยู่ในบ้านของตนเอง ผู้สูงอายุทั่วไปจะมีความรู้สึก ว่าบ้านเป็นเสมือนชีวิตจิตใจของเขา การจะจัดที่อยู่อาศัยจะต้องสอดคล้องกับแนวความคิด สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม และกระบวนการพัฒนาตามวัย ให้ผู้สูงอายู้สึกเป็นอิสระ ให้เกิด ความรู้สึกที่ว่า บ้านเป็นโลกที่เขาสามารถจะตกแต่งและจัดการสิ่งต่างๆ ได้ตามความพอใจ

ถึงแม้ว่าการให้บริการชนิดนี้จะมีได้แพร่หลายนัก ทั้งนี้เนื่องจากเป็นบริการที่ต้องใช้ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน บางครั้งอาจจะต้องมีค่าใช้จ่ายบางประการอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้ที่ เกี่ยวข้องในการให้บริการกับผู้สูงอายุ ควรจะตระหนักว่าบริการนี้เป็นการให้บริการโดยตรงที่มุ่ง แก้ไขปัญหาของผู้รับบริการแต่ละคน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความต้องการของมนุษย์ มี จุดมุ่งหมายที่ส่งเสริมการเข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินปัญหาของตนเอง ความปลอดภัย การ ประกันภัย และศักยภาพของผู้รับบริการ ลักษณะการให้บริการจะคำนึงถึงค่านิยมของความเป็น มนุษยชาติมากกว่าการคำนึงถึงความจำเป็นทางด้านที่พักอาศัย

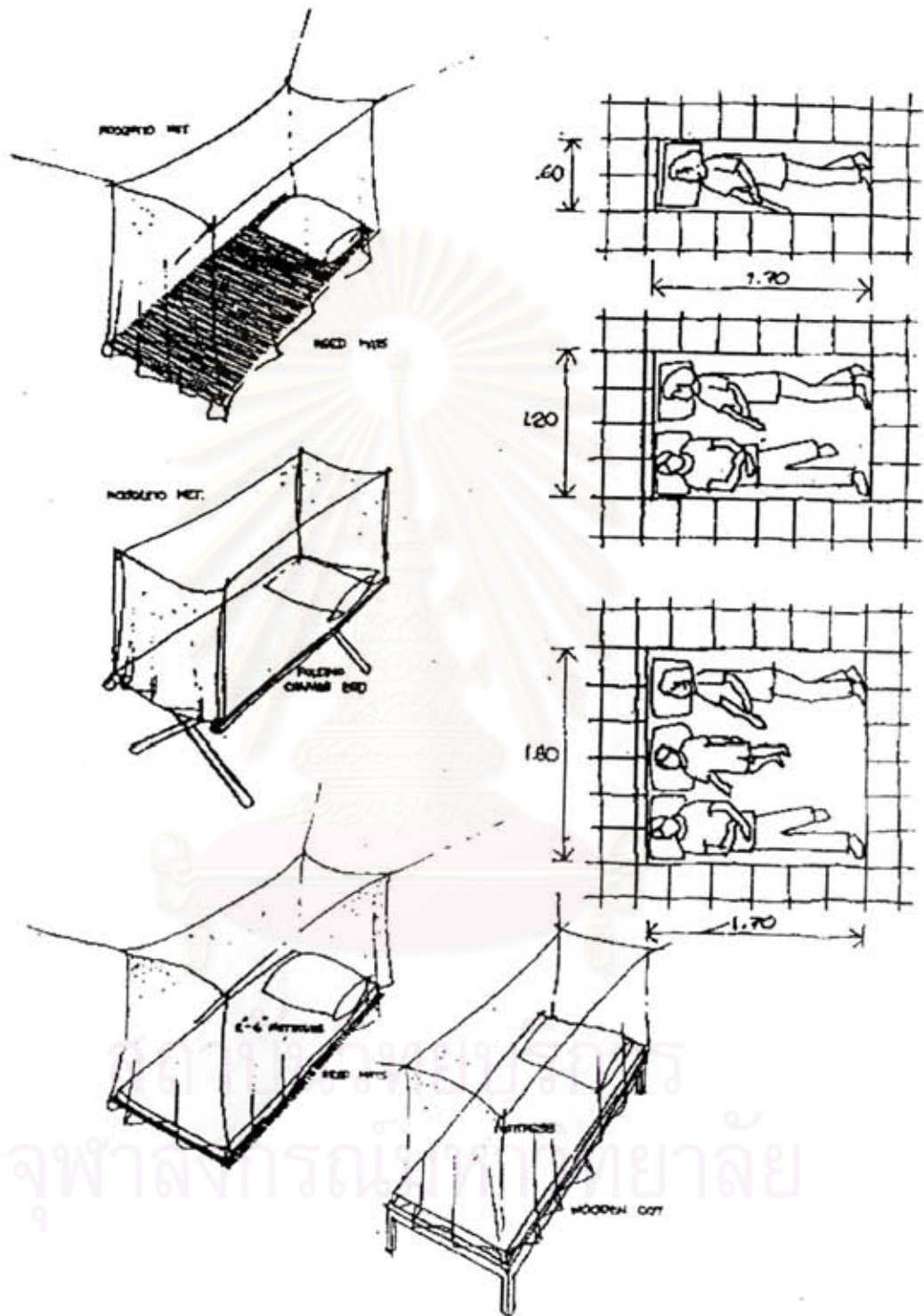
2.3 แนวความคิดด้านมาตรฐานที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม

2.3.1. ขนาดพื้นที่ใช้สอยสำหรับกิจกรรมต่างๆ ของคนไทย

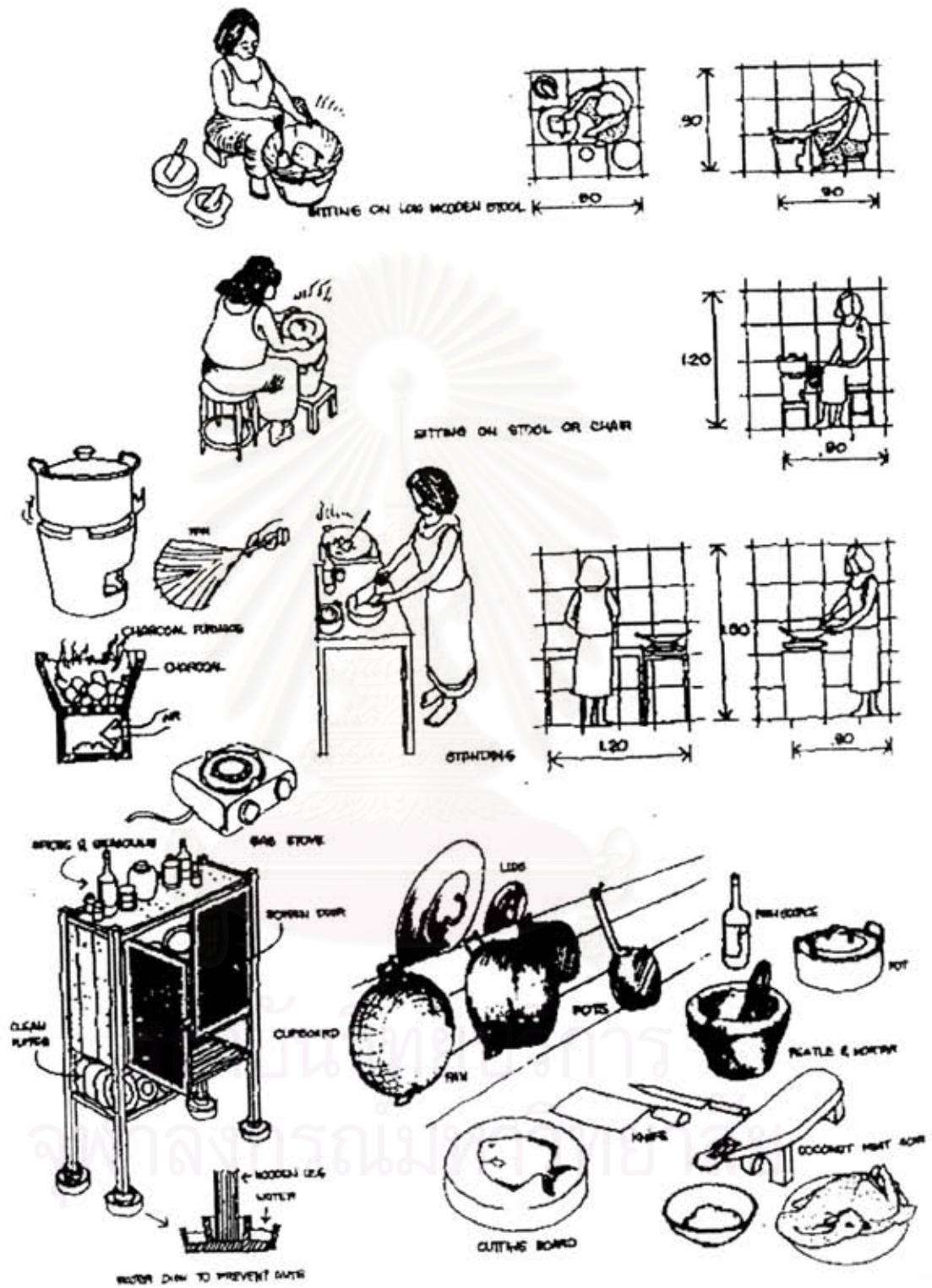
ขนาดพื้นที่ใช้สอยที่เหมาะสมกับกิจกรรมของคนไทย เป็นการกำหนดมาจากขนาดศีรษะ และการสังเกตพฤติกรรมของคนไทย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (Chawalit Nitaya, 1979)

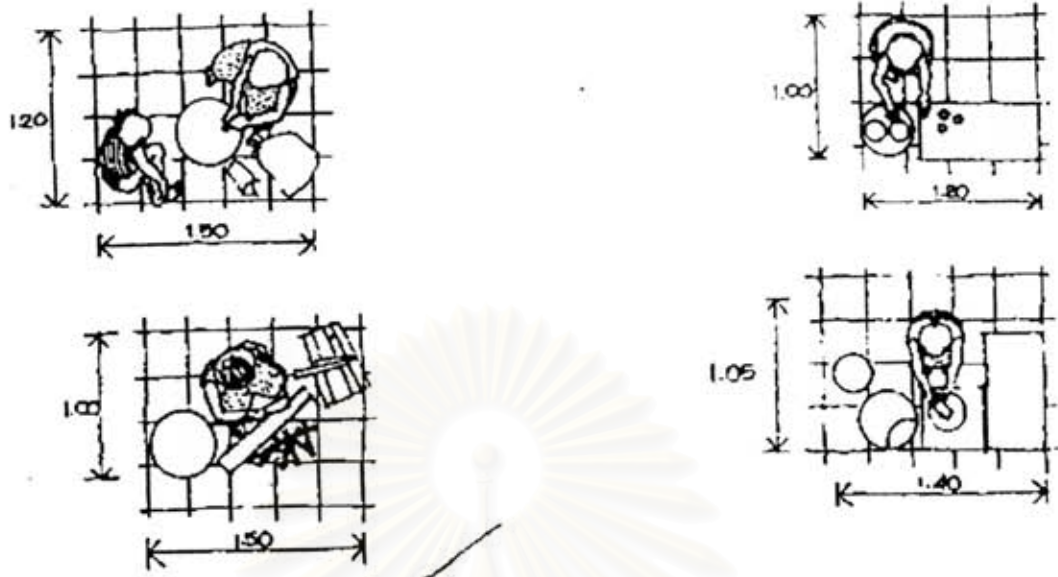
รูปภาพที่ 2.1 ขนาดพื้นที่ใช้สอยในกาที่นั่งคนเดียว และนั่งล้อมวง

รูปภาพที่ 2.2 ขนาดพื้นที่ใช้สอยในการนอน

รูปภาพที่ 2.3 ขนาดพื้นที่ใช้สอยในการปรุงอาหาร

HAND-WASH RECYCLE PLASTIC BAGS

SPLITTING FIREWOOD

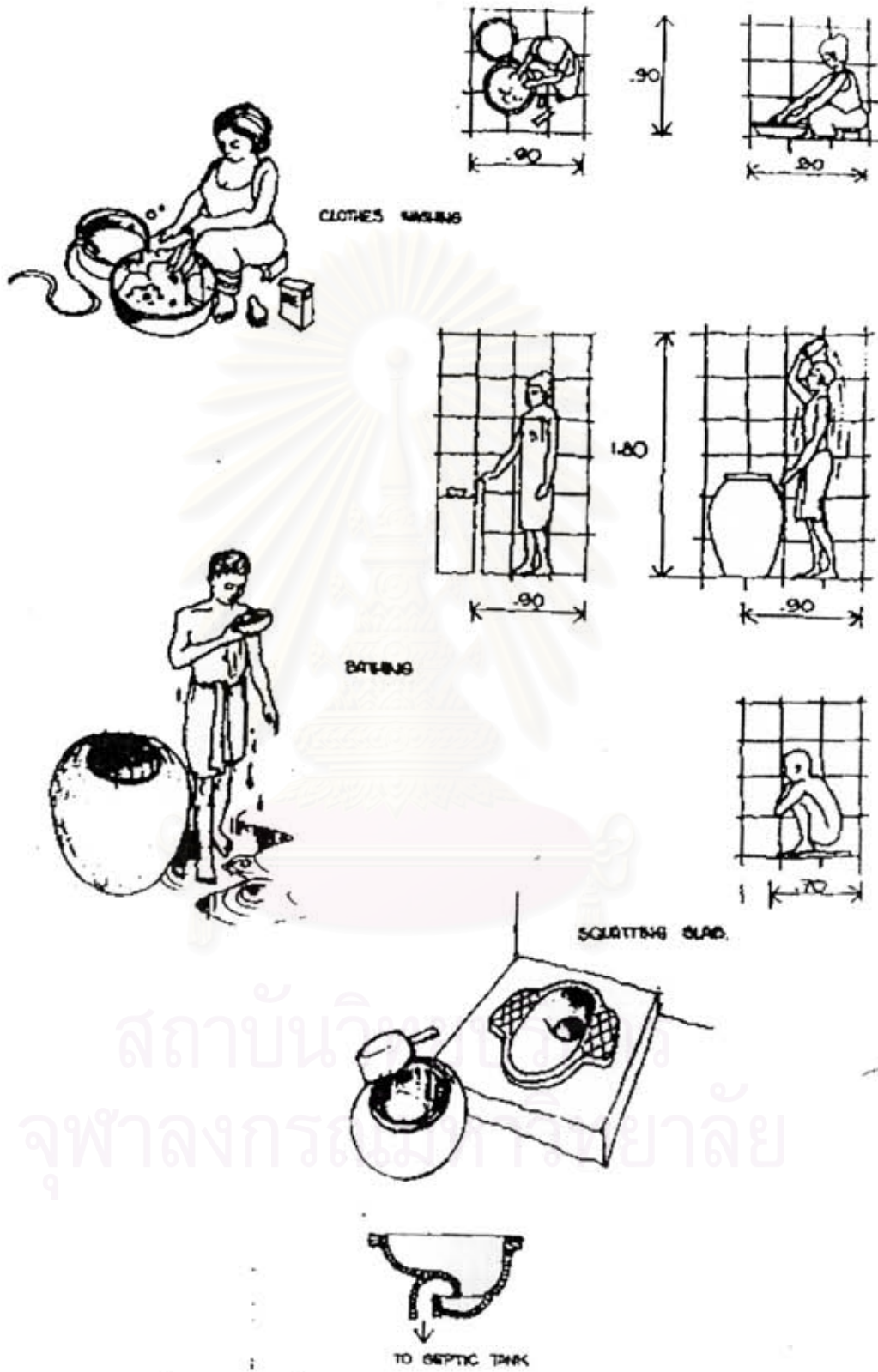

SELLING NOODLES

COFFEE SHACK

รูปภาพที่ 2.4 ขนาดพื้นที่ใช้สอยในการทำกิจกรรมต่างๆ

รูปภาพที่ 2.5 ขนาดพื้นที่ใช้สอยในการชักล้าง อ่างน้ำ และโถส้วม

2.3.2. มาตรฐานที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย(ในเมือง) (รศ.ดร. บรรณโคภิชรุ เมษวิชัย และคณะ, 2549)

ผลจากการศึกษาวิจัยมีข้อสรุปเพื่อกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำที่อยู่อาศัยและชุมชนสำหรับผู้มีรายได้น้อย ดังนี้

- กลุ่มผู้มีรายได้น้อยในเมือง หมายถึง ผู้ที่มีรายได้ตั้งแต่ต่ำกว่าและเท่ากับ 6,500 - 15,000 บาทต่อเดือนต่อครอบครัว กลุ่มผู้มีรายได้น้อยแบ่งเป็นกลุ่มผู้มีรายได้ประจำซึ่งเป็นพนักงาน ลูกจ้างหน่วยงานและเอกชน นักศึกษา ประชาชนกลุ่มนี้อาศัยอยู่ในที่อยู่อาศัยชั่วคราวและถาวร
- มาตรฐานองค์ประกอบชุมชนและที่อยู่อาศัย แบ่งเป็นองค์ประกอบชุมชน ซึ่งประกอบด้วย หน่วยพักอาศัย สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ และองค์ประกอบหน่วยพักอาศัย ซึ่งประกอบด้วย ส่วนนอน ส่วนอเนกประสงค์ และส่วนห้องน้ำ/ส้วม/ชักล้าง

หน่วยพักอาศัย

มาตรฐานสำหรับหน่วยพักอาศัย เป็นการกำหนดในเรื่องขนาดของพื้นที่ขององค์ประกอบหน่วยพักอาศัย ขนาดพื้นที่เล็กที่สุด ที่เก็บของ ความสูงของเพดาน ปริมาตร แสงธรรมชาติ การระบายอากาศ ประตู และการจัดห้อง มาตรฐานที่ถูกกำหนดขึ้นมาจัดทำโดยคำนึงถึงคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยความสะดวกสบาย และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้อยู่อาศัย เมื่อพิจารณาในประเด็นเนื้อที่และความกว้างต่ำสุด ความสูงของเพดาน การระบายอากาศ ประตู และทางติดต่อภายในอาคาร คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอให้พิจารณาดังนี้

1. ให้กำหนดหน่วยพักอาศัย แต่ละหน่วยประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

- 1) ส่วนนอน
- 2) ส่วนอเนกประสงค์
- 3) ส่วนห้องน้ำ/ส้วม/ชักล้าง

โดยจัดเป็นที่อยู่อาศัยแนวราบและแนวสูง ซึ่งแบ่งเป็น ที่อยู่อาศัยชั่วคราวและถาวร มีเนื้อที่ดังนี้

1.1 การอยู่อาศัยอยู่ชั่วคราว

1.1.1 ที่อยู่แนวราบ	พื้นที่	15	ตารางเมตร
	จำนวนคน	2	คน
	พื้นที่ต่อคน	7.5	ตารางเมตรต่อคน

1.1.2	ที่อยู่แนวสูง	พื้นที่	20	ตารางเมตร
	จำนวนคน	2	คน	
	พื้นที่ต่อคน	10	ตารางเมตรต่อคน	

1.2 การอยู่อาศัยอยู่ถาวร

1.2.1	ที่อยู่แนวราบ	พื้นที่	21	ตารางเมตร
	จำนวนคน	3-4	คน	
	พื้นที่ต่อคน	5.25	ตารางเมตรต่อคน	
1.2.2	ที่อยู่แนวสูง	พื้นที่	28	ตารางเมตร
	จำนวนคน	3-4	คน	
	พื้นที่ต่อคน	7	ตารางเมตรต่อคน	

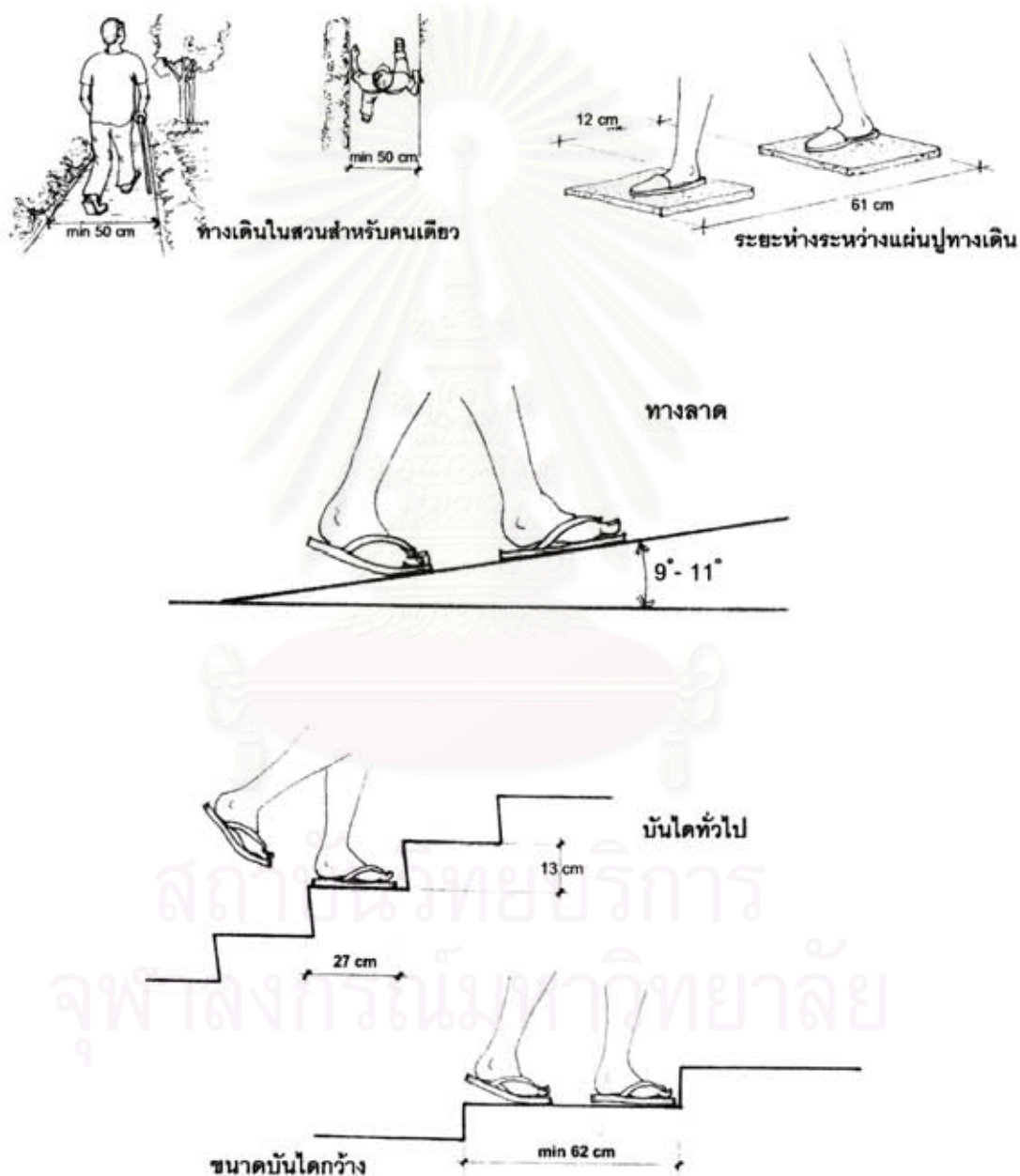
ทั้งนี้ จะสังเกตเห็นว่า ที่อยู่อาศัยประเภทชั่วคราวมีขนาดตั้งแต่ 7-10 ตารางเมตรต่อคน ขณะที่อยู่ถาวรมีขนาดตั้งแต่ 5.25-10 ตารางเมตร ซึ่งมีพื้นที่น้อยกว่าที่อยู่อาศัยชั่วคราว ทั้งนี้ เนื่องจากคิดเฉพาะพื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร ไม่รวมพื้นที่ใช้สอยภายนอกอาคาร ประเภทที่ว่างระหว่างที่อยู่อาศัยและทางเท้าหน้าหน่วยพัก

2. ยังคงใช้เกณฑ์ที่มีอยู่เรื่องข้อเสนอจากงานวิจัยที่ไม่แตกต่างจากเกณฑ์ของการเคหะแห่งชาติ คือ เรื่องความสูงของเพดาน การระบายอากาศ ประตู และทางติดต่อภายในอาคาร

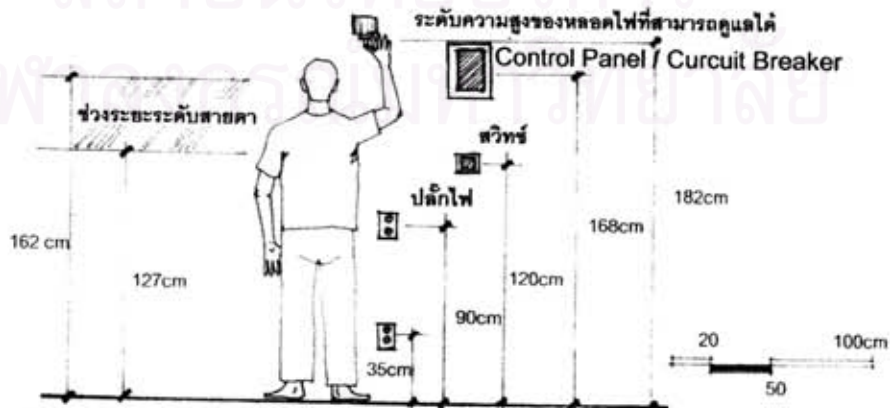
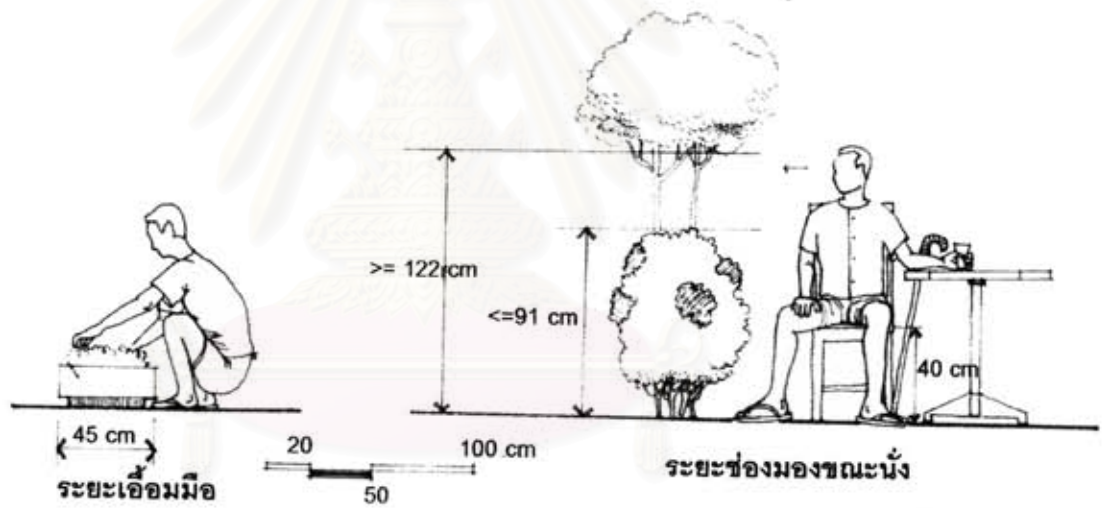
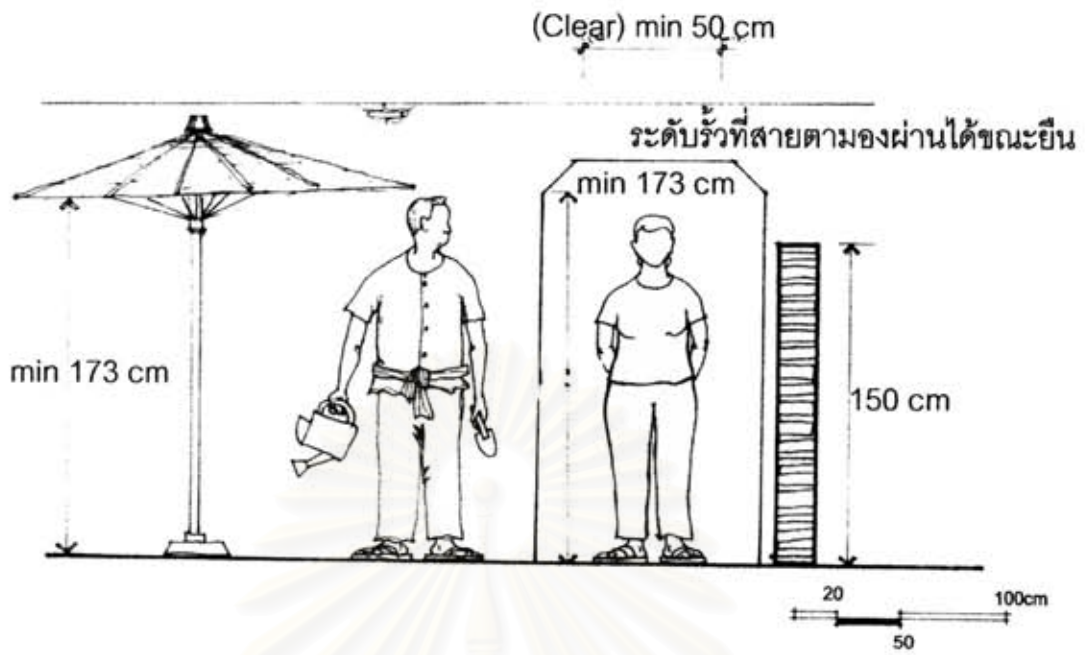
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.3.3 มาตรฐานขั้นต่ำสำหรับที่พักอาศัย และสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุ (รศ. ไตรรัตน์ จารุทัศน์ และคณะ, 2548)

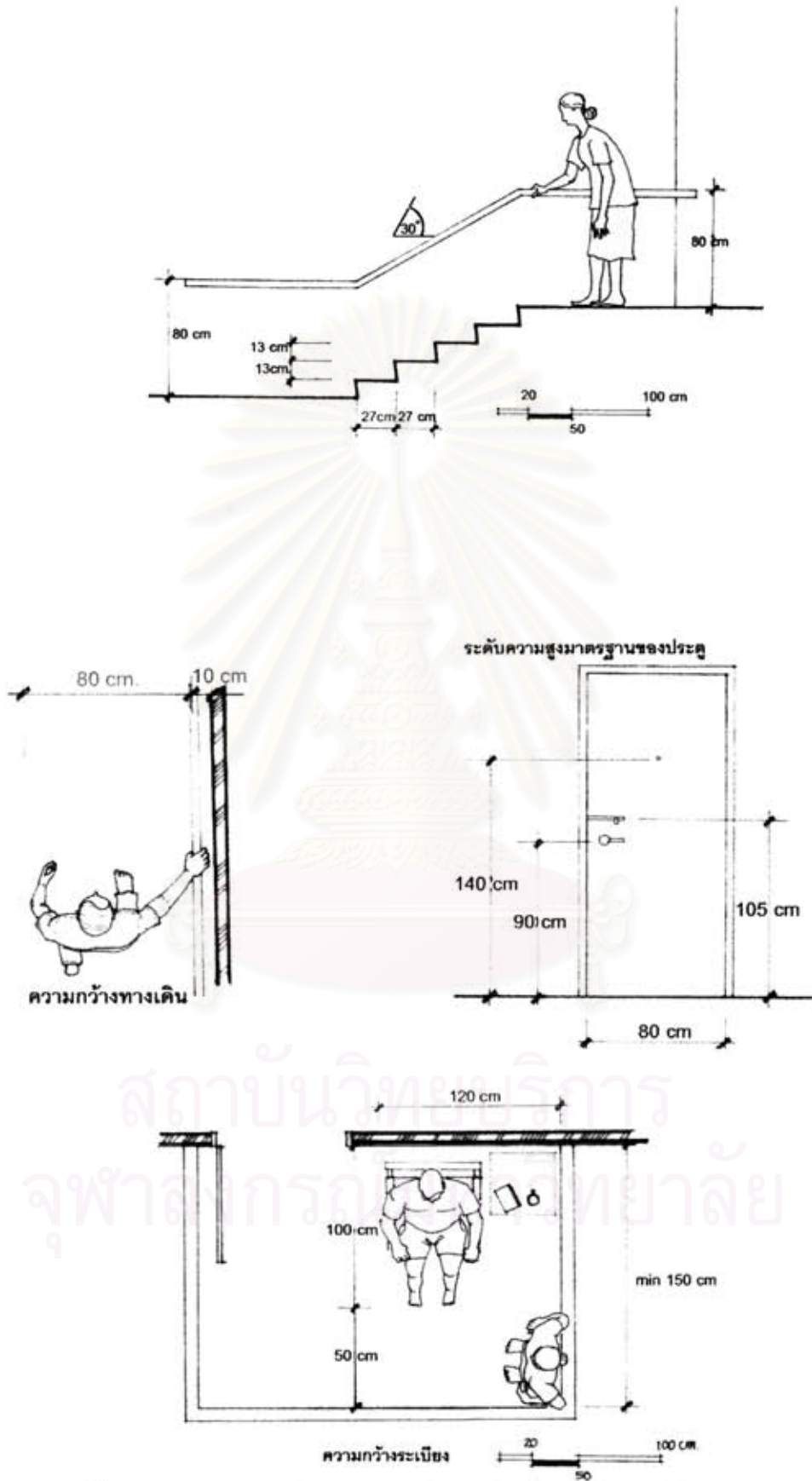
ซึ่งในข้อสรุปของการวิจัยนี้ได้เสนอแนะขนาดที่เหมาะสมกับการออกแบบเพื่อผู้สูงอายุไทยไว้ดังเป็นแนวทาง ดังต่อไปนี้

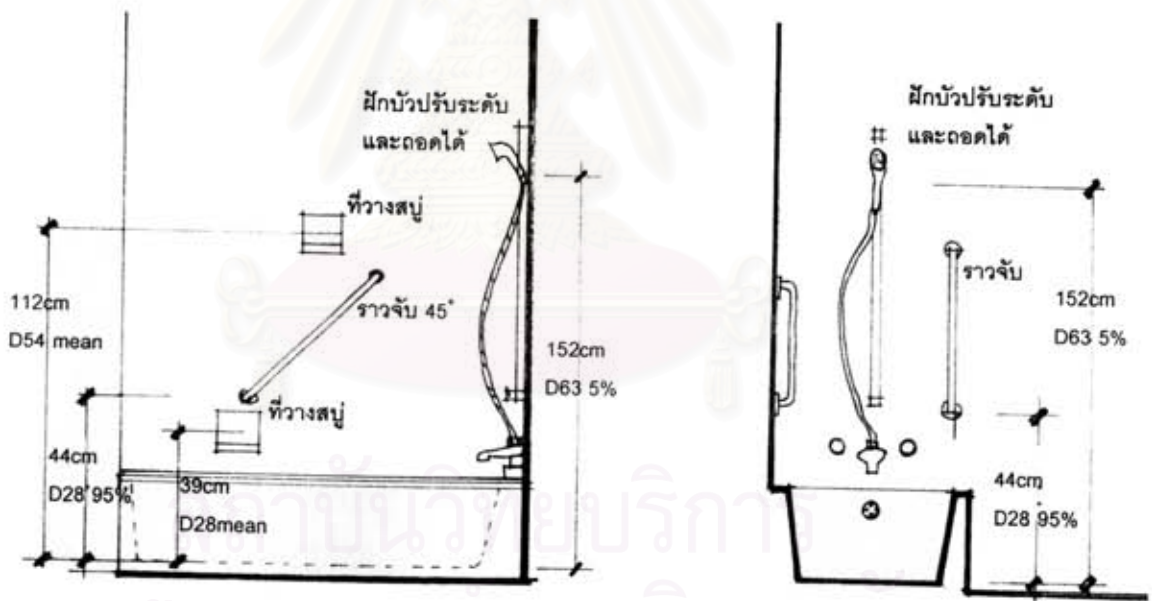
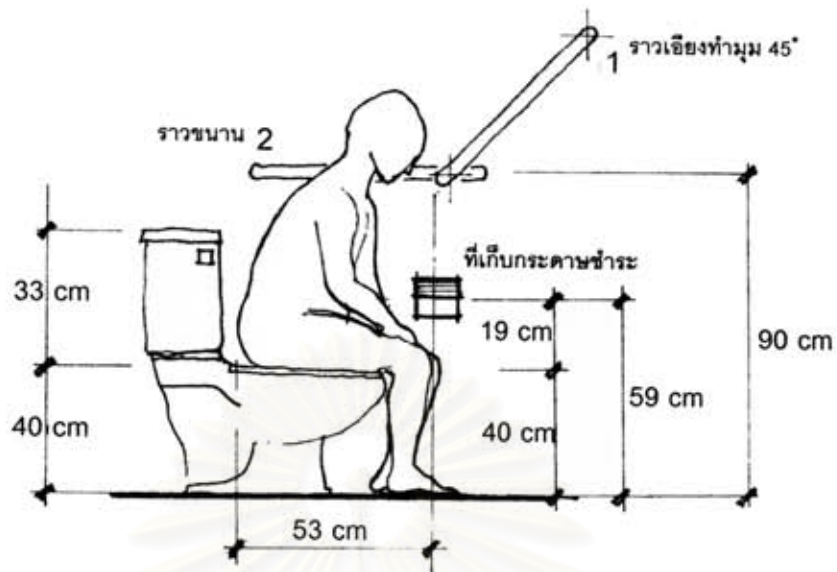
รูปภาพที่ 2.6 ลักษณะทางเดิน ทางลาดและบันได ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

รูปภาพที่ 2.7 ระยะที่สำคัญต่างๆ ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

รูปภาพที่ 2.8 ระยะเวลาจับ ประตูและระเบียบ ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

รูปภาพที่ 2.9 ระยะการติดตั้งโถสุขภัณฑ์ ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

2.4 แนวคิดเรื่องเทคโนโลยีที่เหมาะสม (Appropriate Technology)

เทคโนโลยีที่เหมาะสม (Appropriate Technology) คือ วิทยาการที่นำเอาความรู้ทางเทคโนโลยีมาช่วยในการผลิต โดยมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสภาพทางท้องถิ่นนั้นๆ ทั้งในด้านวัตถุดิบ ความรู้ เศรษฐกิจ และอื่นๆในชนบท มีข้อจำกัดดังนี้ (ประดับ บุญชื่นชน, 2529)

- คนชนบทมีพื้นฐานความรู้ต่ำ
- ทรัพยากรในชนบทมีจำกัด
- งบประมาณ
- ขาดความรู้ในเรื่องการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ ต้องได้รับการถ่ายทอดจึงนำมาปฏิบัติได้

จากข้อจำกัดดังกล่าว ในการนำเอาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเกี่ยวกับอาคารพักอาศัยในชนบทมาใช้ จึงควรพิจารณาสิ่งต่างๆ ดังนี้คือ

- ต้องเป็นการลงทุนที่น้อยเหมาะสมกับรายได้
- เน้นการใช้วัสดุท้องถิ่นให้มากที่สุด
- เป็นเทคโนโลยีที่ไม่สลับซับซ้อนมากจนคนในท้องถิ่นไม่สามารถทำได้
- มุ่งให้ทำงานร่วมกันได้ในกลุ่ม ไม่ต้องใช้เทคโนโลยีมาก มุ่งในการพัฒนาเครื่องมือของคนและแรงงานคนมากกว่าที่จะมุ่งด้านเครื่องจักร
- คำนึงถึงแหล่งพลังงานที่มีอยู่เพื่อนำมาปรับใช้ได้
- ต้องเป็นขนาดที่ไม่ใหญ่ แต่เป็นลักษณะอุตสาหกรรมขนาดย่อย เหมาะสมกับความสามารถและแรงงานในชนบท
- เน้นด้านการพึ่งตนเองให้มากที่สุด

เทคโนโลยีที่เหมาะสมบางชนิด ที่ควรพัฒนาแล้วนำมาใช้ในการก่อสร้างบ้านผู้มีรายได้น้อย มีตัวอย่างดังนี้ (ธีรศักดิ์ วงศ์คำแน่น, 2528)

2.4.1. พื้นคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ (Bamboocrete Floor)

เป็นพื้นคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ผ่าซีก ความหนาแน่นประมาณ 9 เซนติเมตร

วิธีการก่อสร้าง

โดยการปรับระดับดินให้เรียบ รองพื้นด้วยทรายบดอัดแน่น วางตะแกรงไม้ไผ่โดยใช้ไม้ไผ่เสริมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางเฉลี่ย 3.3 เซนติเมตร ผ่าซีก ความหนาของไม้ไผ่อยู่ระหว่าง 0.5 – 0.9 เซนติเมตร วางห่างกัน 15 เซนติเมตร ศูนย์กลางทั้งสองทิศทาง ผูกติดกันด้วยลวดผูกเหล็ก โดยให้ด้านปลายและด้านโคนของไม้ไผ่วางสลับไปเรื่อยๆ เทคโนโลยีที่มีส่วนผสม 1:2:4

ราคา	ปานกลาง
ข้อดี	มีความแข็งแรง ทนทานมาก สามารถรับน้ำหนักได้ดี
ข้อเสีย	ต้องมีการขนส่งปูนซีเมนต์อาจเป็นข้อจำกัดสำหรับบางพื้นที่

2.4.2 ผนังคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ (Bamboocrete Panel)

เป็นผนังสำเร็จรูปคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ ขนาด 225x 56 x 4 เซนติเมตร เมื่อก่อสร้างเสร็จยกมาติดตั้งบนคาน มีน้ำหนัก 125 กิโลกรัม ใช้คนงานยก 4 คนต่อแผ่น

วิธีการก่อสร้าง

เทคอนกรีตในแบบหล่อ โดยแบบหล่อคอนกรีตที่เป็นแบบพื้นใช้ไม้อัดขนาด 2.4 x 1.2 x 0,006 เซนติเมตร แบบข้างใช้ไม้ 11.2 x 3 นิ้ว ใสเรียบ เสริมด้วยไม้ไผ่เลมามีขนาด 1.0 x 0.05 เซนติเมตร วางห่าง กับ 7 เซนติเมตร ศูนย์กลางถึงศูนย์กลางทั้งสองทิศทาง ผูกติดกันด้วยลวดผูกเหล็ก เมื่อเทคอนกรีตครบ 3 วันจึงถอดแบบออก แล้วนำไปบ่มต่ออีก 7 วันจึงสามารถนำไปใช้งานได้ ในการติดตั้งเว้นระยะระหว่าง แต่ละแผ่น 1.0 เซนติเมตร โดยใช้ไม้อัดสอดคั่นกลาง ด้านในใช้ปูนทรายอุดร่อง ส่วนด้านนอกใช้แอสฟัลท์ผสมทรายอุดร่อง

ราคา	ปานกลาง
ข้อดี	มีความแข็งแรงทนทานมาก เนื่องจากเป็นคอนกรีต
ข้อเสีย	ราคาค่อนข้างสูงเนื่องจากใช้คอนกรีต และไม้อัด

2.4.3 ผนังเฟอร์โรซีเมนต์ (Ferrocement Panel)

ผนังเฟอร์โรซีเมนต์ คือ วัสดุที่ผสมผสานกันระหว่างมอร์ตาร์กับเหล็กเสริม ซึ่งเหล็กเสริมในเฟอร์โรซีเมนต์เป็นชนิดแผ่กระจาย มีลักษณะเป็นเหล็กตะแกรง (Reinforcing Mesh) อาจมีเหล็กเสริมโครง (Skeleton Steel) เป็นโครงคร่าเพื่อช่วยในการยึดเป็นระยะๆ จากนั้นนำส่วนผสมของมอร์ตาร์ อัดให้แน่นแล้ว ฉาบแต่งผิวให้เรียบเสร็จแล้วบ่มตามกรรมวิธี จะได้โครงสร้างที่เรียกว่า เฟอร์โรซีเมนต์ มีน้ำหนักเบาแข็งแรงทนทานสามารถนำไปใช้ทั้งภายในและภายนอก อายุการใช้งานยาวนาน

วัสดุการก่อสร้าง มอร์ตาร์ เหล็กเสริม ทราย ลวดตาข่าย

วิธีการก่อสร้าง

ทำการตัดเหล็กเสริมโครง (เหล็กเส้นกลมขนาด 6 มม.) ให้เป็นรูปร่างตามที่ได้ออกแบบไว้ นำเหล็กเสริมแบบตะแกรงปูทับ ประทับทั้งด้านในและด้านนอกแล้วฉาบด้านนอกด้วยซีเมนต์หนาประมาณ 1 นิ้ว จะได้โครงสร้างตามที่กำหนด

ราคา ปานกลาง

ข้อดี

- น้ำหนักเบา

- การติดตั้งทำได้สะดวก รวดเร็วกว่าผนังก่ออิฐฉาบปูน

- มีความแข็งแรงและมีโอกาสที่จะเกิดรอยแตกร้าวน้อยกว่าผนังก่ออิฐ เพราะมีลวดตาข่าย

และเหล็กเสริมมาช่วยรับ Tensile Stress ของโครงสร้าง

- สามารถใช้กับงานต่อเติมอาคาร เพราะสามารถติดตั้งได้ในทุกตำแหน่งของอาคาร

- สามารถป้องกันความร้อนและเสียงเมื่อใช้ประกอบวัสดุอื่น เช่น โฟม แผ่นยิปซัม เป็นต้น

2.4.3. การเปรียบเทียบเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการก่อสร้างต่างๆ

(ปณิตา วงศ์มหาดเล็กและคณะ, 2547)

ตารางที่ 2.1 วัสดุและเทคโนโลยีสำหรับฐานราก

ฐานราก	ราคา		อายุงาน		เทคโนโลยี	
	ถูก	ปานกลาง	สั้น	ยาว	ต่ำ	ปานกลาง
เสาไม้ฝังดิน	x		x		x	
ฐานรากวางบนหิน	x		x		x	
ฐานรากหินต่อเนื่อง	x		x		x	
เสาตอม่อ คสล.		x		x	x	
คอนกรีตเสริมไม้ไผ่		x		x		x
เสาไม้บนฐานคอนกรีต		x		x		x

ตารางที่ 2.2 วัสดุและเทคโนโลยีสำหรับพื้น

พื้น	ราคา		อายุงาน		เทคโนโลยี	
	ถูก	ปานกลาง	สั้น	ยาว	ต่ำ	ปานกลาง
พื้นดินปรับเรียบ	x		x		x	
พื้นไม้ไผ่อัดประสาน		x	x		x	
พื้นคอนกรีตเสริมไม้ไผ่		x		x		x
พื้นฟากลับ	x		x		x	
พื้นไม้ไผ่สานลาย	x		x		x	
พื้นสำเร็จรูป		x		x		x

ตารางที่ 2.3 วัสดุและเทคโนโลยีสำหรับผนัง

ฐานราก	ราคา		อายุงาน		เทคโนโลยี	
	ถูก	ปานกลาง	สั้น	ยาว	ต่ำ	ปานกลาง
ฝ้าขัดตาตาราง	x		x		x	
ผนังคอนกรีตเสริมไม้ไผ่		x		x		x
ฝ้าฟากลับ	x		x		x	
ผนังเฟอร์โรซีเมนต์		x		x		x
ผนังสำเร็จรูป วท.		x		x		x
ผนังขัดแตะฉาบปูน		x		x		x
ผนังจากแผ่นฟางซีเมนต์		x		x		x
ผนังบล็อกดิน ซีเมนต์		x		x		x
ผนังบล็อกหิน ซีเมนต์		x		x		x
ผนังจากแผ่นใยปาล์มซีเมนต์		x		x		x
ผนังคอนกรีตเสริมฝักตบชวา		x		x		x

ตารางที่ 2.4 สรุปข้อได้เปรียบเสียเปรียบของวัสดุพื้นดินและวัสดุสมัยใหม่

เกณฑ์การพิจารณา	ความสอดคล้องของวัสดุกับเกณฑ์การพิจารณา						
	วัสดุพื้นดิน			วัสดุสมัยใหม่			
	ไม้	ไม้ไผ่	ใบจาก	เหล็ก	คสล.	ซีเมนต์บอร์ด	สังกะสี
1.1 การนำมาใช้ใหม่ ใช้ซ้ำ	มาก	น้อย	น้อย	มาก	น้อย	ปานกลาง	ปานกลาง
1.2 ความหลากหลายของการนำมาใช้	มาก	มาก	ปานกลาง	มาก	น้อย	ปานกลาง	ปานกลาง
2. ความสอดคล้องของแหล่งวัสดุกับชุมชนและท้องถิ่น	น้อย	มาก	มาก	น้อย	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี
3. ความสัมพันธ์กับทักษะการก่อสร้างท้องถิ่น	มาก	มาก	มาก	น้อย	น้อย	ปานกลาง	ปานกลาง
4.1 ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมในกระบวนการผลิต	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	มาก	มาก	มาก	มาก
4.2 ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมในการก่อสร้าง	มาก	น้อย	น้อย	ปานกลาง	มาก	ปานกลาง	ปานกลาง
5. การทดแทนหรือชดเชยทางทรัพยากร เมื่อมีการนำมาใช้	ทำได้ใช้เวลานาน	ง่ายเร็ว	ง่ายเร็ว	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี
6.1 ค่าวัสดุ	แพงมาก	ถูก	ถูก	แพง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง
6.2 ค่าแรง	ถูก	ถูก	ถูก	แพง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง
7. ความสอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ	ไม่สามารถสรุปได้ชัดเจนเพราะมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ข้อได้เปรียบเสียเปรียบสามารถแก้ไขได้ด้วยวิธีการต่าง						
8.1 ความคงทน	มาก	น้อย	น้อย	มาก	มาก	ปานกลาง	ปานกลาง
8.2 การดูแลรักษา	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	มาก	ที่ สุด น้อย	ปานกลาง	ปานกลาง

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกชัย ชูสังข์ (2547) เป็นการศึกษาองค์ประกอบของหน่วยที่อยู่อาศัย ลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจและพฤติกรรมการใช้พื้นที่ของผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัด เขตเมืองชั้นใน กรุงเทพฯ เพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานสำหรับอ้างอิงในการกำหนดมาตรฐานหน่วยที่อยู่อาศัยที่พอเพียง จากการศึกษาพบว่า โดยเฉลี่ยมีการใช้สอยพื้นที่ประมาณ 8.8 ตารางเมตรต่อคน โดยแบ่งพื้นที่ใช้สอยได้ 2 ประเภท คือ พื้นที่เอนกประสงค์ และพื้นที่เฉพาะเจาะจง พื้นที่ใช้สอยจะเพิ่มขึ้นตามจำนวนผู้อยู่อาศัย โดยเพิ่มในอัตราร้อยละ 25 ของพื้นที่ใช้สอยเดิมต่อการเพิ่มผู้อยู่อาศัยหนึ่งคน มีความหนาแน่นครัวเรือนเฉลี่ย 4.5 คนต่อครัวเรือน ซึ่งแตกต่างไปจากมาตรฐานพื้นที่ใช้สอยของการเคหะแห่งชาติ

กรทิพย์ พฤษประเสริฐดี(2545) เพื่อศึกษากระบวนการในการก่อสร้างบ้านด้วยตนเอง และเปรียบเทียบกระบวนการสร้างบ้านกันเองในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการสร้างบ้าน สำหรับผู้ที่ย้ายจากชุมชนได้สะพาน

ผลการศึกษาพบว่าลักษณะที่อยู่อาศัยของทั้ง 3 ชุมชน ชุมชนประชาธิปไตย 76 ชุมชนอ่อนนุช และชุมชนเพิ่มสิน-ออเงิน ส่วนใหญ่เป็นอาคารพักอาศัยแบบถาวร วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างบ้านเป็นวัสดุของใหม่มาใช้ทั้งหมด วัสดุเก่ามีสอง และวัสดุเหลือใช้ที่ไปเก็บมา โดยมีรูปแบบในการดำเนินการก่อสร้าง 6 รูปแบบคือ

แบบที่ 1 สร้างโดยใช้เฉพาะคนในครอบครัวเป็นผู้ที่มีความรู้ในการสร้างบ้านอยู่แล้วและอาชีพเป็นช่างก่อสร้าง ปัญหาในการสร้างบ้านรูปแบบนี้มาจากการขาดเงินทุนและการประหยัดวัสดุมากเกินไปทำให้โครงสร้างบางส่วนอาจจะไม่แข็งแรง

แบบที่ 2 สร้างโดยแต่ละครอบครัวดำเนินการเอง แต่มีเพื่อนหรือญาติมาช่วย ปัญหาในการสร้างบ้านแบบนี้มาจากการขาดเงินทุน และแรงงานในบางช่วงเวลาที่ไม่สามารถกำหนดเวลาที่จะให้เพื่อนหรือญาติมาช่วยได้

แบบที่ 3 สร้างโดยการรวมกลุ่มกันหลายๆบ้าน เป็นผู้ที่มีความรู้ในการสร้างบ้านต่างกัน หรือผู้ที่ไม่มีความรู้ในการสร้างบ้านไปขอจับกลุ่มกับผู้ที่มีความรู้ ปัญหาในการสร้างบ้านแบบนี้มาจากการขาดเงินทุน ขาดความรู้ และสร้างบ้านตามกันโดยไม่รู้วิธีที่สร้างนั้นถูกหรือผิด

แบบที่ 4 สร้างโดยการจ้างเฉพาะแรงงานเป็นผู้ที่มีความรู้ในการสร้างบ้านเป็นอย่างดี ปัญหาการสร้างบ้านมาจากการขาดเงินทุน ไม่มีแรงงาน และใช้เวลาในการก่อสร้างนาน

แบบที่ 5 สร้างโดยการจ้างเหมาบางส่วนเป็นผู้ที่มีความรู้ในการสร้างบ้านเฉพาะ บางอย่าง ปัญหาในการสร้างบ้านมาจากการขาดเงินทุนและขาดความรู้ในเรื่องการก่อสร้าง บางส่วนทำให้จำเป็นต้องจ้างและเป็นการประหยัดมากเกินไป

แบบที่ 6 สร้างโดยการจ้างเหมาทั้งหมด เป็นผู้ที่ไม่มีความรู้ในการสร้างบ้านและไม่เคย สร้างบ้านมาก่อน ผู้รับเหมาที่จ้างจะเป็นผู้ที่มีความคุ้นเคยกันมาก่อน ปัญหาในการสร้างบ้านแบบ นี้มาจากการขาดเงินทุนและขาดความรู้ในเรื่องการก่อสร้าง รูปแบบที่มีจำนวนมากที่สุดคือแบบที่ 6 และน้อยที่สุดคือแบบที่ 4

เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการสร้างบ้านของผู้ที่ย้ายจากใต้สะพานจะประกอบด้วย ความรู้ พื้นดินที่มาจาก การประกอบอาชีพหรือประสบการณ์ในอดีตที่เคยมีมา การใช้วัสดุพื้นดินที่สามารถ หามาได้โดยไม่ต้องซื้อมาสร้างบ้าน และระบบการก่อสร้างก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในชุมชน ก่อให้เกิดการรวมตัวของชุมชน ยิ่งระดับของการร่วมกันสร้างมากขึ้นจะสามารถลดค่าก่อสร้างและ เวลาในการก่อสร้างลงได้มาก ดังนั้นหากมีรวมกลุ่มกันมากขึ้น แบบบ้านที่เหมาะสมกับระดับ รายได้และเงินสนับสนุนที่เพียงพอหลังจากการรื้อย้าย และส่งเสริมอาชีพ ก็จะช่วยลดปัญหาที่ เกิดขึ้นในการสร้างบ้านของชาวชุมชนใต้สะพานได้

ศุภชัย ถาวรสุภเจริญ (2545) เพื่อศึกษาการใช้พื้นที่อยู่อาศัย และศึกษาความสัมพันธ์ ของการใช้พื้นที่อยู่อาศัยกับสภาพเศรษฐกิจ และสังคมของชุมชนที่ถูกรื้อย้ายจากใต้สะพานมาอยู่ ในที่อยู่อาศัยแห่งใหม่ที่กำหนดให้ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อพิจารณาในการวางแผนการใช้พื้นที่อยู่ อาศัยสำหรับการรื้อย้ายของชุมชนผู้มีรายได้น้อยที่มีลักษณะเช่นนี้ในครั้งต่อไป

จากการศึกษาพบว่า พื้นที่ภายในบ้านมีส่วนประกอบคือส่วนนอน ส่วนนั่งเล่น พักผ่อน ส่วนรับประทานอาหาร ส่วนเก็บของ โดยมีส่วนประกอบหลักของบ้านเพิ่มขึ้นจากที่อยู่อาศัยเดิม และ ชุมชนแออัด โดยลักษณะอาคารเป็นแบบกึ่งเปิดโล่งแบบมีห้องน้ำ ซึ่งแตกต่างจากเมื่อครั้ง อยู่ใต้สะพานอย่าง ชัดเจน แต่จะเป็นลักษณะอาคารที่เห็นทั่วไปของชุมชนผู้มีรายได้น้อย นอกจากนี้ยังพบว่า มีการใช้พื้นที่นอกแปลงที่ดินตนเองมากถึงร้อยละ 79.01 ใช้สำหรับตากผ้า ซัก ล้าง เก็บเครื่องมือประกอบอาชีพ รวมถึง เก็บวัสดุ ก่อสร้าง ซึ่งเป็นการใช้พื้นที่ว่างที่ไม่มีการ ครอบครองสิทธิ์

บ้านชั้นเดียวในชุมชนใหม่มีพื้นที่เฉลี่ย 32.81 ตร.ม./หลัง คิดเป็น 8.62 ตร.ม./คน โดยมีมิติ ของตัวบ้านเฉลี่ย 4.87 x 6.51 เมตร โดยบ้านชั้นเดียวที่มีขนาดเล็กที่สุดมีพื้นที่ 5.11 ตร.ม./คน และบ้าน 2 ชั้นชุมชนใหม่มีพื้นที่เฉลี่ย 79.01 ตร.ม./หลัง คิดเป็น 14.96 ตร.ม./คน มีมิติของตัวบ้าน เฉลี่ย 5.83 x 6.85 เมตร โดยที่บ้าน 2 ชั้นที่มีขนาดเล็กที่สุดจะมีพื้นที่ 7.36 ตร.ม./คน

จากการวิจัยนี้เห็นว่า ควรมีการกำหนดขอบเขตแปลงที่ดินให้ชัดเจน และป้องกันการรุก
 ล้ำแปลงที่ดินอื่น ในด้านการวางแผนแปลงที่ดินควรมีการศึกษาลักษณะอาชีพและจำนวนผู้
 อยู่อาศัยเพื่อให้สอดคล้องกับการขนาดของพื้นที่อยู่อาศัยด้วย ควรมีผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ
 และก่อสร้างอาคารให้คำปรึกษาในช่วง การดำเนินการสร้างบ้าน รวมถึงมีการปรับปรุง
 มาตรฐานหรือกฎหมายที่เกี่ยวกับขนาดพื้นที่อยู่อาศัยแก่ชุมชน ผู้มีรายได้น้อย โดยเทียบกับ
 จำนวนผู้อยู่อาศัย และใช้การศึกษาวิจัยนี้ประกอบ เพื่อให้มาตรฐานดังกล่าว สอดคล้องกับสภาพ
 ของผู้มีรายได้น้อย

วิทยา วัชรไตรรงค์ (2545) เพื่อศึกษากระบวนการร่วมกันสร้างที่อยู่อาศัยด้วยตนเอง
 โดยใช้ดินเหนียว รวมทั้งศึกษาพัฒนาการรวมกลุ่มของชาวบ้านในการสร้างที่อยู่อาศัย โดยเป็น
 กรณีศึกษาการสร้างบ้านด้วยดินของชุมชนม่นยืน บ้านเทพนา อำเภอเทพสถิตย์ จังหวัดชัยภูมิ
 ซึ่งเป็นครั้งแรกในประเทศไทยที่มีการสร้างที่อยู่อาศัยโดยใช้ดินในลักษณะของหมู่บ้านโดยมีแผนที่
 จะทำการก่อสร้างที่อยู่อาศัยจำนวน 25 หลัง ศาลากลางบ้าน 1 หลัง

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2545 ชาวบ้านสามารถสร้างบ้าน
 ได้ 4 หลังและพบว่า การสร้างที่อยู่อาศัยโดยใช้ดินในชนบทมีความเหมาะสมในแง่ของการนำวัสดุ
 ที่หาได้ง่ายเพื่อนำมา สร้างบ้านและมีราคาถูกเพียงประมาณ 300 บาทต่อหลังเป็นเพียงค่าตะปู
 เพื่อทำหลังคา ด้านการรวมกลุ่มในการสร้างบ้านโดยใช้ดิน ทำให้เกิดการเรียนรู้และรู้สึกว่าเป็น
 เรื่องง่ายในการสร้างบ้าน จากคนหนึ่งคนสร้างบ้านด้วยดินสามารถนำไปสู่การสร้างควมมีส่วน
 ร่วมภายในชุมชนได้ การสร้างบ้านด้วยดินจึงเป็นเครื่องมือที่ทำให้เกิดการร่วมมือร่วมใจและการ
 ทำงานร่วมกัน ส่งผลต่อการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชนต่อไป ในด้านกายภาพยังมี ข้อด้อยอยู่บ้าง
 คือการนำดินมาสร้างบ้านในประเทศไทยที่มีฝนตกบ่อยต้องมีหลังคาที่ป้องกันฝนได้ รวมถึง
 การเลือกที่ตั้งของตัวบ้านเมื่อฝนตกต้องไม่มีน้ำขังบริเวณผนังรอบบ้าน การเลือกบริเวณทำอิฐดิน
 ดิบต้องไม่ไกลกับบริเวณก่อสร้างเพราะจะมีปัญหาด้านการขนย้ายตามมา สรุปได้ว่าการสร้างบ้าน
 จากดินเป็นทางเลือกหนึ่งของการก่อสร้างที่อยู่อาศัยราคาถูกและต้องมีการปรับเปลี่ยนตามการใช้
 งานและวิถีชีวิต การสร้างบ้านด้วยดินในครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่ชาวบ้านร่วมกันสร้างในลักษณะชุมชน
 จึงต้องมีการศึกษาประเมินผลต่อไป ก่อนทำการสรุปถึงข้อดีข้อด้อยของการก่อสร้างบ้านด้วยดิน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

จำนวนบ้านผู้สูงอายุที่ได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการในแต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบ มีจำนวนทั้งสิ้น 110 หลัง โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินงานดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 สรุปจำนวนประชากรแยกตามหน่วยงานที่รับผิดชอบ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ	จำนวนหลัง
สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการกรุงเทพฯ 2 (ดินแดง)	17
สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการกรุงเทพฯ 3 (คลองเตย)	13
สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการกรุงเทพฯ 5 (คลองจั่น)	14
สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการกรุงเทพฯ 6 (ห้วยขวาง)	14
สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการกรุงเทพฯ 7 (ตลิ่งชัน)	14
สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการกรุงเทพฯ 8 (มีนบุรี)	14
ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค	24
รวม	110

จากข้อมูลเบื้องต้นที่ได้จากคณะทำงาน พบว่ารูปแบบ และสภาพแวดล้อมบ้านผู้สูงอายุ ทั้ง 110 หลังมีความแตกต่างไม่มากนัก จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดกลุ่มตัวอย่างกระจายตามพื้นที่ แต่ควรมุ่งประเด็นไปที่ลักษณะบ้านตามลักษณะทางกายภาพที่มีผลต่อผู้สูงอายุ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ บ้านชั้นเดียว จำนวน 74 หลัง และบ้านสองชั้น จำนวน 36 หลัง

จากวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงกายภาพ โดยการสัมภาษณ์และสำรวจพื้นที่จึงได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง อย่างน้อยในอัตราส่วนร้อยละ 30 ของกลุ่มประชากร สำหรับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก (ศาสตราจารย์ ดร.อุทุมพร(ทองอุไทย) จามรมาน, 2536 อ้างถึงใน Jaeger, 2523) ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่าง อย่างน้อยจึงอยู่ที่ 34 หลัง โดยการใช้วิธีสุ่มแบบชั้น

ภูมิ โดยใช้เกณฑ์ทางด้านกายภาพเป็นตัวจำแนก ซึ่งจากการลงสำรวจสามารถเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 53 หลัง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้สำรวจจริง แยกตามลักษณะทางกายภาพ

ลักษณะบ้าน	กลุ่มประชากร	กลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ	สำรวจจริง
บ้านชั้นเดียว	74	23	39(16)
บ้าน 2 ชั้น	36	11	14(3)
รวม	110	34	53(19)

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การลงพื้นที่สำรวจกลุ่มตัวอย่าง เป็นการสำรวจในช่วงที่โครงการได้มีการดำเนินโครงการจนเสร็จสิ้นแล้ว ดังนั้นข้อมูลในขั้นตอนของการซ่อมแซมจะเป็นข้อมูลที่ได้จากทางเจ้าหน้าที่ ทำให้มีรายละเอียดที่จะนำมาวิเคราะห์ได้บางส่วน การศึกษาจึงเน้นการศึกษาลักษณะทางกายภาพของบ้านตามสภาพปัจจุบันเป็นหลัก

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการสำรวจผู้ศึกษาใช้เครื่องมือการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลัก คือ

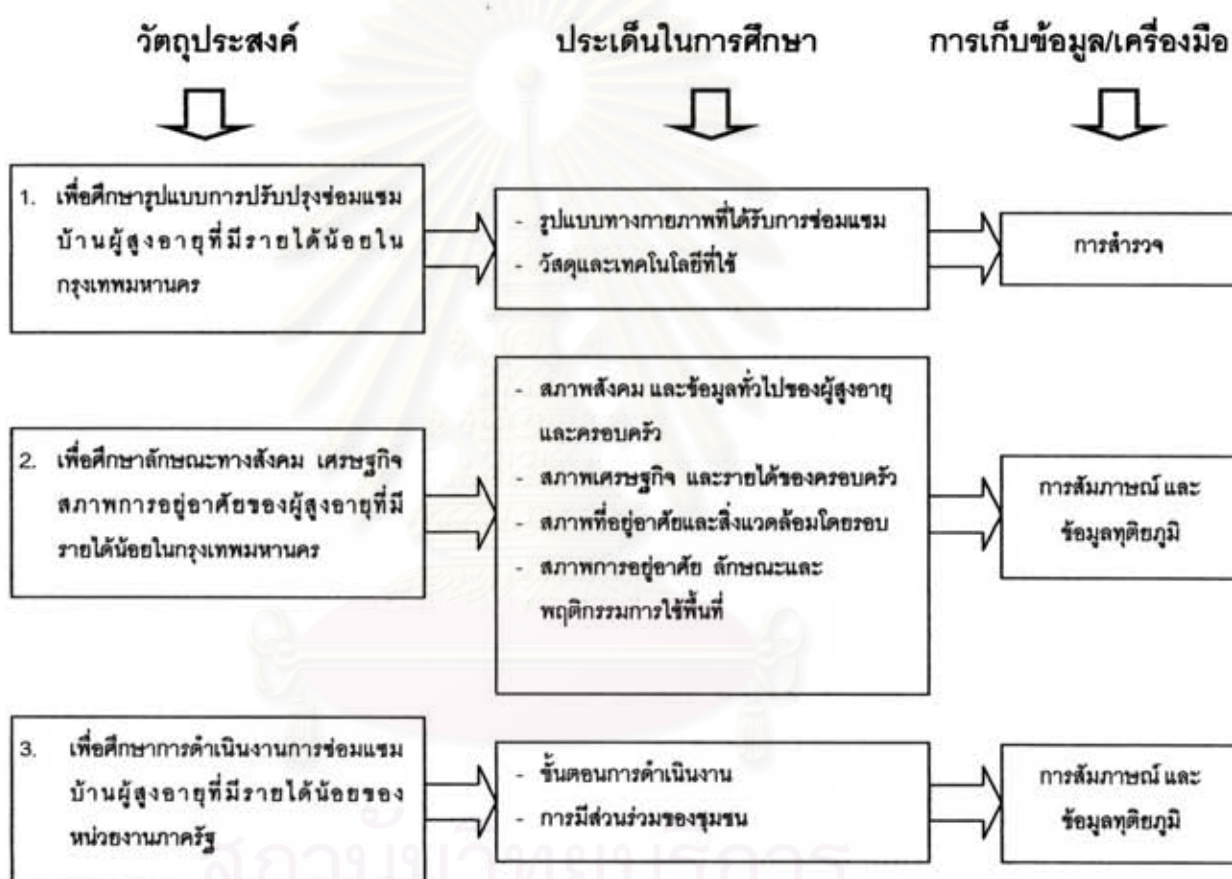
ก. แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อให้การสัมภาษณ์มีความยืดหยุ่น และไม่เป็นการยากนัก สามารถปรับเปลี่ยนคำถามให้เหมาะสมกับผู้สัมภาษณ์แต่ละคนได้ โดยมีแบบรายการสัมภาษณ์ เป็นแนวทางในการซักถาม โดยมี 2 ประเด็นหลัก ได้แก่

- ลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ สภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ โดยการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ และสมาชิกในครอบครัว
- การดำเนินงานการซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุ โดยการสัมภาษณ์คณะทำงานภาครัฐ และประธานชุมชน

ข. แบบสำรวจด้านกายภาพ

โดยการวัดขนาดพื้นที่ใช้สอย และองค์ประกอบอาคารที่สำคัญต่อการใช้สอยของผู้สูงอายุ และได้รับผลจากการซ่อมแซมบ้าน ด้วยการร่างแบบด้วยมือ และการบันทึกด้วยภาพถ่าย การสำรวจการใช้วัสดุ และเทคโนโลยีที่ใช้ในการก่อสร้าง รวมถึงการสำรวจสภาพแวดล้อมโดยรอบที่พิกอาศัยของผู้สูงอายุ

แผนผังที่ 3.1 แสดงประเด็นในการศึกษา

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

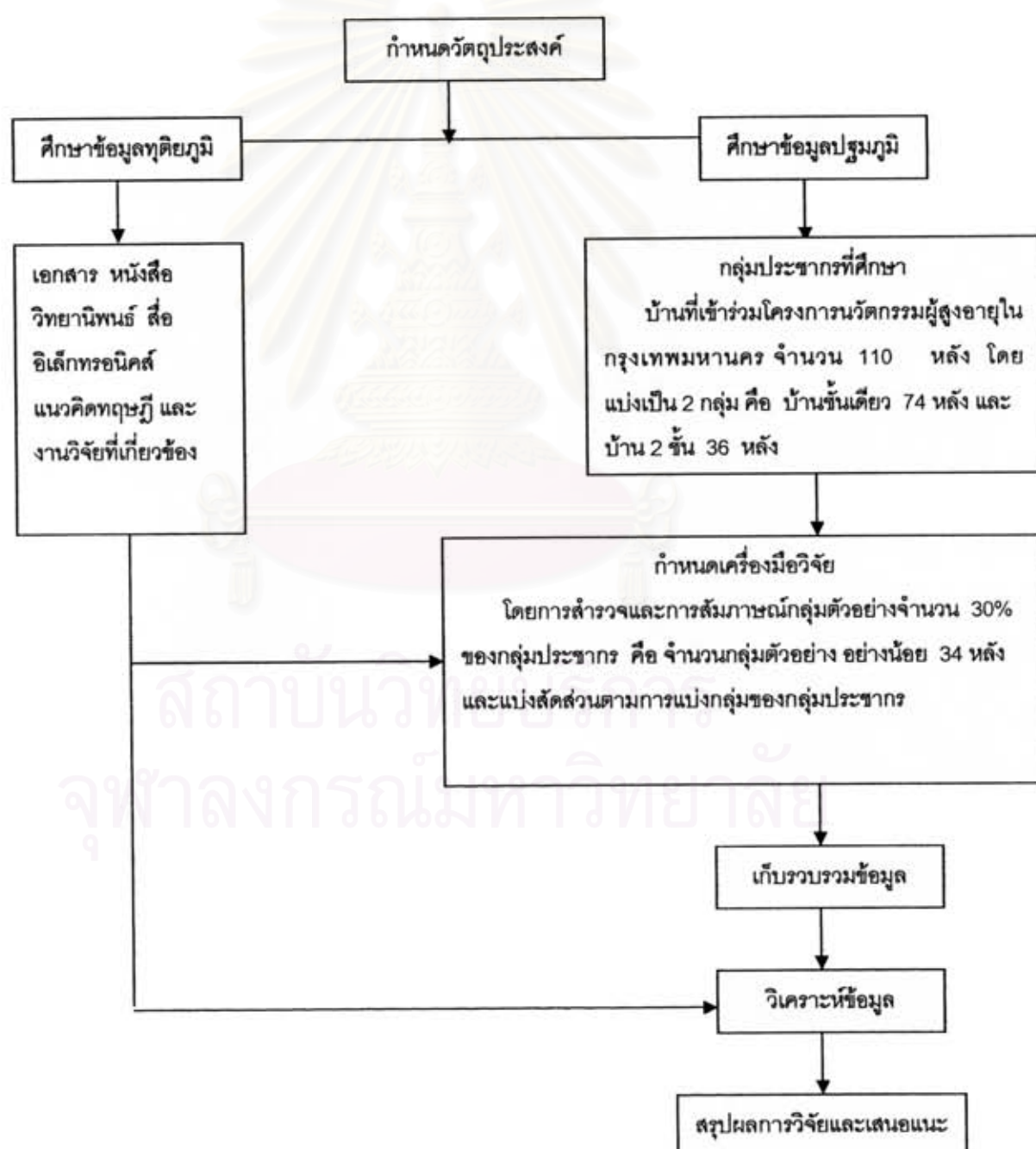
ผู้วิจัยได้ดำเนินการลงพื้นที่ เพื่อการสำรวจและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง พร้อมกับเจ้าหน้าที่คณะทำงานที่รับผิดชอบในแต่ละพื้นที่ โดยกลุ่มตัวอย่างและเจ้าหน้าที่ให้ความร่วมมือในการที่จะให้ข้อมูล และอนุญาตให้ทำการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการถ่ายรูป ร่างแบบ เพื่อการเก็บข้อมูลด้านกายภาพ ซึ่งผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีสุ่มแบบชั้นภูมิ โดยใช้เกณฑ์ทางด้านกายภาพเป็นตัวจำแนก คือ บ้านชั้นเดียว และบ้านสองชั้น และทำการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและคณะทำงาน ซึ่งประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และประธานชุมชนหรืออาสาสมัครชุมชน

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

เตรียมข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ โดยการจัดกลุ่มข้อมูล ทำให้อยู่ในรูปของตารางบอกถึงจำนวนที่มีความสัมพันธ์กัน แล้ว จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 53 หลัง เพื่อให้เห็นถึงรายละเอียดเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการวิเคราะห์แบบเปรียบเทียบ และบรรยาย

3.6 วิธีดำเนินการวิจัย

แผนผังที่ 3.2 วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 4

รายละเอียดโครงการ

4.1 ความเป็นมาของโครงการ

โครงการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นโครงการ 1 ใน 7 โครงการนำร่องของสำนักบริการสวัสดิการสังคม กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมพิจารณาและดำเนินการพัฒนาบ้านพักอาศัยของผู้สูงอายุ ให้มีความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

โครงการทั้ง 7 โครงการ เป็นโครงการตามแผนบูรณาการโครงการนวัตกรรมในมาตรการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ ภายใต้การปรับเปลี่ยนกรอบแนวความคิดด้านการสงเคราะห์ และการจัดสวัสดิการสังคมไปสู่การพัฒนาการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และสถาบันทางสังคม แต่ยังคงไว้ซึ่งการประสานงานด้านการสงเคราะห์และจัดสวัสดิการอยู่ โดยมีจุดมุ่งหมายสูงสุดคือการสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในครอบครัวและชุมชน

โครงการนวัตกรรมผู้สูงอายุทั้ง 7 โครงการประกอบด้วย

1. โครงการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ
2. โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อผู้สูงอายุ
3. โครงการครอบครัวสัมพันธ์
4. โครงการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุ
5. โครงการส่งเสริมค่านิยมการใช้จ่ายเพื่อสวัสดิการผู้สูงอายุ(ลดรายจ่าย)
6. โครงการส่งเสริมศักยภาพการใช้ภูมิปัญญาผู้สูงอายุ
7. โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุเพื่อพัฒนางานด้านสวัสดิการสังคมในชุมชน

โดยโครงการนวัตกรรมผู้สูงอายุเป็นการบูรณาการการดำเนินงาน 3 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้การดำเนินงานผู้สูงอายุเป็นไปอย่างครบวงจร โดยคาดว่าจะทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีและสามารถใช้เวลารว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม นอกจากนี้ ตัวผู้สูงอายุ ครอบครัว และชุมชนจะเกิดความตระหนักในคุณค่าของความเป็นผู้สูงอายุ และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อผู้สูงอายุต่อไป

โครงการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุ ได้มีการดำเนินโครงการไปแล้ว มีรายละเอียดโครงการ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อปรับปรุงบ้านพักอาศัยของผู้สูงอายุในชุมชนให้มีความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม
2. เพื่อปรับปรุงสถานที่จัดกิจกรรมผู้สูงอายุในชุมชนให้มีความมั่นคงแข็งแรง สามารถใช้ประโยชน์ในการประชุม การพบปะพูดคุย การจัดกิจกรรมสันทนาการ และกิจกรรมพิเศษเนื่องในประเพณีวันสำคัญต่างๆ
3. เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัวและชุมชนได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี
4. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมแก่ผู้สูงอายุและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้สูงอายุที่พักอาศัยในบ้านที่ไม่ปลอดภัยและผู้สูงอายุที่ต้องการสถานที่จัดกิจกรรมจำนวน 9,000 ราย ทั่วประเทศ 69 จังหวัด โดยมีจำนวนบ้านทั้งหมด 2,450 หลัง และสถานที่จัดกิจกรรมทั้งหมด 880 แห่ง

รูปภาพที่ 4.1 บ้านที่ได้รับการซ่อมแซมในต่างจังหวัด

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนบ้าน และสถานที่จัดกิจกรรมที่เข้าร่วมโครงการทั่วประเทศ

	บ้าน (หลัง)	สถานที่จัดกิจกรรม
ภาคเหนือ	510	170
ภาคกลาง	380	140
ภาคตะวันออก	180	60
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	510	170
ภาคตะวันตก	210	70
ภาคใต้	360	120
รวม	2,150	730

	บ้าน (หลัง)	สถานที่จัดกิจกรรม
ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค	20	10
ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศน์	40	20
ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง	40	20
ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์	40	20
ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น	40	20
ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์	40	20
ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุภูเก็ต	40	20
ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ	40	20
รวม	300	150

งบประมาณดำเนินการ

งบประมาณของโครงการ เป็นเงิน 46,393,000 บาท

- โดยค่าซ่อมแซมที่พักอาศัยผู้สูงอายุ หลังละไม่เกิน 10,000 บาท
- ค่าซ่อมแซมและปรับปรุงสถานที่เพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมผู้สูงอายุในชุมชนแห่งละไม่เกิน 15,000 บาท

ทั้ง 2 รายการ ประกอบด้วยคำวิสต์ซ่อมแซมที่พักอาศัย และคำตอบแทนผู้ช่วยเหลือในการซ่อมแซมที่พักอาศัย ในอัตราคนละ 133 บาทต่อวันดำเนินการ

การติดตามและประเมินผล

1. ส่วนการพัฒนาสังคมร่วมกับสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1-12 และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ 8 แห่ง ติดตามเยี่ยมชมดูสภาพความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ และพื้นที่เป้าหมายที่ได้รับการปรับปรุงซ่อมแซม

2. สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1-12 และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ 8 แห่ง รายงานผลการดำเนินงานพร้อมภาพถ่ายกิจกรรมให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทราบ

4.2 โครงการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร

จำนวนบ้านผู้สูงอายุผู้มีรายได้น้อยในกรุงเทพมหานคร ที่ได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการในแต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบ มีจำนวนทั้งสิ้น 110 หลัง โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินงานดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 สรุปจำนวนประชากรแยกตามหน่วยงานที่รับผิดชอบ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ	จำนวนหลัง
สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการกรุงเทพฯ 2 (ดินแดง)*	17
สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการกรุงเทพฯ 3 (คลองเตย)*	13
สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการกรุงเทพฯ 5 (คลองจั่น)*	14
สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการกรุงเทพฯ 6 (ห้วยขวาง)*	14
สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการกรุงเทพฯ 7 (ตลิ่งชัน)*	14
สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการกรุงเทพฯ 8 (มีนบุรี)*	14
ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค	24
รวม	110

*รับผิดชอบโครงการโดย สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 2

ขั้นตอนการดำเนินงาน

(1) สำนักงานดำเนินการประชาสัมพันธ์/ประชุม/ชี้แจงโครงการฯ แก่เจ้าหน้าที่หน่วยงานเครือข่ายพัฒนาสังคม ชมรมผู้สูงอายุ และประชาชนในพื้นที่ และร่วมกันกำหนดพื้นที่ดำเนินการ ได้แก่ บ้านพักอาศัยที่ชำรุดของผู้สูงอายุ

(2) คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการฯ

2.1 ผู้สูงอายุเป้าหมายที่มีสิทธิได้รับบริการ

- ผู้สูงอายุ จะต้องมีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป
- เป็นผู้สูงอายุที่ยากจนไม่มีลูกหลานเลี้ยงดู หรือผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ร่วมกับลูกหลานในครอบครัวที่ยากจน

รูปภาพที่ 4.2 สภาพบ้านผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยในกรุงเทพมหานคร

(3) คุณสมบัติที่พักอาศัยของผู้สูงอายุ

3.1 ลักษณะของบ้านพักอาศัยของผู้สูงอายุ

ต้องเป็นบ้านพักอาศัยของผู้สูงอายุ หรือลูกหลานในครอบครัวเดียวกับผู้สูงอายุ (ไม่ใช่บ้านที่ผู้สูงอายุเช่าอยู่) และเป็นบ้านพักที่ตั้งอยู่ในที่ดินของตนเองหรือของลูกหลานในครอบครัว หรือได้รับอนุญาตให้ใช้ที่ดินจากเจ้าของโดยถูกต้องตามกฎหมาย และเจ้าของบ้านพักอาศัยให้การยินยอมให้มีการซ่อมแซม/ปรับปรุง (หากผู้เป็นเจ้าของบ้านพักอาศัยไม่ได้อาศัยอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว

ให้ผู้เป็นเจ้าของบ้านมอบอำนาจให้ตัวแทนในครอบครัวนั้นทำหนังสือยินยอมให้มีการซ่อมแซม/ปรับปรุง)

3.2 หลักเกณฑ์ในการซ่อมแซม/ปรับปรุงบ้านพักอาศัยของผู้สูงอายุ

ต้องเป็นการซ่อมแซม/ปรับปรุงส่วนประกอบของบ้านพักอาศัยบางรายการที่ชำรุด ไม้ปลอดภัย หรือไม่เหมาะสมต่อผู้สูงอายุ เช่น หลังคาบ้าน ฝาบ้าน พื้นบ้าน บันไดบ้านและห้องน้ำ/ห้องสุขา (ควรมีราวจับเพิ่มเติม) ห้องนอน ชานบ้าน ระบบไฟฟ้า เป็นต้น

(4) จัดตั้งคณะทำงานรับผิดชอบในพื้นที่โครงการฯ และคณะกรรมการจัดซื้อ-จัดจ้าง รวมทั้งจัดหาเจ้าหน้าที่ช่างโยธาช่วยประมาณการซ่อมแซม/ปรับปรุง

4.1 คณะทำงาน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ของสสว.1-12 หรือเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ 8 ศูนย์ เป็นประธานและเป็นเลขานุการ โดยมีกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล เครือข่ายพัฒนาสังคมฯ หรือตัวแทนของชุมชน จำนวนตามความเหมาะสมร่วมเป็นคณะทำงาน

4.2 หน้าที่ของคณะทำงาน ได้แก่

- สำรวจและคัดเลือกบ้านพักอาศัย และสถานที่จัดกิจกรรมที่ต้องซ่อมแซม/ปรับปรุง
- ทำความตกลงกับเจ้าของบ้านพักอาศัยและสถานที่จัดกิจกรรม ในการยินยอมให้มีการซ่อมแซม/ปรับปรุง
- จัดหาแรงงานซึ่งเป็นประชาชนในพื้นที่และมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของรายชื่อ และเอกสารเพื่อประกอบการเบิกจ่ายค่าตอบแทนตามระเบียบทางราชการ (แบบ 5)
- จัดหาวัสดุการดำเนินงาน โดยการนำทรัพยากรในท้องถิ่น และ/หรือ ประชาชน องค์กรในท้องถิ่นร่วมสมทบ
- กำกับดูแลการดำเนินงานซ่อมแซม/ปรับปรุงให้เป็นไปตามแผนการปฏิบัติการ
- ตรวจสอบความเรียบร้อยในการซ่อมแซม/ปรับปรุง และรายงานให้ผู้อำนวยการ สสว.1-12 หรือผู้อำนวยการศูนย์ฯ 8 ศูนย์ ทราบ เพื่อดำเนินการส่งมอบผลงานให้ผู้สูงอายุต่อไป

4.3 คณะกรรมการจัดซื้อ/จัดจ้าง ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ

4.4 จัดหาเจ้าหน้าที่ช่างโยธา (จากองค์การบริหารส่วนตำบล/องค์การบริหารส่วนจังหวัด ในท้องถิ่น) ทำหน้าที่ประมาณการรายการวัสดุซ่อมแซม/ปรับปรุง ค่าวัสดุ รวมทั้งคำนวณระยะเวลาการซ่อมแซม/ปรับปรุง และการควบคุมการซ่อมแซม/ปรับปรุง

(5) ขั้นตอนการดำเนินงาน

5.1 คณะทำงานฯ สํารวจข้อมูลบ้านพักอาศัยของผู้สูงอายุและสถานที่จัดกิจกรรมของกลุ่มผู้สูงอายุที่ต้องการซ่อมแซม/ปรับปรุงตามแบบสอบถามความต้องการ

รูปภาพที่ 4.3 คณะทำงานสำรวจข้อมูลผู้สูงอายุ

5.2 คณะทำงานฯ คัดเลือกและกำหนดบ้านพักอาศัย และสถานที่จัดกิจกรรมที่จะทำการซ่อมแซม/ปรับปรุง และเจรจาทำความตกลงกับเจ้าของบ้านพักอาศัยและสถานที่

5.3 ประสานช่างก่อสร้างในชุมชนจัดทำการประมาณการ รายการวัสดุ ราคาวัสดุ พร้อมทั้งคำนวณระยะเวลาและจำนวนคนที่ต้องการใช้ในการซ่อมแซม/ปรับปรุงบ้านและสถานที่แต่ละแห่ง

รูปภาพที่ 4.4 การดำเนินการซ่อมแซมบ้าน

5.4 คณะทำงานฯ จัดหาวัสดุ วัสดุสมทบ และแรงงาน รวมทั้งตรวจสอบความถูกต้องและจัดทำบัญชีรายชื่อประชาชนที่เข้าร่วมดำเนินงานโครงการฯ เพื่อประกอบการเบิกจ่ายค่าตอบแทนตามระเบียบทางราชการ (แบบ 5)

5.5 ดำเนินการจัดซื้อ/จัดจ้าง ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ

5.6 จัดทำแผนปฏิบัติการ และจัดส่งรายชื่อพร้อมทั้งพื้นที่ดำเนินการให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทราบ

5.7 คณะทำงานฯ ควบคุม กำกับการทำงาน ตรวจสอบความเรียบร้อยในการซ่อมแซม/ปรับปรุงและรายงานผลให้ผู้อำนวยการ ทราบพร้อมภาพถ่าย 4 ระยะคือ การสำรวจข้อมูล การประมาณการ ระหว่างซ่อมแซม/ปรับปรุง และเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ

5.8 ดำเนินการส่งมอบผลงานในนามกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ เป้าหมาย

(6) การติดตามประเมินผล และรายงานผลการดำเนินการ

6.1 สำนักงานตรวจเยี่ยมและสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการโดยใช้แบบสอบถาม

6.2 ส่วนการพัฒนาสังคม ติดตามผลการดำเนินงาน โครงการฯ โดยการลงพื้นที่ในระหว่างการซ่อมแซม/ปรับปรุงบ้านพักอาศัยและสถานที่จัดกิจกรรมของกลุ่มผู้สูงอายุ

6.3 รายงานผลการดำเนินงานพร้อมภาพถ่าย ส่งให้ส่วนการพัฒนาสังคมเพื่อรวบรวมและจัดทำเป็นรายงานการซ่อมแซม/ปรับปรุงบ้านพักอาศัยหรือสถานที่จัดกิจกรรมของกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อเสนอกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ทราบต่อไป

รูปภาพที่ 4.5 การติดตามประเมินของคณะทำงาน

สถาบันวิจัยประชากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

ผลการศึกษา

การศึกษากลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสำรวจ และการสัมภาษณ์ สามารถเก็บข้อมูลได้จำนวน 53 ตัวอย่าง โดยแบ่งตามวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 5.1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้สำรวจจริง แยกตามลักษณะทางกายภาพ

ลักษณะบ้าน	กลุ่มประชากร	กลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ	สำรวจจริง
บ้านชั้นเดียว	74	23	39(16)
บ้าน 2 ชั้น	36	11	14(3)
รวม	110	34	53(19)

โดยแบ่งการวิเคราะห์ ออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลการปรับปรุงซ่อมแซมบ้าน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลสภาพสังคม เศรษฐกิจและการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านลักษณะชุมชน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

ส่วนที่ 4 ผลการดำเนินงานของรัฐ ในการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลการปรับปรุงซ่อมแซมบ้าน

5.1.1 รูปแบบการปรับปรุงซ่อมแซมบ้าน

โดยแบ่งลักษณะการอยู่อาศัยที่สำคัญสำหรับผู้สูงอายุออกเป็น 2 ลักษณะ คือ บ้านชั้นเดียว และบ้านสองชั้น

รูปภาพที่ 5.1 ลักษณะบ้านชั้นเดียว บ้านยกพื้นสูง และบ้านสองชั้น ตามลำดับ

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง จึงสามารถสรุปรูปแบบในการซ่อมแซมบ้านได้ 2 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 5.2 รูปแบบการซ่อมแซมบ้าน

รูปแบบ	บ้านชั้นเดียว	บ้านสองชั้น	รวม
สร้างใหม่	3	0	3
ซ่อมบางส่วน	36	14	50
รวม	39	14	53

การสร้างใหม่ เป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพเกือบทั้งหมดของบ้าน โดยอาจมีโครงสร้างหลักบางส่วน หรือใช้วัสดุเก่าบางส่วน หรือใช้วัสดุใหม่ทั้งหมดก็ได้ โดยมีอัตราส่วนการใช้วัสดุใหม่ประมาณร้อยละ 80 ของวัสดุทั้งหมด ซึ่งจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างมีบ้านจำนวน 3 หลังที่เป็น การสร้างใหม่ โดยเป็นบ้านชั้นเดียวทั้ง 3 หลังและใช้งบประมาณในการก่อสร้างมากกว่างบประมาณที่รัฐจัดให้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 5.3 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุที่สร้างบ้านใหม่

หลังที่	พื้นที่	สภาพครอบครัว และการมีรายได้	งบประมาณ	หมายเหตุ
1	36	มีสมาชิกครอบครัว 6 คน มีรายได้ครอบครัวไม่แน่นอน ลูกชายมีอาชีพรับจ้างทั่วไป	50,000	ได้เงินสมทบจากการกู้เงิน
2	30	มีสมาชิกครอบครัว 4 คน มีรายได้ครอบครัวประมาณ 5,000 บาทต่อเดือน ลูกชายมีอาชีพขับมอเตอร์ไซด์รับจ้าง และลูกสาวมีอาชีพรับจ้างทั่วไป	45,000	ได้เงินสมทบจากการกู้เงิน
3	20	อยู่คนเดียวตามลำพัง มีรายได้จากเงินสงเคราะห์ สามารถพึ่งพาตนเองได้ แต่สภาพร่างกายไม่แข็งแรงนัก วันที่สำรวจพบว่ามีอาการป่วยไม่มีสติ	15,000	ไม่มีห้องน้ำ ได้รับบริจาควัสดุบางส่วน และไม่เสียค่าแรง

สภาพเดิมของบ้านที่ได้รับการสร้างใหม่ มีสภาพทรุดโทรมมาก ไม่นับคงแข็งแรง ดังรูปที่ 5.2 โดยการสร้างใหม่มีขนาดและลักษณะบ้านใกล้เคียงกับบ้านเดิม (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์) เนื่องจากสร้างบนที่ดินเดิม มีความแตกต่างจากบ้านเดิมคือ ยกพื้นสูงขึ้นเล็กน้อย เพื่อกันน้ำท่วม และใช้วัสดุที่มีความแข็งแรงมากขึ้น เช่นเปลี่ยนจากสังกะสี หรือไม้อัด เป็นผนังกระเบื้องแผ่นเรียบหรือบล็อกซีเมนต์ ดังรูปที่ 5.3

รูปภาพที่ 5.2 สภาพเดิมของบ้านที่สร้างใหม่

รูปภาพที่ 5.3 สภาพบ้านที่สร้างใหม่ ทั้ง 3 หลัง

ผู้สูงอายุทั้ง 3 คน มีห้องนอนที่เป็นส่วนตัว และนอนอยู่บนแคร่หรือเตียงที่ยกสูงจากพื้นบ้าน มีโถงกลางบ้านเป็นพื้นที่เชื่อมต่อห้องและเป็นส่วนเอนกประสงค์ สำหรับวางของเครื่องใช้ต่างๆ เช่น ตู้กับข้าว เครื่องครัว เป็นต้น บ้านที่ผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังคนเดียวไม่ได้สร้างห้องน้ำ โดยยังขอเข้าห้องน้ำจากเพื่อนบ้าน ส่วนอีก 2 หลัง มีห้องน้ำขนาดประมาณ 2.00x2.00 เมตร ใช้โถส้วมแบบนั่งยอง พื้นห้องน้ำใช้กระเบื้องเซรามิคและพื้นคอนกรีต

ตารางที่ 5.4 การเปลี่ยนแปลงวัสดุบ้านสร้างใหม่

หลังที่	พื้นที่	วัสดุเดิม	วัสดุใหม่
1	36	พื้นไม้ ผนังสังกะสี หลังคาสังกะสี	พื้นคอนกรีตบริเวณห้องน้ำและโถงเอนกประสงค์ และใช้พื้นไม้บริเวณห้องนอน ผนังใช้ผนังซีเมนต์บล็อกบริเวณห้องน้ำ และโถง หลังคากระเบื้องซีเมนต์ชนิดลูกฟูก
2	30	พื้นไม้ ผนังสังกะสี หลังคาสังกะสี	พื้นคอนกรีตทั้งหลัง ผนังบล็อกซีเมนต์ หลังคากระเบื้องซีเมนต์ลูกฟูก
3	20	พื้นไม้ ผนังสังกะสี หลังคาสังกะสี	พื้นคอนกรีต ผนังกระเบื้องแผ่นเรียบโครง เคร่าไม้ หลังคากระเบื้องลอนคู่

การซ่อมบ้านบางส่วน เป็นการปรับปรุงซ่อมแซมสภาพ หรือเปลี่ยนวัสดุบางส่วนของบ้าน ซึ่งจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างมีบ้านจำนวน 50 หลัง (95%) โดยสามารถแบ่งตามเกณฑ์องค์ประกอบของอาคาร ได้ 2 แบบ คือ

- ก) ซ่อมแซมส่วนเดียวของอาคาร เช่น หลังคาอย่างเดียว พื้นอย่างเดียว เป็นต้น
- ข) ซ่อมแซมหลายส่วนของอาคาร เช่น ซ่อมพื้นและผนัง เป็นต้น

การซ่อมแซมส่วนเดียว หรือหลายส่วนของอาคาร ขึ้นอยู่กับงบประมาณที่รัฐจัดสวัสดิการให้ ซึ่งบางหลังก็มีการหาเงินสมทบมาเพิ่มเติม ทำให้สามารถซ่อมบ้านได้ในปริมาณเพิ่มขึ้น หรือหลายส่วนขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 5.5 จำนวนบ้านรูปแบบซ่อมแซมบางส่วน (ไม่รวมบ้านที่สร้างใหม่ 3 หลัง)

ซ่อมบ้าน บางส่วน	บ้านชั้นเดียว		บ้านสองชั้น		รวม
	ตามงบ	เกินงบ	ตามงบ	เกินงบ	
ซ่อมส่วนเดียว	20	1	6	1	28
ซ่อมหลายส่วน	13	2	3	4	22
รวม	33	3	9	5	50

การซ่อมแซมบ้านส่วนใหญ่ ร้อยละ 79 ยังคงใช้งบประมาณที่รัฐจัดให้คือ 10,000 บาท ส่วนบ้านที่หาเงินมาสมทบส่วนใหญ่ ได้เงินมาจากแหล่งเงิน ซึ่งจากการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ดังนี้

- เงินเก็บของผู้สูงอายุเอง ซึ่งมีจำนวนเงินสมทบไม่มากนักประมาณ 2,000--3,000 บาท
- เงินสมทบจากครอบครัว ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่กับผู้สูงอายุ
- เงินกู้ยืม อาจได้มาจากกองทุนหมู่บ้าน หรือกองทุนนอกระบบ

5.1.2 วัสดุที่ใช้ในการซ่อมแซมบ้าน

วัสดุที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นวัสดุสมัยใหม่ เนื่องจากหาง่ายตามท้องตลาด มีมาตรฐานและคุณภาพที่ดี และราคาไม่แพงมากนัก ซึ่งวัสดุที่ใช้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของอาคารในแต่ละส่วนอันได้แก่ หลังคา เสา ผนัง พื้น ห้องน้ำ ส้วม บันได เป็นต้น

ซึ่งจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างทั้ง 53 หลัง มีการซ่อมแซมส่วนต่างๆ ของอาคารดังตารางที่ 5.6

ตารางที่ 5.6 ส่วนอาคารที่ได้รับการซ่อม

ส่วนของอาคาร	บ้านชั้นเดียว	บ้านสองชั้น	รวม
หลังคา	21	10	31
พื้น	17	4	21
ผนัง	16	1	17
ห้องน้ำ	10	6	16
อื่นๆ	2	1	3

จากข้อมูลในตารางที่ 5.6 พบว่าหลังคาเป็นส่วนของอาคารที่กลุ่มตัวอย่างได้รับการซ่อมแซมมากที่สุด เนื่องจากเป็นส่วนที่ใช้ป้องกันฝน โดยจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่าปัญหาเรื่องฝนรั่วเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อส่วนอาคารอื่นๆ เช่น ทำให้พื้นเปียกแฉะ เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพกายและจิตของผู้สูงอายุ และครอบครัว ส่วนห้องน้ำจะเป็นส่วนอาคารหลัก ที่ได้รับการซ่อมแซมน้อยที่สุด เนื่องจากผู้สูงอายุคิดว่าส่วนอาคารอื่นสำคัญกว่า เช่น หลังคา พื้น ผนัง และคิดว่าห้องน้ำเดิมที่ใช้ดีอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องปรับปรุง นอกจากห้องน้ำเดิมเป็นห้องน้ำที่ไม่ถาวร ถึงจะมีการปรับปรุงห้องน้ำ ให้มีความแข็งแรงมากขึ้น เช่น ห้องน้ำเดิมส่วนผนังใช้ไม้อัด หรือกระเบื้องแผ่นเรียบ ตีบนโครงไม้ ก็เปลี่ยนเป็น ก่ออิฐบล็อก เป็นต้น

ตารางที่ 5.7 วัสดุที่ใช้ซ่อมแซมหลังคา

วัสดุที่ใช้ซ่อมแซม	จำนวน
สังกะสี	22
กระเบื้องลูกฟูก	6
กระลอนคู่	3
รวม	31

สังกะสีเป็นวัสดุนำมาใช้ซ่อมแซมมากที่สุด เนื่องจากมีความทนทาน ทำงานง่ายเพราะน้ำหนักเบา ใช้โครงสร้างหลังคาเบาที่สุด ซึ่งมักใช้กับโครงสร้างบ้านเก่าได้เลย ทำให้ได้รับความนิยมสำหรับบ้านผู้มีรายได้น้อย แต่มีข้อเสียเรื่องการนำความร้อน และเกิดสนิมซึ่งเป็นอันตรายต่อผู้อยู่อาศัยในอนาคต โดยเฉพาะฝนในกรุงเทพฯ เป็นฝนที่มีสารพิษจากอากาศเจือปน ซึ่งอาจทำให้เกิดปฏิกิริยากับแผ่นเหล็กอาบสังกะสี ทำให้เกิดสนิมได้เร็ว เป็นอันตรายต่อสุขภาพผู้อยู่อาศัย

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้กระเบื้องลอนคู่และกระเบื้องลูกฟูก ส่วนใหญ่โครงสร้างบ้านเดิมใช้กระเบื้องชนิดดังกล่าวอยู่แล้ว แต่จะมีบางหลังที่เปลี่ยนวัสดุหลังคาจากสังกะสี เป็นกระเบื้อง ทำให้ต้องเปลี่ยนโครงหลังคาซึ่งทำให้เสียค่าใช้จ่ายมากขึ้น

ตารางที่ 5.8 วัสดุที่ใช้ซ่อมแซมพื้น

วัสดุที่ใช้ซ่อมแซม	พื้น
คอนกรีต	12
ไม้อัด	2
ไม้จริง	6
แผ่นพื้นสำเร็จ	1
รวม	21

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้พื้นคอนกรีต เนื่องจากใช้บนพื้นไม่กว้างมาก เช่น พื้นห้องน้ำ พื้นลานซักล้าง เป็นต้น ส่วนพื้นบ้าน มักใช้คอนกรีตเททับบนพื้นดิน หรือพื้นไม้เดิม แล้วทำผิวขัดมัน ซึ่งส่งผลต่อผู้สูงอายุ เนื่องจากทำให้พื้นลื่นเมื่อเปียก อาจทำให้ผู้สูงอายุเกิดอุบัติเหตุได้

ตารางที่ 5.9 วัสดุที่ใช้ซ่อมแซมผนัง

วัสดุที่ใช้ซ่อมแซม	ผนัง
กระเบื้องแผ่นเรียบ	13
อิฐบล็อก, กระเบื้องแผ่นเรียบ	2
ไม้เชอร์รา	1
อิฐบล็อก ฉาบเรียบ	1
รวม	17

วัสดุที่ใช้ซ่อมแซมผนังส่วนใหญ่เป็นกระเบื้องแผ่นเรียบติดบนโครงเคร่าไม้ เนื่องจากเป็นวัสดุที่ราคาถูกที่สุดในตลาด และเป็นการทำงานในระบบแห้ง จึงไม่ยุ่งยากและติดตั้งได้เร็ว แต่จากการสำรวจพบว่า มีบางหลังผนังบ้านที่ทำด้วยกระเบื้องแผ่นเรียบมีการแตกหัก เนื่องจากเป็นวัสดุที่มีความเปราะ และแตกง่าย

ตารางที่ 5.10 จำนวนบ้านที่ซ่อมแซมห้องน้ำ

ห้องน้ำ	บ้านชั้นเดียว	บ้านสองชั้น	รวม
ซ่อมแซม	10	6	16
ไม่ซ่อมแซม	25	8	33
ไม่มี	4	0	4
รวม	39	14	53

ตารางที่ 5.11 ชนิดของโถส้วม บ้านที่มีห้องน้ำ

บ้านที่มีห้องน้ำ	แบบนั่งยอง	แบบห้อยเท้า	รวม
บ้านซ่อมแซม	12	4	16
บ้านที่ไม่ซ่อมแซม	29	4	33
รวม	41	8	49

จากการสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ปรับปรุงซ่อมแซมห้องน้ำ ส่วนใหญ่ใช้ส้วมแบบนั่งยอง เนื่องจากราคาถูกกว่า หรือใช้โถที่มีอยู่เดิม โดยไปปรับปรุงในส่วนของพื้น ผนัง และหลังคาแทน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ปรับปรุงซ่อมแซมห้องน้ำ มีจำนวน 33 หลัง โดยใช้ส้วมแบบนั่งยอง 29 หลัง ใช้ส้วมแบบห้อยเท้า 4 หลัง ไม่มีห้องน้ำ 4 หลัง โดยกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีห้องน้ำ ใช้

ห้องน้ำเพื่อนบ้าน หรือวัด และบางหลังที่ผู้สูงอายุพิการเดินไม่ได้ ก็จะใช้พื้นด้านหลังบ้าน หรือในสวนข้างบ้าน หรือเจาะรูที่พื้น เพื่อถ่ายของเสีย

ตารางที่ 5.12 ส่วนอาคารอื่นๆ ที่ได้รับการปรับปรุงซ่อมแซม

วัสดุที่ใช้ซ่อมแซม	อื่นๆ
ฝ้าเพดาน	1
มุ้งลวด	1
ราวกันตก	1
รวม	3

ส่วนอาคารอื่นๆ ที่มีความสำคัญสำหรับผู้สูงอายุ คือ ราวจับ หรือราวกันตก แต่จากการสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างหลายหลัง มีบันไดที่สูงชัน และไม่มีราวกันตก ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่า มีผู้สูงอายุหลายรายที่เคยเกิดอุบัติเหตุลื่นตกบันได

ส่วนที่ 2 ข้อมูลสภาพสังคม เศรษฐกิจและการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ

5.2.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

โดยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ กลุ่มอายุ ดังแสดงในตารางที่ 5.13 ดังนี้

ตารางที่ 5.13 ข้อมูลเพศ อายุ ของกลุ่มตัวอย่าง

อายุ (ปี)	บ้านชั้นเดียว		บ้านสองชั้น		รวม
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
60 - 64	3	4	2	1	10
65 - 69	2	6	1	4	13
70 - 74	3	5	2	3	13
75 - 79	2	9	0	0	11
80 - 84	1	2	1	0	4
85 - 89	0	0	0	0	0
มากกว่า 90	0	2	0	0	2
รวม	11	28	6	8	53

จากข้อมูลที่ได้สำรวจพบว่าผู้สูงอายุที่ได้รับการซ่อมแซมบ้านส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุประมาณ 65-74 ปี โดยมีประมาณร้อยละ 50 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศหญิงจำนวน 36 ราย หรือประมาณร้อยละ 70 ของกลุ่มตัวอย่าง โดยส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในบ้านชั้นเดียว

ตารางที่ 5.14 ลักษณะครอบครัว ของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะการอยู่อาศัย	เพศชาย	เพศหญิง	รวม
ครอบครัวตนเอง (คู่สมรส, ลูก)	4	6	10
ครอบครัวลูก(ไม่มีคู่สมรส)	10	20	30
ครอบครัวญาติ พี่น้อง	2	9	11
อยู่ลำพังคนเดียว	1	1	2
รวม	17	36	53

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ หรือประมาณร้อยละ 57 อยู่อาศัยกับครอบครัวของลูก ซึ่งไม่ได้อยู่กับคู่สมรส รองลงมาผู้สูงอายุเพศชายจะอยู่อาศัยกับครอบครัวตนเอง มากกว่าครอบครัวญาติพี่น้อง แต่ผู้สูงอายุเพศหญิงจะอยู่อาศัยญาติพี่น้องมากกว่าครอบครัวตนเอง เนื่องจากผู้สูงอายุเพศหญิงมีสถานภาพโสด ถึง 7 ราย โดยที่ผู้สูงอายุเพศชายไม่มีสถานภาพโสดเลย

ตารางที่ 5.15 ความสัมพันธ์เกี่ยวกับเพศ อายุ และระดับการพึ่งพาของกลุ่มตัวอย่าง

อายุ (ปี)	พึ่งตนเองได้ แข็งแรง		พึ่งตนเองได้ ไม่แข็งแรง		พึ่งพาตนเองได้บ้าง		รวม
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
60 - 64	2	5	2	0	1	0	10
65 - 69	1	4	2	5	0	1	13
70 - 74	3	6	1	2	1	0	13
75 - 79	2	3	0	4	0	2	11
80 - 84	0	1	2	1	0	0	4
85 - 89	0	0	0	0	0	0	0
มากกว่า 90	0	0	0	1	0	1	2
รวม	8	19	7	13	2	4	53

ในที่นี้ผู้วิจัยได้แบ่งเกณฑ์ระดับการพึ่งพาของกลุ่มตัวอย่างเป็น 3 ระดับ คือ

- 1) ผู้สูงอายุที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีร่างกายที่แข็งแรง หมายถึง ผู้สูงอายุที่ยังแข็งแรงอยู่ สามารถใช้ชีวิตได้เป็นปกติ อาจมีโรคประจำตัวเล็กน้อย
- 2) ผู้สูงอายุที่พึ่งพาตนเองได้ แต่ร่างกายไม่แข็งแรงนัก หมายถึง ผู้สูงอายุที่ร่างกายไม่แข็งแรง ซึ่งส่งผลกับการดำเนินชีวิตได้ไม่ปกติ เช่น โรคข้อเสื่อม สายตาไม่ปกติ เป็นต้น แต่ยังสามารถพึ่งพาตนเองได้
- 3) ผู้สูงอายุที่พึ่งพาตนเองได้บ้าง คือ ผู้สูงอายุที่เดินไม่ได้ เป็นโรคอัมพฤกษ์ หรือโรคทางจิต สามารถช่วยตัวเองได้บ้างเช่น การคลาน แต่ไม่สามารถใช้ชีวิตตามปกติได้

ผู้สูงอายุที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีร่างกายที่แข็งแรง แต่อาจมีโรคประจำตัวเล็กน้อย มีจำนวน 27 ราย หรือประมาณร้อยละ 50 ของกลุ่มตัวอย่าง ผู้สูงอายุที่พึ่งพาตนเองได้ แต่ร่างกายไม่แข็งแรงนัก ซึ่งส่งผลกับการดำเนินชีวิตได้ไม่ปกติ เช่น โรคข้อเสื่อม สายตาไม่ปกติ เป็นต้น ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมักใช้ไม้เท้าในการทรงตัวเนื่องจาก หาง่ายและมีราคาถูก มีจำนวน 20 ราย และผู้สูงอายุที่พึ่งพาตนเองได้บ้างคือ ผู้สูงอายุที่เดินไม่ได้ เป็นโรคอัมพฤกษ์ หรือโรคทางจิต สามารถช่วยตัวเองได้บ้างเช่น การคลาน แต่ไม่สามารถใช้ชีวิตตามปกติได้ มีจำนวน 6 ราย

จากข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุพบว่า ผู้สูงอายุประมาณร้อยละ 50 เป็นผู้สูงอายุที่ไม่สามารถดำเนินชีวิตตามปกติได้ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่กับครอบครัวของลูก ไม่มีคู่สมรสเป็นผู้ดูแล ลูกและหลานต้องออกไปทำงานหารายได้ และเรียนหนังสือ จึงไม่มีเวลาในการดูแลผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุจึงต้องช่วยเหลือตนเองให้ได้มากที่สุด

5.2.2 สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่มีรายได้ แต่จะได้รับเงินสงเคราะห์จากทางรัฐบาลเพียงเล็กน้อย และอาศัยลูกหลานที่มีรายได้เป็นผู้เลี้ยงดู ซึ่งสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้ไม่แน่นอน เนื่องจากประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ทำงานไม่เป็นที่ และไม่ได้รับรายได้ทุกวัน จากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีรายได้ครอบครัวไม่เกิน 10,000 บาทต่อเดือน

ผู้สูงอายุที่พอมีรายได้บ้าง จากการเก็บผัก หรือเก็บของเก่าขาย ซึ่งได้รายได้เฉลี่ยประมาณ 30-50 บาทต่อวัน มีผู้สูงอายุเพียง 4 รายเท่านั้นที่มีรายได้ประจำเป็นรายเดือน ซึ่งประกอบอาชีพเป็นแม่บ้าน หรือรับเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งมีรายได้ประมาณ 3,000-5,000 บาทต่อเดือน

5.2.3 สภาพการครอบครองที่อยู่อาศัย

การครอบครองที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะดังนี้

- เป็นเจ้าของเอง
- เช่าที่ของเอกชน
- อาศัยอยู่ฟรีซึ่งเป็นส่วนใหญ่เป็นที่ของหน่วยงานของรัฐ เช่น ที่ราชพัสดุ เป็นต้น หรือเนื่องจากเจ้าของที่ให้ดูแลที่ดิน

ตารางที่ 5.16 สภาพการครอบครองที่อยู่อาศัย

รูปแบบ	บ้านชั้นเดียว	บ้านสองชั้น	รวม
เป็นเจ้าของเอง	3	4	7
เช่าที่	24	10	34
อาศัยอยู่ฟรี	12	0	12
รวม	39	14	53

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เช่าที่ราคาถูกในการอยู่อาศัย ซึ่งเป็นที่ดินของเอกชน วัด และ มัสยิด โดยอยู่อาศัยมาแล้วเฉลี่ย 20-30 ปี

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ทำให้ทราบว่ายังมีผู้สูงอายุที่น่าสงสาร และควรได้รับเงินสงเคราะห์โครงการซ่อมบ้าน แต่ไม่ได้รับ เนื่องจากเจ้าของที่ให้เขาไม่ยินยอมให้ซ่อม

5.2.4 สภาพการอยู่อาศัย และพฤติกรรมการใช้พื้นที่

ผู้สูงอายุจะใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่ในบ้าน เนื่องจากเป็นวัยที่ไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะฉะนั้นแทบทุกส่วนของพื้นที่ในบ้านจึงมีความสำคัญสำหรับพฤติกรรมการใช้สอยของผู้สูงอายุ โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างเพศของผู้สูงอายุ และการใช้สอยพื้นที่ ดังนี้

ตารางที่ 5.17 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ บ้านสองชั้นและตำแหน่งห้องนอน

ตำแหน่งห้องนอน	ชั้นล่าง	ชั้นบน	รวม
เพศชาย	3	3	6
เพศหญิง	2	6	8
รวม	5	9	14

จากตารางที่ 5.17 พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังนอนอยู่ชั้นบน เนื่องจากใช้ชั้นล่างเป็นพื้นที่ทำกิจกรรมอย่างอื่น เช่น เก็บของ หรือเอนกประสงค์ เป็นต้น หรือเนื่องจากสภาพพื้นที่มักเกิดน้ำท่วมจึงไม่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะผู้สูงอายุเพศหญิงมักจะนอนอยู่กับญาติพี่น้องซึ่งเป็นเจ้าของบ้าน และมักอยู่ชั้นบนของบ้าน

ตารางที่ 5.18 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ชนิดของโถส้วม

ชนิดโถส้วม	นั่งยอง	ห้อยเท้า	รวม
เพศชาย	12	3	15
เพศหญิง	29	5	34
รวม	41	8	49

ผู้สูงอายุเพศหญิง มีพฤติกรรมที่จะใช้โถส้วมมากกว่าผู้สูงอายุเพศชาย แต่จากข้อมูลในตารางที่ 5.18 พบว่า ผู้สูงอายุเพศหญิงยังใช้โถส้วมแบบนั่งยองถึง 29 ราย หรือร้อยละ 60 ของกลุ่มตัวอย่างที่มีห้องน้ำ ซึ่งอาจเป็นส่วนหนึ่งที่น่าจะก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านลักษณะชุมชน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

ลักษณะชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง สามารถแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะคือ

- 1) ชุมชนแออัดในเมือง มีสภาพองค์ประกอบชุมชนที่ไม่ได้มาตรฐาน เช่น มีทางสัญจรชุมชนหลักเพียงทางเดินแคบๆ มีลักษณะสภาพแวดล้อมที่ทรุดโทรม พบกองขยะในคลองที่เน่าเหม็น
- 2) ชุมชนแออัดชานเมือง มีสภาพองค์ประกอบชุมชนดีกว่าชุมชนแออัดในเมือง แต่ก็ยังไม่ได้มาตรฐานนัก ขนาดที่ดินที่ปลูกสร้างบ้านมีขนาดใหญ่กว่าบ้านที่สร้างในชุมชนแออัดในเมือง ทำให้มีความหนาแน่นของประชากรน้อยกว่า สภาพแวดล้อมมีสภาพทรุดโทรม
- 3) ชุมชนชานเมือง องค์ประกอบชุมชนพอเทียบเคียงกับมาตรฐานได้ สภาพแวดล้อมโดยรวมยังสมบูรณ์ ความเป็นอยู่ไม่หนาแน่นมาก

ตารางที่ 5.19 ลักษณะชุมชนและการจ้างแรงงานในการซ่อมบ้านผู้สูงอายุ

ลักษณะชุมชน	จ้างแรงงานในพื้นที่ชุมชน	ไม่เสียค่าแรงงาน	ซ่อมเอง	รวม
ชุมชนแออัด ในเมือง	11	0	0	11
ชุมชนแออัด ชานเมือง	34	0	2	36
ชุมชนชานเมือง	2	4	0	6
รวม	47	4	2	53

ตารางที่ 5.20 การจ้างแรงงานในการซ่อมบ้าน

ลักษณะชุมชน	จ้างแรงงานในพื้นที่ชุมชน	ไม่เสียค่าแรงงาน	ซ่อมเอง	รวม
บ้านชั้นเดียว	35	3	1	39
บ้านสองชั้น	12	1	1	14
รวม	47	4	2	53

การจ้างแรงงานงานในโครงการซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุ ร้อยละ 89 เป็นการจ้างงานแรงงานในชุมชน โดยในชุมชนชานเมือง มี 4 รายที่ไม่เสียค่าแรงงาน แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการช่วยเหลือผู้สูงอายุ บ้านที่ซ่อมเอง คือบ้านที่สมาชิกในบ้านมีความรู้ในการก่อสร้าง โดยมีอาชีพรับจ้าง ทำให้สามารถซื้อวัสดุมาก่อสร้างเพิ่มได้เพราะไม่เสียค่าแรง

การมีส่วนร่วมของชุมชนมีน้อยมาก เนื่องจากเป็นสังคมเมือง และเป็นคนยากจนจึงต้องหารายได้อยู่ตลอดเวลา ในการดำเนินงานครั้งนี้ ชุมชนมีส่วนร่วมโดยประธานชุมชน เป็นผู้คัดเลือกผู้สูงอายุเบื้องต้น เป็นผู้ติดต่อประสานงานกับช่างก่อสร้างซึ่งอยู่ในชุมชน เป็นต้น

ส่วนที่ 4 ผลการดำเนินงานของรัฐ ในการช่วยเหลือผู้สูงอายุ

โครงการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุ เป็นโครงการที่ต้องอาศัยความรู้ใน 2 ส่วนที่สำคัญ คือ ความรู้ด้านการก่อสร้าง และความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุ ซึ่งในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จำเป็นต้องมีความเข้าใจพื้นฐานในความรู้ทั้ง 2 ส่วน และโดยเฉพาะการจ้างแรงงานส่วนใหญ่เป็นการจ้างแรงงานในชุมชน การให้ความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุกับช่างในพื้นที่จะทำให้ ช่างในพื้นที่สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้

จากการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ที่เป็นผู้ดำเนินการ ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการ
ดังนี้

- 1) มีผู้สูงอายุจำนวนมากที่พลาดโอกาส ทั้งๆที่เป็นผู้ที่ยากไร้ และสมควรได้รับสวัสดิการ แต่ไม่ได้ เนื่องจากเจ้าของที่ดินไม่อนุญาตให้ขอม เนื่องจากกลัวว่าจะตั้งหลักปักฐานไม่ยอมไปไหน
- 2) การคัดเลือกผู้ที่เข้าร่วมโครงการ หน่วยงานได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง เช่น รายได้ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ทำให้บ้านหลายรายมีศักยภาพที่จะขอมอยู่แล้ว กลับได้เข้าร่วมโครงการขอมแซมบ้าน ทั้งที่ยังมีผู้ที่ต้องการมากกว่า ลำบากกว่า
- 3) จำนวนบุคลากรในการปฏิบัติงานมีน้อย ซึ่งข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการกรุงเทพ และบ้านบางแค ในแต่ละที่ มีจำนวน 3-7 คน มีภารกิจต้องดูแลงานประจำ ทำให้การปฏิบัติงานล่าช้า
- 4) การทำเรื่องอนุมัติเงินงบประมาณ ซึ่งมีขั้นตอนในการปฏิบัติมาก ยกตัวอย่าง เช่น ทางเจ้าหน้าที่ได้ติดต่อช่างประเมินราคาและช่างก่อสร้างเรียบร้อยแล้ว ทางสำนักงานฯ ได้ทำเรื่องอนุมัติไปที่ต้นสังกัด ใช้เวลา 1 สัปดาห์ เสร็จแล้วทำอนุมัติยืมเงิน 1-2 สัปดาห์ รวมแล้วใช้เวลา เกือบ 1 เดือน (เริ่มต้นโครงการใช้เวลา เกือบ 2 เดือน/ครั้ง) ซึ่งช่างก่อสร้างที่ได้ตกลงแต่แรกมีงานประจำ จำเป็นต้องหาเลี้ยงชีพ จึงไปรับงานที่อื่นก่อน เมื่อสำนักงานฯ ได้รับการอนุมัติดำเนินการได้แล้ว จำเป็นต้องรีบดำเนินการขอมแซมบ้านภายในเวลาที่กำหนด ต้องหาช่างก่อสร้างใหม่ ทำให้มีผลต่อการทำเรื่องเบิกเงินซึ่งไม่สอดคล้องกับการขออนุมัติ การแก้ไขคือต้องเก็บหลักฐานของช่างไว้ล่วงหน้าก่อน
- 5) ปัญหาด้านงบประมาณค่าน้ำมันเชื้อเพลิงรถยนต์ (ต่อหลัง 500บาท) บ้านแต่ละหลังในการเริ่มต้นกระทั่งแล้วเสร็จ จะใช้ติดต่อ 3-4 เที่ยว ในพื้นที่ที่สำนักงานรับผิดชอบอยู่ในพื้นที่กลางใจเมืองมีปัญหาด้านการจราจร ทำให้สูญเสียค่าเชื้อเพลิงมาก ซึ่งแก้ไขได้ในขั้นตอนถ่ายรูปโดยให้ชุมชนช่วยถ่ายรูปให้ แต่ก็ได้เพียงบางชุมชน และการจัดซื้อวัสดุก็ใช้การโทร.สั่ง โอนเงินเข้าบัญชี
- 6) ปัญหาด้านค่าแรงงานช่างก่อสร้าง เนื่องจากถูกกำหนดเอาไว้ เป็นค่าจ้างต่ำสุด ที่ 133 บาทต่อวัน ซึ่งไม่สามารถใช้ได้กับช่างแรงงานกรุงเทพฯ ซึ่งมีค่าจ้างแรงงานต่ำสุดที่ 300-350 บาท จึงทำให้ต้องแจ้งข้อมูลไม่ตรงกับความเป็นจริงเช่น การขอมบ้านจริงๆ ใช้เวลา 2 วัน ก็แจ้งเป็น 1 อาทิตย์ เพื่อให้ได้ค่าแรงงานตามจริงที่ควรได้ เป็นต้น

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการศึกษา

สามารถแบ่งรูปแบบในการปรับปรุงซ่อมแซมบ้าน ได้ 2 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 ซ่อมแซมบ้านทั้งหลัง หรือสร้างใหม่

เป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพเกือบทั้งหมดของบ้าน โดยอาจมีโครงสร้างหลักบางส่วน หรือใช้วัสดุเก่าบางส่วน หรือใช้วัสดุใหม่ทั้งหมดก็ได้ ซึ่งจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างมีบ้าน 3 หลังที่เป็น การซ่อมแซมบ้านทั้งหลัง รูปแบบนี้เป็นรูปแบบการซ่อมที่ไม่ตรงกับจุดประสงค์ของโครงการ เนื่องจากจำเป็นจะต้องใช้งบประมาณค่อนข้างสูง เช่น บางหลังที่ได้สำรวจต้องใช้งบประมาณถึง 50,000 บาท ซึ่งเงินที่ได้มาสมทบอาจจะต้องกู้หนี้ยืมสิน แสดงว่าผู้สูงอายุมีศักยภาพที่จะซ่อมบ้านตัวเองได้ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายโดยตรงของโครงการ

รูปแบบที่ 2 ซ่อมแซมบ้านบางส่วน

เป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพบางส่วนของบ้าน ซึ่งจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างมีบ้านจำนวน 50 หลัง (95%) ที่เป็นการซ่อมแซมบางส่วนของบ้าน เป็นรูปแบบที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการ เนื่องจากเหมาะสมกับงบประมาณที่รัฐจัดให้ เพื่อการซ่อมแซมบ้านในจุดที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ และเป็นบสำหรับผู้ที่ด้อยโอกาสในสังคม โดยสามารถแบ่งตามเกณฑ์องค์ประกอบของอาคาร ได้ 2 แบบ คือ

- ก) ซ่อมแซมส่วนเดียวของอาคาร เช่น หลังคาอย่างเดียว พื้นอย่างเดียว เป็นต้น
- ข) ซ่อมแซมหลายส่วนของอาคาร เช่น ซ่อมพื้นและผนัง เป็นต้น

โดยพบว่าหลังคาเป็นส่วนของอาคารที่กลุ่มตัวอย่างได้รับการซ่อมแซมมากที่สุด เนื่องจากเป็นส่วนที่ใช้ป้องกันแดด ลม ฝน ซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานอันดับแรกในการสร้างที่พักอาศัย

จากข้อมูลของผู้สูงอายุ พบว่าผู้สูงอายุประมาณร้อยละ 50 เป็นผู้ที่ไม่สามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติ เนื่องจากร่างกายที่ไม่แข็งแรง แต่สภาพปัจจุบันของบ้านที่ได้รับการซ่อมแซมตามโครงการแล้วถึงแม้ว่าจะมีสภาพบ้านที่มีความมั่นคงแข็งแรงขึ้น แต่ก็ยังไม่ได้มีการพิจารณาปรับปรุงสภาพบ้าน ปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับพฤติกรรมของผู้สูงอายุ อาจเป็นเพราะการขาดความรู้ หรือข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ โดยสามารถสรุปปัญหาที่พบ คือจุดอันตราย 6 จุด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

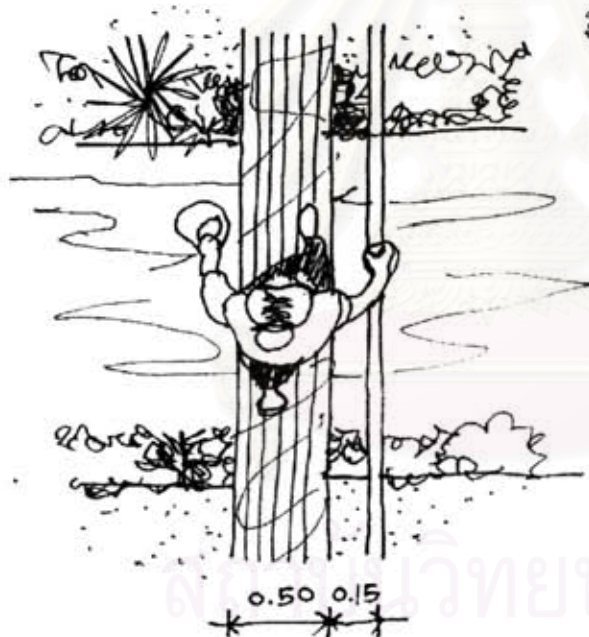
❖ จุดอันตรายที่ 1 พื้นทางเดินภายนอกบ้าน

สภาพแวดล้อมภายนอก โดยเฉพาะพื้นทางเดินภายนอกมีลักษณะไม่เรียบ ไม่มั่นคง แข็งแรง บางพื้นที่อาจต้องมีราวจับสำหรับผู้สูงอายุ เช่น สะพานข้ามคูน้ำ เป็นต้น

ซึ่งควรปรับเปลี่ยนทางเดิน หรือสะพานให้มีขนาดกว้างอย่างน้อย 50 ซม. โดยพยายามทำให้พื้นเรียบให้มากที่สุด มีราวจับที่มีผิวเรียบ เช่น ไม้ไผ่ สูงจากพื้น 80 ซม.

รูปภาพที่ 6.1 สภาพทางเดินที่ไม่เหมาะสม

รูปภาพที่ 6.2 การปรับเปลี่ยนทางเดินภายนอกบ้าน

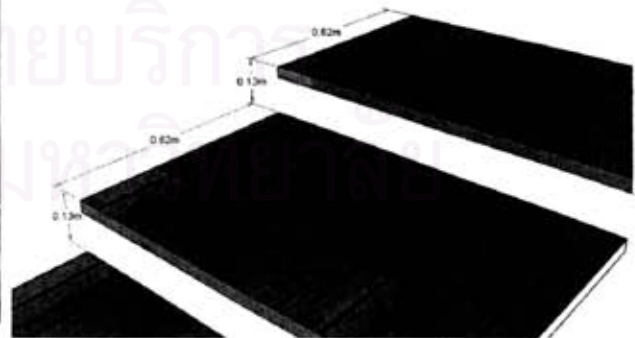
❖ จุดอันตรายที่ 2 พื้นต่างระดับ ทางเข้าบ้าน

บ้านส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นบ้านที่ยกพื้นสูงกว่าทางเดินภายนอก เพื่อป้องกันน้ำท่วมถึง แต่ระดับที่ต่างกันของบ้านไม่เหมาะกับการใช้สอยของผู้สูงอายุ ควรระมัดระวังพื้นที่มีระดับต่างกันมากๆ การแบ่งชั้นบันไดให้เหมาะสม มั่นคงแข็งแรง

ซึ่งควรปรับเปลี่ยนทำเป็นทางลาด ความชันไม่เกิน 1:12 หรือการแบ่งชั้นบันไดให้เหมาะสม มั่นคงแข็งแรง โดยลูกตั้งสูงไม่เกิน 13 ซม. ลูกนอนกว้างอย่างน้อย 62 ซม.

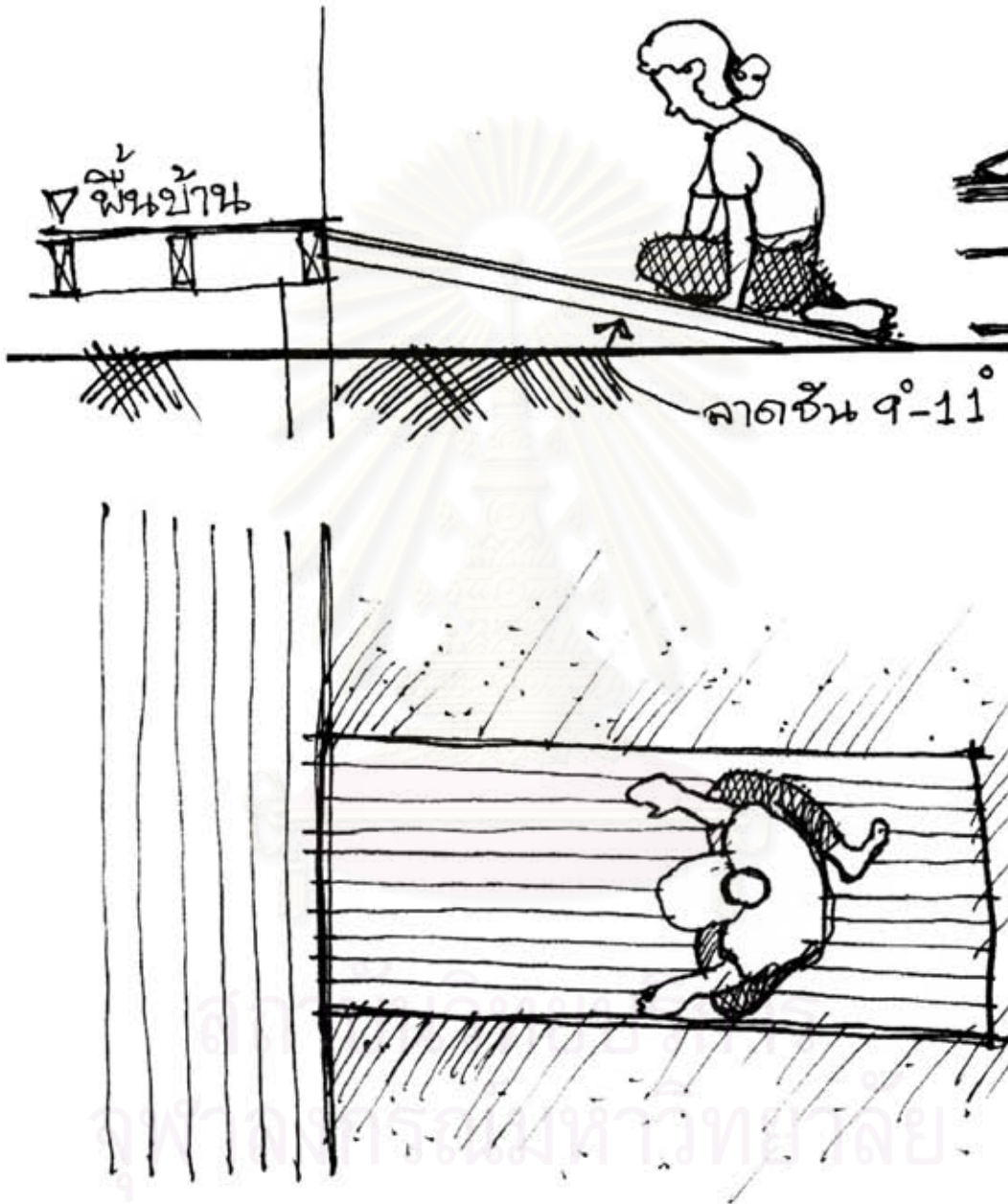

รูปภาพที่ 6.3 พื้นต่างระดับที่ไม่เหมาะสม

รูปภาพที่ 6.4 การปรับพื้นต่างระดับให้เหมาะสม

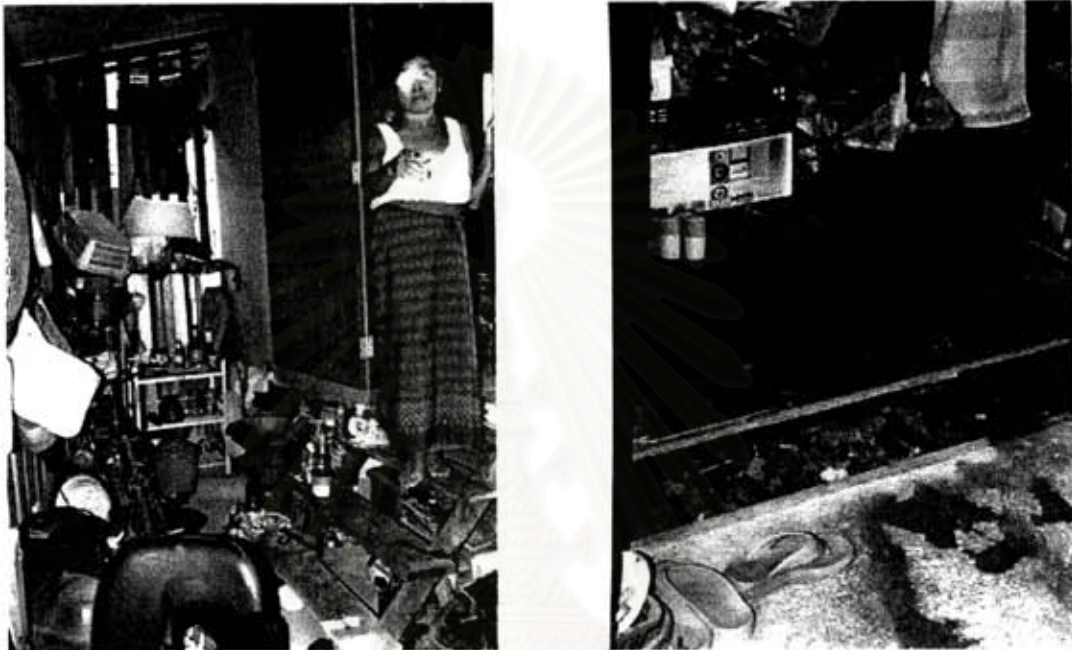
หรือในกรณีกับผู้สูงอายุไม่สามารถเดินได้ หรือเคลื่อนที่ไม่สะดวก จำเป็นต้องคลาน ก็ควร
ทำทางลาด กว้างอย่างน้อย 80 เซนติเมตร ดังรูป

รูปภาพที่ 6.5 ลักษณะของพื้นทางลาด

❖ จุดอันตรายที่ 3 พื้นภายในบ้าน

พื้นภายในบ้านบางส่วนยังคงไม่ได้รับการซ่อม ยังเป็นหลุม เป็นบ่อ เนื่องจากการเปลี่ยนระดับ หรือการเปลี่ยนวัสดุพื้น ซึ่งไม่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ที่เดินไม่ปกติ และมองเห็นไม่ชัดเจน จึงควรปรับปรุงซ่อมแซมพื้นให้เรียบให้ได้มากที่สุด ไม่วางของเกะกะ

รูปภาพที่ 6.6 พื้นภายในบ้านที่ไม่เหมาะสม

รูปภาพที่ 6.7 พื้นภายในบ้านที่เรียบ จัดวางของไม่เกะกะ

❖ จุดอันตรายที่ 4 บันไดขึ้นชั้น 2

บันไดขึ้นชั้นสองของบ้าน มีบางหลังที่บันไดมีความสูงชันกว่ามาตรฐานสำหรับคนทั่วไป และไม่มีราวจับกันตก ซึ่งเป็นอันตรายต่อผู้สูงอายุ การแก้ไขคือบันไดอย่างน้อยต้องมีราวจับที่แข็งแรง ขึ้นบันไดที่แข็งแรง

รูปภาพที่ 6.8 บันไดที่ไม่เหมาะสม

รูปภาพที่ 6.9 บันไดอย่างน้อยควรมีราวจับที่มั่นคง แข็งแรง

❖ จุดอันตรายที่ 5 พื้นห้องน้ำ

ห้องน้ำเป็นที่มีความสำคัญมากส่วนหนึ่ง เนื่องจากเป็นส่วนที่ผู้สูงอายุจำเป็นต้องใช้ตลอดทั้งวัน โดยการเปลี่ยนอิริยาบถในท่าต่างๆ ต้องลุก ต้องนั่ง แต่จากผลการสำรวจพบว่าสภาพปัจจุบันห้องน้ำยังไม่เหมาะสมกับการใช้สอยของผู้สูงอายุ ได้แก่ พื้นที่มีระดับตรงบริเวณโถส้วมนั่งยอง ซึ่งอาจทำให้ผู้สูงอายุลื่นได้ โถส้วมที่ยกสูงจากพื้นดินมากเกินไป ชนิดโถส้วมที่ไม่เหมาะสมคือแบบนั่งยอง เนื่องจากจะทำให้เกิดปัญหากับข้อเข่าของผู้สูงอายุ

รูปภาพที่ 6.10 การปรับเปลี่ยนห้องน้ำให้

❖ จุดอันตรายที่ 6 ชนิดโถส้วม

รูปภาพที่ 6.11 เปลี่ยนชนิดโถส้วมให้เหมาะสม

จากการสรุปปัญหาต่างๆ ที่พบจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง จึงได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานโครงการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุ ซึ่งเหมาะสำหรับเจ้าหน้าที่ที่จะนำไปปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

- 1) ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยในกรุงเทพมหานคร
- 2) ข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานโครงการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุ

ซึ่งข้อเสนอแนะทั้ง 2 ส่วน ได้มาจากข้อมูลที่สรุปได้จากกลุ่มตัวอย่าง โดยการสำรวจสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งผู้สูงอายุ ครอบครัวผู้สูงอายุ เจ้าหน้าที่ และข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

6.2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยในกรุงเทพมหานคร

การดำเนินการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุ มีข้อเสนอแนะใน 2 ประเด็น คือ

- 1) ข้อเสนอแนะในการเลือกใช้วัสดุที่เหมาะสมสำหรับการปรับปรุงซ่อมแซมบ้าน
- 2) ข้อเสนอแนะ ระยะเวลา ขนาดพื้นที่ ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ข้อเสนอแนะในการเลือกใช้วัสดุที่เหมาะสมสำหรับการปรับปรุงซ่อมแซมบ้าน

การซ่อมแซมส่วนของอาคารที่เกี่ยวกับความปลอดภัยและแข็งแรง ส่วนใหญ่จะเป็นการซ่อมแซมส่วนที่ชำรุดจากของเดิม ซึ่งควรให้ช่างที่มีความรู้ความสามารถในการแนะนำ และพิจารณาถึงงบประมาณที่เหมาะสม ซึ่งบางกรณีสามารถแก้ไขโดยใช้วัสดุเหลือใช้ที่อยู่ในพื้นที่นำมาดัดแปลงได้ หรือการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในพื้นที่ เพื่อผลิตวัสดุก่อสร้างที่มีราคาถูก และไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และยังสามารถพัฒนาเป็นการสร้างอาชีพให้ชุมชน ทำให้ชุมชนมีรายได้ และอาจทำให้สร้างการมีส่วนร่วมให้ชุมชนโดยการช่วยกันปรับปรุงซ่อมแซมโดยไม่เสียค่าแรงงาน ทำให้สามารถนำเงินไปใช้ซื้อวัสดุก่อสร้างได้มากขึ้น

หลังคา เป็นวัสดุที่มีการซ่อมแซมมากที่สุดในกลุ่มประชากร 110 หลัง เพราะว่าหลังคาเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดในองค์ประกอบของอาคาร

รูปภาพที่ 6.12 วัสดุบุหลังคาที่ใช้ซ่อมแซมในปัจจุบัน

การใช้วัสดุบุหลังคาควรพิจารณาเรื่องโครงสร้างหลังคาเดิม ซึ่งน้ำหนักของกระเบื้องมีผลต่อโครงสร้างเดิม จากผลการสำรวจหลังคาบ้านผู้มีรายได้น้อยส่วนใหญ่ โครงสร้างหลังคาใช้เศษไม้ที่มีขนาดเล็กมาประกอบกัน ซึ่งไม่แข็งแรงมากนัก จึงเหมาะกับหลังคาสังกะสี ซึ่งมีน้ำหนักเบา ราคาถูก แต่ถ้าวัสดุหลังคาเดิมเป็นกระเบื้องซีเมนต์ ซึ่งใช้โครงหลังคาที่แข็งแรง ก็ควรใช้วัสดุเดิม เนื่องจากกระเบื้องซีเมนต์จะกันความร้อนได้ดีกว่า และเวลาฝนตกจะไม่มีเสียงดังเหมือนหลังคาสังกะสี

เหตุที่หลังคาสังกะสี และหลังคากระเบื้องซีเมนต์ เป็นที่นิยม เนื่องจากหาง่ายตามท้องตลาด ราคาถูก และติดตั้งง่าย ช่างทั่วไปมีความเข้าใจในตัววัสดุดี การใช้วัสดุหลังคาในการซ่อมแซมบ้าน จึงควรดูความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ วัสดุหลังคาไม่ค่อยเกี่ยวข้องกับการใช้สอยของผู้สูงอายุโดยตรง แต่จะมีผลทางอ้อมเช่น ฝนรั่วทำพื้นและสิ่งของเปียก เป็นต้น ซึ่งส่งผลต่อสภาวะจิตใจของผู้อยู่อาศัย

เทคโนโลยีที่เหมาะสมที่แนะนำในการทำวัสดุหลังคา เช่น กระเบื้องดินเผา กระเบื้องดินซีเมนต์ กระเบื้องผสมใยเปลือกมะพร้าว เป็นต้น

รูปภาพที่ 6.13 กระเบื้องผสมใยเปลือกมะพร้าว

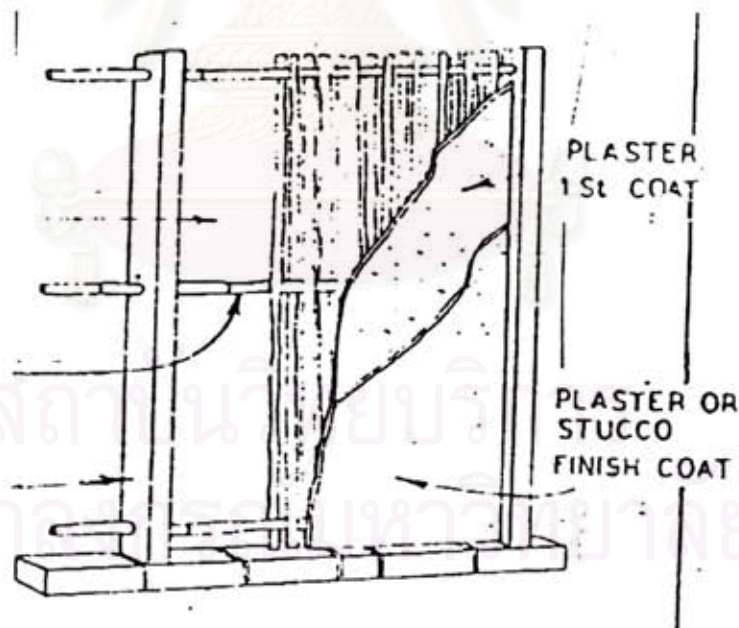
ผนัง ผนังที่ใช้ได้แก่ คอนกรีตบล็อก แผ่นเหล็กอาบสังกะสี ผนังกระเบื้องซีเมนต์แผ่นเรียบ

รูปภาพที่ 6.14 วัสดุผนังที่ใช้ในปัจจุบัน

ผนังที่เหมาะสมคือบล็อกคอนกรีต แต่มีราคาแพง ส่วนแผ่นกระเบื้องแผ่นเรียบ และสังกะสีไม่เหมาะสมเนื่องจาก มีสารที่เป็นอันตรายต่อร่างกาย และเป็นตัวนำความร้อน

เทคโนโลยีที่เหมาะสมที่แนะนำในการทำวัสดุผนัง เช่น ผนังไม้ไผ่ฉาบปูน ผนังไม้ไผ่ฟาก ผนังบล็อกดิน ผนังเฟอร์โรซีเมนต์ เป็นต้น

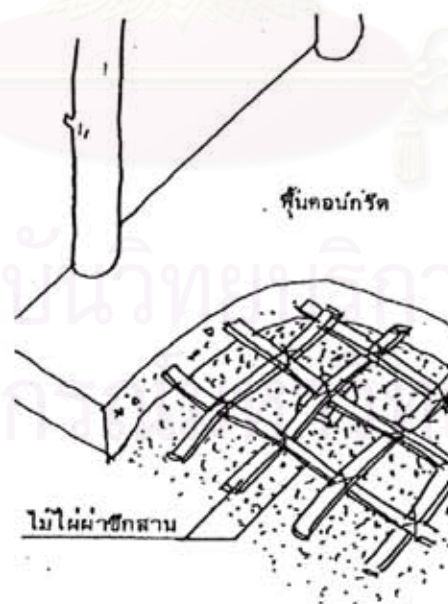
รูปภาพที่ 6.15 ผนังไม้ไผ่ฉาบปูน

พื้น ต้องคำนึงถึงโครงสร้างเดิมเป็นหลัก ควรดูว่าโครงสร้างเดิมใช้วัสดุอะไร และยังแข็งแรงอยู่หรือไม่ ถ้าไม่แข็งแรงควรปรับปรุงโครงสร้างเดิมก่อน แล้วใช้วัสดุที่โครงสร้างสามารถรับได้ เช่น ถ้าโครงสร้างเดิมเป็นไม้ ที่ไม่แข็งแรง ก็ไม่ควรเทพูนทับอีกชั้นหนึ่ง

รูปภาพที่ 6.16 ใช้ฝาไม้จริงตีเป็นพื้น

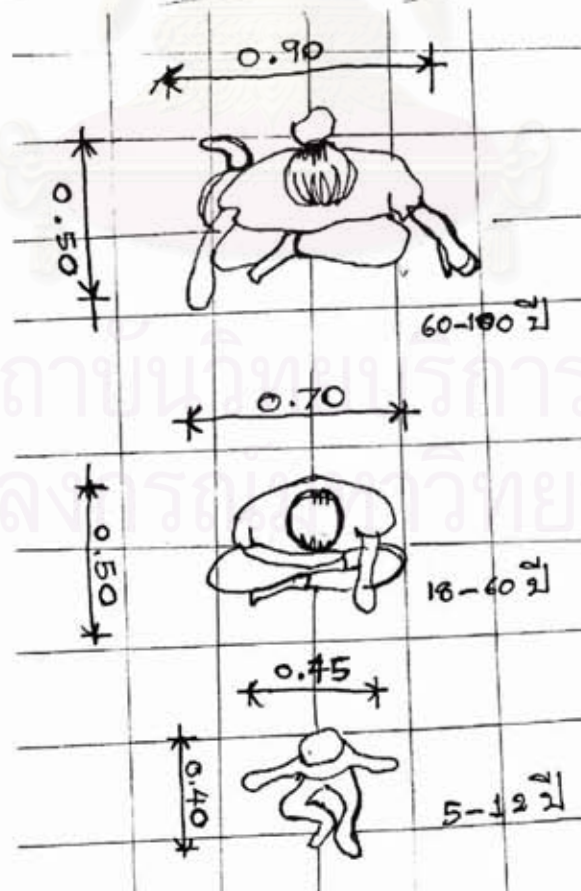
เทคโนโลยีที่เหมาะสมที่แนะนำในการทำวัสดุพื้น เช่น พื้นคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ พื้นฟากสับ เป็นต้น

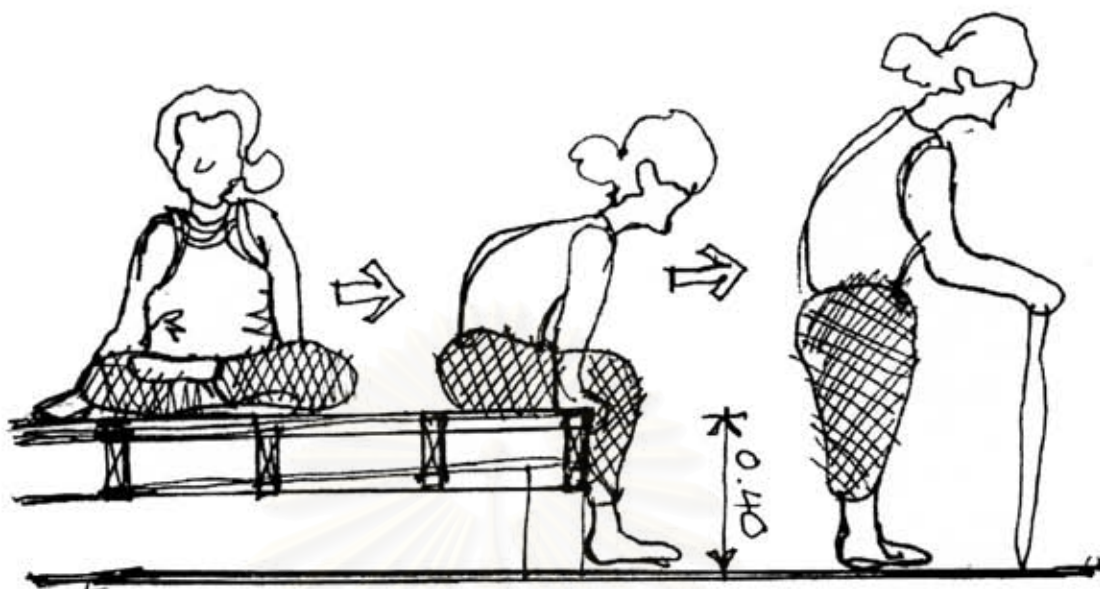
รูปภาพที่ 6.17 พื้นคอนกรีตเสริมไม้ไผ่

2) ข้อเสนอแนะ ระยะ ขนาดพื้นที่ ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

จากการสังเกตผู้สูงอายุพบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ร่างกายไม่แข็งแรง มักเคลื่อนที่ร่างกาย และทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยการนั่ง เพราะฉะนั้นขนาดพื้นที่ และระยะต่างๆ จึงควรพิจารณาให้เหมาะสมกับการใช้สอย ดังรูป

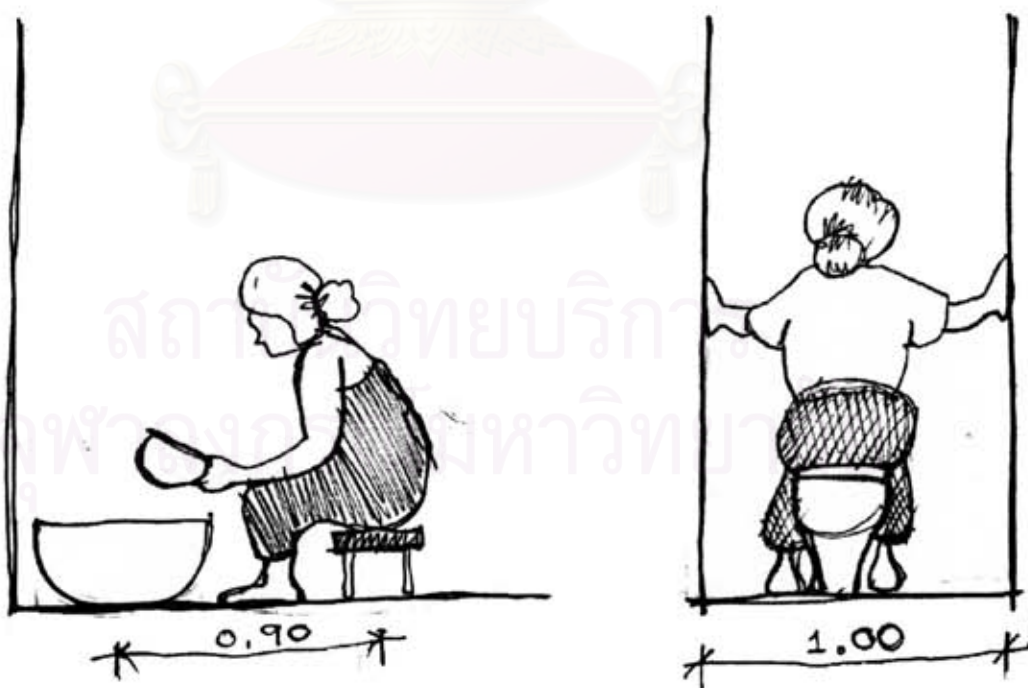

รูปภาพที่ 6.18 ระยะที่เหมาะสมเวลานั่งตามอายุ

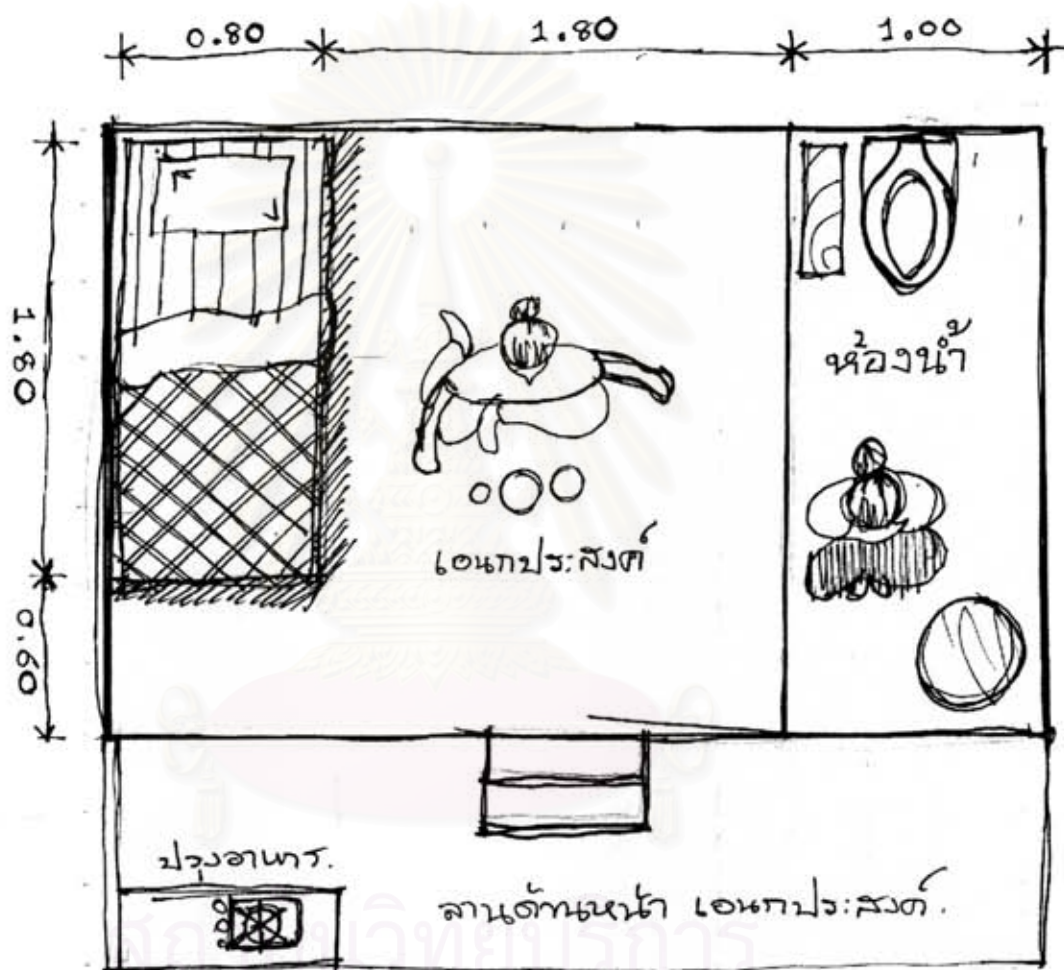

รูปภาพที่ 6.19 ลักษณะการเคลื่อนที่ของผู้สูงอายุ

การยกกระดับพื้นให้เหมาะสมกับพฤติกรรมการใช้สอยของผู้สูงอายุ ดังรูปที่ 6.19 โดยไม่ต้องใช้ขันมนได้

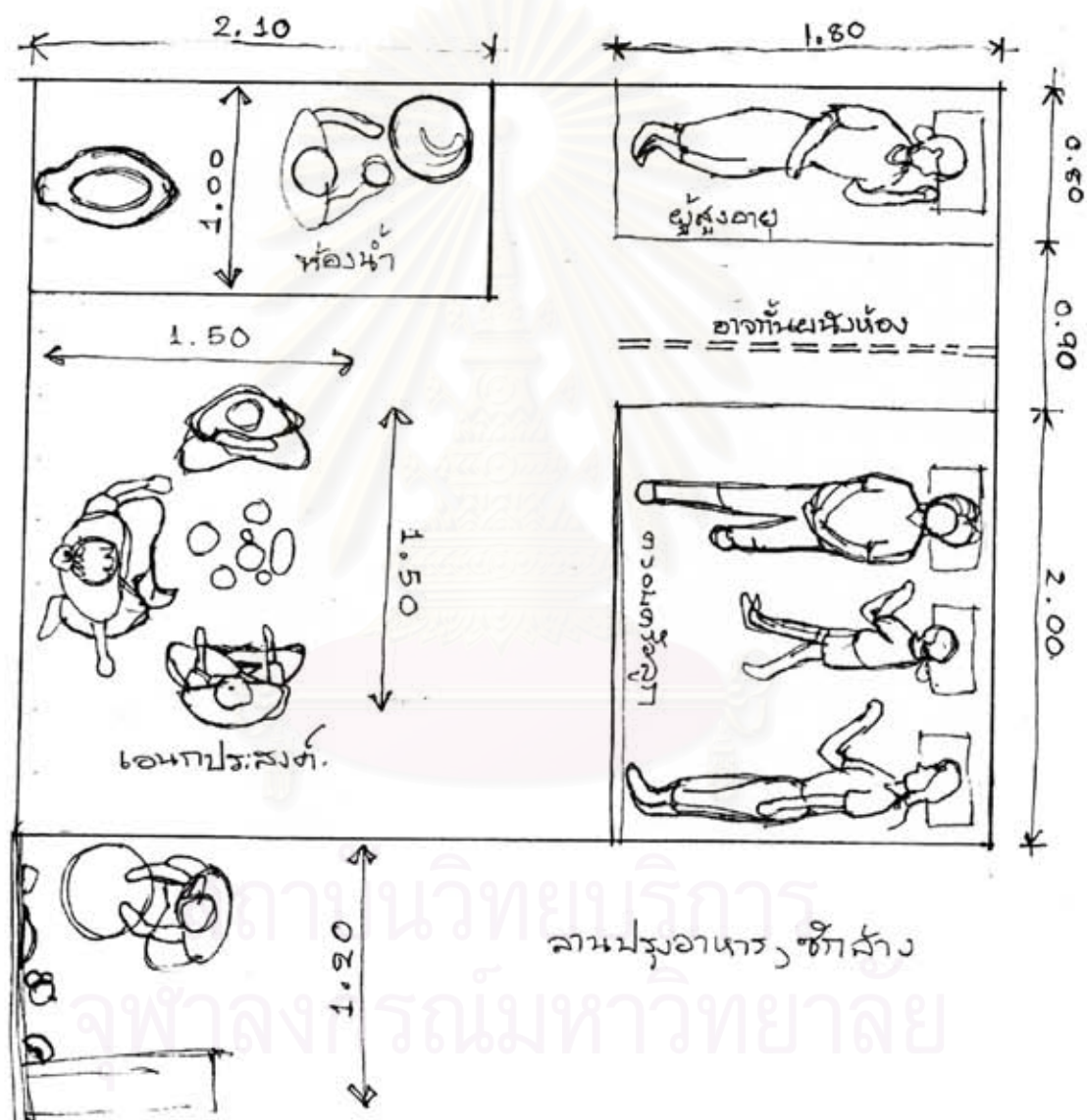

รูปภาพที่ 6.20 ระยะเวลาที่เหมาะสมในห้องน้ำ

รูปภาพที่ 6.21 ลักษณะบ้านกรณียุคนเดียว
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยู่กับครอบครัวโดยมีสมาชิกประมาณ 4-5 คน แต่ผู้สูงอายุมักอยู่ในห้องที่เป็นส่วนตัวไม่นอนร่วมกับผู้อื่น ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะระยะในการใช้สอยพื้นที่สำหรับครอบครัวผู้สูงอายุดังนี้

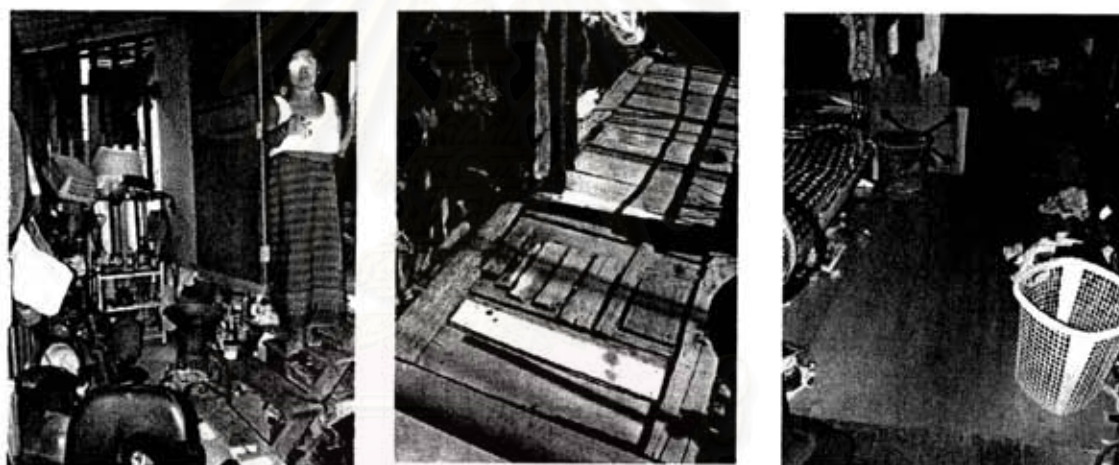
รูปภาพที่ 6.21 ลักษณะบ้านกรณีอยู่กับครอบครัว

6.3 ข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานโครงการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุ

1) ให้คำแนะนำเบื้องต้นเกี่ยวกับการปรับสภาพแวดล้อม ให้เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

การให้คำแนะนำเบื้องต้น มีประโยชน์เพื่อให้ความรู้กับผู้สูงอายุ และครอบครัวให้จัดการดูแลสภาพแวดล้อม โดยให้เสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด หรือไม่ต้องค่าใช้จ่ายเลย โดยมีรายละเอียดดังนี้

- ❖ การเก็บของบริเวณทางเดินทั้งภายนอก และภายในบ้านให้เป็นระเบียบ ปรับพื้นทางเดินให้เรียบ เพื่อไม่ให้เกิดอุบัติเหตุหกล้ม กับผู้สูงอายุที่มีปัญหาเรื่องสายตา และการทรงตัว

รูปภาพที่ 6.22 สภาพแวดล้อมที่เป็นอันตราย

รูปภาพที่ 6.23 การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

❖ ซ่อมแซมส่วนอาคารโดยใช้วัสดุเดิม นำมาประกอบให้เข้าที่

รูปภาพที่ 6.24 เศษไม้ตรงบันได

ตัวอย่างเช่นดังรูปที่ 6.24 นำเศษไม้ที่หลุดเป็นแผ่น นำมาประกอบติดเข้าไปใหม่ ก็จะได้พื้นที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ โดยไม่ต้องหาซื้อวัสดุใหม่

2) แนวทางในการดำเนินการโครงการ

จากข้อมูลงบประมาณที่ใช้ในการซ่อมบ้านที่รัฐจัดให้จำนวนหลังละ 10,000 บาท สามารถสรุปได้ว่าแบ่งเป็นค่าใช้จ่าย 3 ส่วนหลักคือ ค่าวัสดุ ค่าแรงงานและค่าดำเนินงาน ซึ่งได้มีเกณฑ์ค่าใช้จ่ายซึ่งโครงการกำหนดไว้ คือ ค่าแรงงาน 133 บาทต่อคนต่อวัน และค่าดำเนินงานซึ่งได้แก่ ค่าประมาณการ ค่าน้ำมัน ค่าป้ายและค่ารูปถ่าย อีกประมาณ 1,00 บาท ในแต่ละหลังมีสัดส่วนระหว่างค่าวัสดุ ค่าแรงงาน และค่าดำเนินการ โดยเฉลี่ยดังนี้

ตารางที่ 6.1 สัดส่วนงบประมาณที่ใช้ซ่อมบ้าน

รายการ	จำนวนเงิน(บาท)	สัดส่วน(100)
ค่าวัสดุ	7,000	70
ค่าแรงงาน	2,000	20
ค่าดำเนินงาน	1,000	10

จากตารางพบว่า จะเหลือเป็นค่าซื้อวัสดุเพียง 7,000 บาท ซึ่งค่อนข้างน้อย หน่วยงานบางแห่งจึงออกเงินส่วนตัวในค่าดำเนินงาน เพื่อให้มีค่าวัสดุมากขึ้น ผู้ศึกษาจึงขอเสนอวิธีในการทำให้สามารถสร้างประโยชน์ได้เพิ่มขึ้น ดังนี้

- ❖ ก่อสร้างให้ประหยัดเวลา และประหยัดวัสดุ โดยใช้วัสดุที่ก่อสร้างง่ายใช้เวลาน้อย เช่น วัสดุที่ใช้วิธีการก่อสร้างแบบแห้ง เช่น การใช้วัสดุไม้เป็นต้น และใช้ระยะที่พอดีกับวัสดุก็จะประหยัดวัสดุได้
- ❖ การนำความรู้ด้านเทคโนโลยีที่เหมาะสมในพื้นที่มาใช้ การผลิตวัสดุก่อสร้างขึ้นมาเองโดยใช้วัสดุที่หาได้ง่ายในชุมชน ซึ่งสามารถสร้างอาชีพในชุมชนได้ และยังสร้างความมีส่วนร่วมในชุมชน อาจไม่ต้องเสียค่าแรงงาน ก็จะทำให้มีค่าวัสดุเพิ่มมากขึ้น

3) ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการดำเนินงาน

1. เพิ่มอัตรากำลังบุคลากรในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น เพื่อให้การดำเนินการเสร็จลุ่งตามระยะเวลาที่กำหนด
2. ควรมีการประชุมงานและร่วมมือกันทำงาน ในทุกส่วนของสำนักงาน เมื่อมีปัญหาต้องประชุมเพื่อตัดสินใจร่วมกัน และการทำหน้าที่ทดแทนกัน
3. งบประมาณในการดำเนินงานน้อย เมื่อเทียบกับสภาพบ้านของผู้สูงอายุ ควรเพิ่มงบประมาณต่อหลัง
4. ความต้องการในการซ่อมแซม/ปรับปรุงบ้านผู้สูงอายุ มีจำนวนมาก ควรเพิ่มจำนวนหลังให้มากขึ้น
5. ควรยกเลิกค่าประเมิน 500 บาท เพราะช่างก่อสร้างในชุมชนสามารถประเมินราคาได้ ซึ่งผู้เสนอผลงาน ได้เรียนรู้ในการประเมินก็สามารถประเมินได้
6. ค่าแรงในการก่อสร้างเมื่อเทียบกับราคาวัสดุแล้ว ค่าแรงสูงเกินไป (ค่าแรง 3 คน 7 วันๆ ละ 133 บาท รวม 7 วัน เป็นเงิน 2,793 บาท) ซึ่งส่วนมากใช้เวลาก่อสร้างเพียง 3 วัน ซึ่งควรระบุในการดำเนินงานเป็น 3 วัน และให้ค่าแรงเป็นค่าแรงขั้นต่ำ เป็นเงินประมาณ 1,600 บาท ที่เหลือสามารถเพิ่มเป็นค่าวัสดุได้

6.4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการทำวิจัยต่อไปควรศึกษาประเด็นที่น่าสนใจเพิ่มเติม คือ

- ❖ ศึกษาสภาพชุมชน สภาพแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งจะเป็นส่วนที่สำคัญที่จะทำให้โครงการของรัฐประสบความสำเร็จตามนโยบาย
- ❖ ควรทำการวิจัยเพิ่มเติมเรื่องเทคโนโลยีที่เหมาะสมที่ปรับให้เข้ากับชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเมือง โดยศึกษากรณีศึกษาการก่อสร้างในชนบทแล้วนำมาปรับใช้กับชุมชนในเมือง ซึ่งอาจสนับสนุนให้เป็นอาชีพในชุมชนได้ เพื่อเป็นประโยชน์ในอนาคตต่อไป
- ❖ ในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ควรกระทำอย่างระมัดระวัง เนื่องจากควรได้รับอนุญาตจากกลุ่มตัวอย่าง ในเรื่องการเปิดเผยข้อมูลได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรทิพย์ พดุกษ์ประเสริฐดี. การก่อสร้างที่อยู่อาศัยของผู้ที่ย้ายจากชุมชนใต้สะพาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาเคหกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- กองสวัสดิการสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์. คู่มือการสงเคราะห์ผู้สูงอายุและคนไร้ที่พึ่ง. กรุงเทพฯ. เอกสารทางวิชาการ ลำดับที่ 282 เล่มที่ 10/2536
- จิราพร เกศพิชญวัฒนา. ทฤษฎีการสูงอายุ. กรุงเทพมหานคร. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะพยาบาลศาสตร์, 2547. (อัดสำเนา)
- ไตรรัตน์ จารุทัศน์ และคณะ. โครงการศึกษามาตรฐานขั้นต่ำสำหรับที่พักอาศัย และสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2548.
- ธีรศักดิ์ วงศ์คำแน่น. การเลือกวัสดุและเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับเรือนชนบทยากจน กรณีตัวอย่าง : หมู่บ้านทุ่งไฉ่ ลำปาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- บรรลุ ศิริพานิช. คู่มือผู้สูงอายุฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, 2544.
- บรรณโคภิชูว์ เมฆวิชัย และคณะ. มาตรฐานที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย(ในเมือง). กรุงเทพฯ : การเคหะแห่งชาติ, 2549.
- ปณิตา วงศ์มหาดเล็ก และคณะ. วัสดุและการก่อสร้างเรือนพื้นถิ่นในการอยู่แบบยั่งยืนของไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.
- วันดี โภคะกุล. อุบัติเหตุในผู้สูงอายุ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2543.
- วิทยา วัชรไตรรงค์. กระบวนการร่วมกันสร้างที่อยู่อาศัยด้วยตนเอง : กรณีศึกษาบ้านดิน บ้านเทพนา อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาเคหกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. แนวทางการจัดบริการสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ. สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. สวัสดิการผู้สูงอายุ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

- ศิริวรรณ ศิริบุญ. การตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการผู้สูงอายุ ศึกษากรณีตัวอย่างการจัดตั้งศูนย์บริการทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ. วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล และคณะ. รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการผู้สูงอายุในประเทศไทย รายงานการทบทวนองค์ความรู้และสถานการณ์ปัจจุบันตลอดจนข้อเสนอทางนโยบายและการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2544.
- ศุภชัย ดาวรสุมเจริญ. การใช้พื้นที่อยู่อาศัยของชุมชนที่ถูกรื้อย้ายจากบ้านได้สะพานในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- เอกชัย ชูสังข์. การใช้พื้นที่และองค์ประกอบของหน่วยที่อยู่อาศัย ในชุมชนแออัด เขตเมืองชั้นในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

ภาษาอังกฤษ

Chawalit Nitaya, Tung song hong : Community involvement, an alternative design and policy implementation proposal. (Thailand: 1979)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก. ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างบ้านที่ได้รับการปรับปรุงซ่อมแซม 53 หลัง
 หมายเหตุ: กลุ่มตัวอย่างที่ปรากฏในภาคผนวก ก. ได้รับการชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง
 เข้าใจ และยินยอมในการให้ข้อมูล เพื่อเป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการ

ข้อมูลที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นายบัวลอย แต่งอยู่ อายุ 74 ปี

สุขภาพแข็งแรงดี อาชีพ ไม่มี รายได้ ไม่มี

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

จากการสัมภาษณ์มีผู้อยู่อาศัย 6 คน แต่
 ข้อมูลที่แจ้งมีสมาชิกในครอบครัว 4 คน (รวมผู้สูงอายุ)
 มีลูกชาย 1 คน อาชีพขับมอเตอร์ไซด์รับจ้าง รายได้ไม่
 แน่นอน มีหลาน 2 คน อายุ 2-3 ปี

รูปภาพที่ 7.1.1 ครอบครัวลูกลอย

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้านเดี่ยวชั้นเดียว ลูกลอยมีห้องนอนส่วนตัวขนาด 2.00x3.00 เมตร ลักษณะเป็น
 แคร่สูงจากพื้น ส่วนลูกและหลานอยู่ห้องรวมขนาดประมาณ 3.50x4.50 เมตร

รูปภาพที่ 7.1.2 ห้องนอนลูกลอย และห้องนอนรวมลูกและหลาน ตามลำดับ

บ้านลูกลอยอยู่ในชุมชนอุทัยรัตน์เป็นชุมชนแออัด ย่านสะพานควาย ซอยประดิพัทธ์ 15
 สภาพเสื่อมโทรมปานกลาง มี 200 กว่าหลังคาเรือน มีการจัดระบบชุมชนดี เนื่องจากมีหัวหน้า
 ชุมชนที่ดี มีการประสานงานเรื่องกิจกรรมกับทางภาครัฐเป็นอย่างดี มีลานกีฬา มีกองทุนหมู่บ้าน

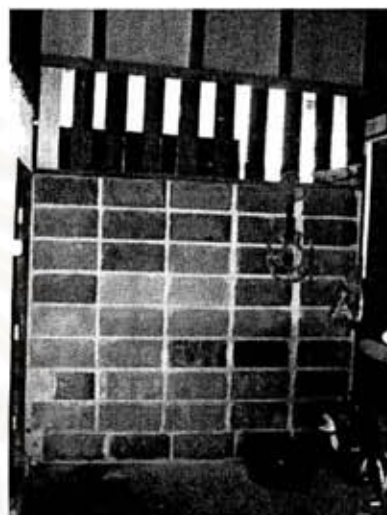
และมีชมรมผู้สูงอายุ แต่เคยมีปัญหาเรื่องยาเสพติด บ้านลุงลอยมีเนื้อที่ 15 ตารางวา โดยการเช่าจากนางสมใจ พินติศ

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

เป็นการซ่อมแซมใหม่เกือบทั้งหลัง ใช้โครงสร้าง และวัสดุเก่าบางส่วน เช่น ไม้ สำหรับทำพื้นห้องนอน ส่วนพื้นส่วนอื่นเป็นพื้นปูนขัดมันเรียบ ผนังส่วนใหญ่ใช้ผนังกระเบื้องแผ่นเรียบติดบนโครงคร่าวไม้ แต่มีบางส่วนใช้บล็อกคอนกรีต หลังคาใช้กระเบื้องซีเมนต์ลอนคู่

รูปภาพที่ 7.1.3 วัสดุผนังที่ใช้ซ่อมแซม

ที่นอนของผู้สูงอายุมีลักษณะเป็นแคร่สูง เนื่องจากใต้แคร่เว้นไว้เป็นที่เก็บของ ซึ่งไม่เหมาะสมกับการใช้สอยของผู้สูงอายุ เนื่องจากจะต้องมีการปีนป่าย

ห้องน้ำ ยังใช้ส้วมแบบนั่งยองซึ่งไม่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ พื้นห้องน้ำเป็นปูน รวมถึงไม่มีการแยกส่วนเปียกส่วนแห้ง อาจเกิดอุบัติเหตุหกล้มได้ ซึ่งเป็นซ่อมแซมที่ไม่คำนึงถึงการใช้สอยของผู้สูงอายุ

รูปภาพที่ 7.1.4 ห้องน้ำลุงลอย

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จ้างแรงงานคนในพื้นที่ 2-3 คน ใช้เวลาซ่อมประมาณ 20-30 วัน ใช้งบประมาณ 50,000 บาท โดยเงินส่วนที่เกิน เป็นการกู้เงินกองทุนของหมู่บ้าน

ข้อมูลที่ 2

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางสาว สมสุข ไชยวรรณ อายุ 74 ปี

สุขภาพแข็งแรงดี

อาชีพ ไม่มี รายได้ ไม่มี

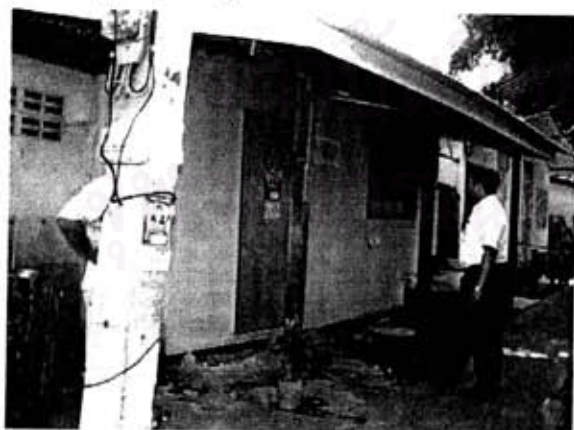
รูปภาพที่ 7.2.1 สภาพบ้านเดิมยายสมสุข

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

จากการสัมภาษณ์มีผู้อยู่อาศัย 4 คน แต่ข้อมูลที่แจ้งมีสมาชิกในครอบครัว 3 คน (รวมผู้สูงอายุ) มีลูกชาย 1 คน อาชีพขับมอเตอร์ไซด์รับจ้าง รายได้ไม่แน่นอน ซึ่งไม่ได้แจ้งข้อมูล มีผู้อยู่อาศัยอีก 2 คน เป็นผู้สูงอายุซึ่งเป็นอัมพาต 1 คน อายุ 88 ปี และลูกสาวอายุ 31 ปี มีอาชีพรับจ้าง มีรายได้ประมาณ 5,000 บาทต่อเดือน

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้านเดี่ยวชั้นเดียว มีห้องนอนขนาด 2.00x3.00 เมตร 2 ห้อง ห้องน้ำขนาด 2.00x2.00 เมตร 1 ห้อง สร้างบนเนื้อที่ประมาณ 18 ตารางวา โดยเสียค่าเช่าตารางวาละ 20 บาท อยู่ในชุมชนอุทัยรัตน์

รูปภาพที่ 7.2.2 สภาพบ้านใหม่ยายสมสุข

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

เป็นการซ่อมแซมใหม่เกือบทั้งหลัง
ห้องน้ำ ยังใช้ส้วมแบบนั่งยองซึ่งไม่เหมาะกับ
ผู้สูงอายุ พื้นห้องน้ำเป็นกระเบื้องเซรามิค รวมถึง
ไม่มีการแยกส่วนเปียก ส่วนแห้ง เป็นเหตุให้พื้นลื่น
อาจเกิดอุบัติเหตุหกล้มได้

แต่ส่วนอื่นของบ้านไม่มีผลต่อการใช้สอย
ของผู้สูงอายุ

รูปภาพที่ 7.2.3 ห้องน้ำชายผสมสุข

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จ้างแรงงานคนในพื้นที่ ใช้งบประมาณ 45,000 บาท โดยเงินส่วนที่เกิน เป็นการกู้
เงินกองทุนของหมู่บ้าน

รูปภาพที่ 7.2.4 สภาพบ้านเก่า และการดำเนินการซ่อม

ข้อมูลที่ 3

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นาง จำรัส อัจระ อายุ 65 ปี

สุขภาพแข็งแรงดี

อาชีพ แม่บ้าน รายได้ 1,500 บาท/เดือน

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

มีผู้อยู่อาศัย 6 คน (รวมผู้สูงอายุ) จากข้อมูลที่แจ้งมีเด็กอาศัยอยู่ 4 คน อายุ 6-10 ปี เป็นโรคทางสมอง 1 คน และอยู่กับผู้สูงอายุ อายุ 86 ปี อีกหนึ่งคน ซึ่งเป็นโรคความดันสูง และมีอาการปวดหลัง

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

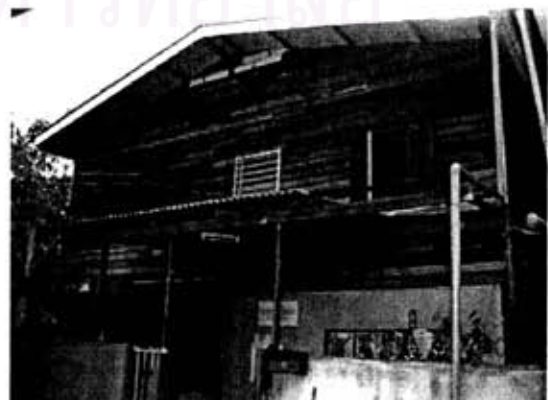
เป็นบ้านเดี่ยว 2 ชั้น มีห้องหลายห้อง เสียค่าเช่าที่ดินเดือนละ 460 บาท สภาพบ้านทั่วไปค่อนข้างดี

รูปภาพที่ 7.3.1 ยายจำรัส กับพื้นที่ยุบตัว

รูปภาพที่ 7.3.2 สมาชิกในครอบครัวยายจำรัส

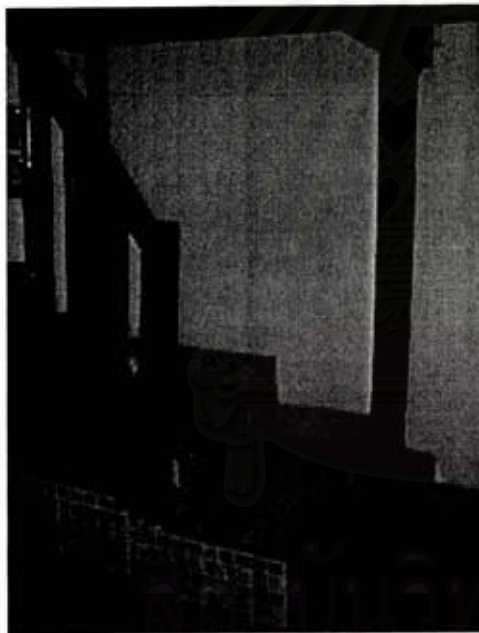
รูปภาพที่ 7.3.3 สภาพบ้านปัจจุบันของยายจำรัส

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

จากข้อมูลเจ้าหน้าที่เป็นการซ่อมพื้นชั้นล่าง เนื่องจากพื้นเดิมเป็นไม้ แล้วเกิดการยุบตัว ซ่อมโดยการตอกเข็ม แล้วเทปูนทับหน้าบนไม้ แต่จากการสำรวจและสัมภาษณ์ เจ้าของบ้านได้ทำการซ่อมส่วนต่างๆของบ้าน เกือบทั้งหมด เช่น เปลี่ยนระดับฝ้าเพดาน ซ่อมห้องน้ำ เปลี่ยนกระเบื้องหลังคา ซึ่งใช้เงินค่อนข้างสูง

ห้องน้ำได้รับการซ่อมแซมด้วยงบประมาณส่วนตัว จากการสำรวจพบว่าใช้ส้วมแบบห้อยเท้า ซึ่งเหมาะสำหรับผู้สูงอายุ แต่พื้นเป็นกระเบื้องซึ่งลื่นเมื่อโดนน้ำ และไม่มีการแบ่งแยกส่วนเปียกส่วนแห้ง แต่ได้ยกพื้นบางส่วน ซึ่งไม่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

บ้านไต่บ้านมีลักษณะสูงและชัน ยังไม่รับการปรับแก้ไข

รูปภาพที่ 7.3.4 บ้านไต่และห้องน้ำบ้านยายจรัส

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จ้างแรงงานคนในพื้นที่ชุมชนอุทัยรัตน์ ใช้งบประมาณ 200,000 บาท โดยไม่ทราบแหล่งที่มาของเงินสมทบเพิ่มเติม

ข้อมูลที่ 4

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นายเคน รักชาภักดี อายุ 70 ปี

สุขภาพแข็งแรงดี

อาชีพ เก็บของขายและดูแลลานกีฬา

รายได้ประมาณ 400 บาท/เดือน

รูปภาพที่ 7.4.1 ลุงเคนมองบ้านที่ซ่อมแซมแล้ว

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

อยู่กับหลายชาย 1 คน อายุประมาณ 10 ปี เนื่องจากพ่อเด็กเพิ่งเสียชีวิตจากโรคร้าย มีรายได้จากการดูแลความสะอาดลานกีฬา ซึ่งอยู่หน้าบ้าน สภาพแวดล้อมรอบบ้านจึงค่อนข้างดี

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

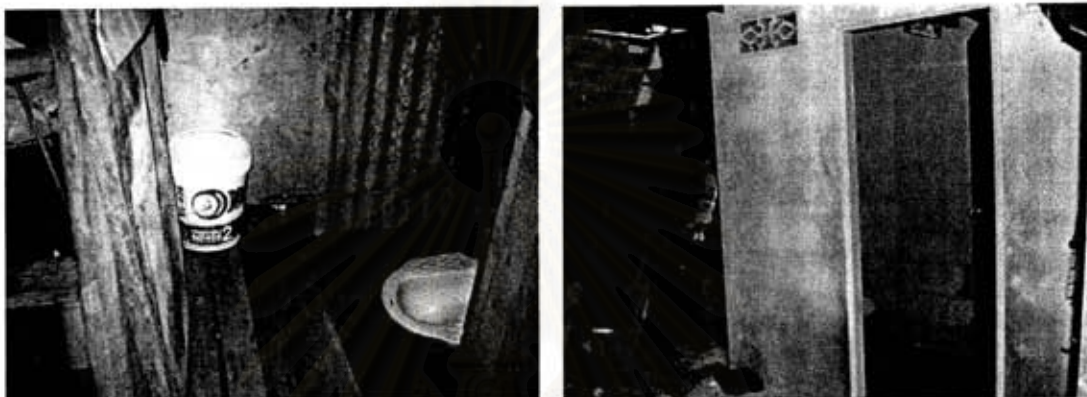
เป็นบ้าน 2 ชั้น มีหน้ากว้าง 3 เมตร และลึก 4.50 เมตร มีห้องนอนอยู่ชั้นบน โดยการปีนบันไดที่มีความชันมาก ห้องน้ำอยู่ชั้นล่าง และมีส่วนนั่งเล่นอยู่หน้าบ้าน

รูปภาพที่ 7.4.2 บันไดมีความชันมาก

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ทำการซ่อมแซมหลังคา และห้องน้ำ เดิมห้องน้ำเป็นห้องส้วมอย่างเดียว ไม่สามารถอาบน้ำได้ จากการสำรวจยังใช้ส้วมแบบนั่งยอง เนื่องจากไม่ได้ซื้อใหม่ เพียงขยายห้องน้ำเท่านั้น ส่วนหลังคาใช้กระเบื้องซีเมนต์ลอนคู่

รูปภาพที่ 7.4.3 ห้องน้ำแบบเดิม และห้องน้ำที่ซ่อมแล้ว

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จ้างแรงงานคนในพื้นที่ชุมชนอุทัยรัตน์ ใช้งบประมาณ 12,000 บาท ได้รับเงินบริจาคจากคนในชุมชนเพิ่มเติม

รูปภาพที่ 7.4.4 การส่งมอบบ้านให้ผู้สูงอายุ

ข้อมูลที่ 5

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นายแฉ่ว จ้งนง อายุ 74 ปี

สุขภาพ ขาไม่มีแรงต้องใช้ไม้เท้าช่วยพยุงตัว แต่
พอเดินได้

อาชีพ ไม่มี รายได้ เงินสงเคราะห์

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

มีสมาชิกในบ้าน 4 คน รวมผู้สูงอายุ โดยมี
ลูกชายอายุ 49 ปี มีอาชีพรับจ้าง เป็นผู้หารายได้
และมีหลานชายกำลังเรียนหนังสือ 1 คน

รูปภาพที่ 7.5.1 สภาพบ้านปัจจุบันของลุงแฉ่ว

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้านเดี่ยว 2 ชั้น ชั้นล่างเป็นพื้นโล่ง
ซึ่งปัจจุบันใช้เป็นที่นอน สำหรับลุงแฉ่ว ส่วนลูก
ชาย และหลาน นอนชั้นบน สภาพบ้านปัจจุบันมี
ลักษณะทรุดโทรม โดยเฉพาะบันไดมีลักษณะฉุพัง

รูปภาพที่ 7.5.2 พื้นโล่งชั้นล่าง

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ทำการซ่อมพื้นอย่างเดียว ซึ่งเดิมเป็นพื้น
ไม่มีลักษณะฉุพัง ซ่อมแซมโดยการเทปูน

ห้องน้ำไม่ได้ซ่อมแซมแต่ใช้ส้วมแบบห้อย
เท้าอยู่แล้ว และยกพื้นสูง ปูกระเบื้องเซรามิค ส่วน
บันไดชั้นชั้น 2 มีลักษณะฉุพัง

รูปภาพที่ 7.5.3 ห้องน้ำบ้านลุงแฉ่ว

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จ้างแรงงานคนในพื้นที่ชุมชนอุทัยรัตน์ ใช้
งบประมาณ 15,000 บาท

ข้อมูลที่ 6

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางสาวแฉ่ง ท้วมรอด อายุ 76 ปี
สุขภาพ เป็นอัมพาตที่ขา เดินไม่ได้แต่คลานได้
อาชีพ ไม่มี รายได้ เงินสงเคราะห์

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

มีสมาชิกในบ้าน 2 คน คือน้องสาวอายุ 70 ปี มีอาชีพรับจ้าง มีรายได้ไม่แน่นอน ยายแฉ่งมีสภาพเดินไม่ได้ ต้องอยู่บ้านลำพังขณะที่น้องสาวไปทำงาน

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้านเดี่ยวชั้นเดียวยกพื้นสูงลอยเหนือ
น้ำ (น้ำเน่า สกปรกมีขยะ) ตัวบ้านเป็นบ้านไม้ มี
ขนาด 6x6 เมตร สภาพบ้านปัจจุบันมีสภาพดีปาน
กลาง เนื่องจากได้รับการซ่อมแซมบางส่วน ไม่มี
ห้องน้ำ ใช้วิธีถ่ายของเสียลงในรูพื้นลงบนน้ำ แล้ว
ใช้ฝาปิดไว้

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ทำการซ่อมพื้นอย่างเดียว ซึ่งเดิมเป็นพื้น
ไม้มีลักษณะผุพัง ซ่อมแซมโดยการเสริมโครงสร้าง
ด้วยการตอกเข็มแล้วเทปูนทับบนพื้นไม้ บริเวณ
ส่วนด้านหน้าบ้าน พื้นที่ 18 ตารางเมตร

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จ้างแรงงานคนในพื้นที่ชุมชนอุทัยรัตน์

รูปภาพที่ 7.6.1 ยายแฉ่งยามอยู่ลำพัง

รูปภาพที่ 7.6.2 ยายแฉ่งและน้องสาว

รูปภาพที่ 7.6.3 สภาพบ้านปัจจุบันของยายแฉ่ง

ข้อมูลที่ 7

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางสอิ่ง หมัดโซ๊ะ อายุ 64 ปี

สุขภาพ แข็งแรงดี

อาชีพ แม่บ้าน รายได้ ไม่เปิดเผย

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

มีสมาชิกในบ้าน 5 คน ประกอบด้วยญาติ ซึ่งเป็นผู้สูงอายุ 2 คน มีสุขภาพไม่ค่อยแข็งแรง และครอบครัวลูก 2 คน อายุประมาณ 40 ปี มีอาชีพรับจ้าง รายได้ครอบครัวประมาณ 8,500 บาท เป็นครอบครัวอิสลาม อยู่ในชุมชนอิสลาม ย่านสีลม

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้านครึ่งปูนครึ่งไม้ 2 ชั้น สภาพทรุดโทรม ห้องน้ำอยู่ชั้นล่าง ตั้งอยู่ในชุมชนไวที ตั้งอยู่ในกลางเมืองย่านสีลม เป็นชุมชนอิสลาม ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นครอบครัวใหญ่ บางครอบครัวมีสมาชิกถึง 20 คน แต่ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของที่ดินเอง

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมห้องน้ำซึ่งเดิมมีสภาพทรุดโทรมมาก และใช้ส้วมแบบนั่งยอง จึงเปลี่ยนมาเป็นส้วมแบบห้อยขา และใช้ผนังห้องน้ำเป็นบล็อกคอนกรีต

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จ้างแรงงานคนในพื้นที่ชุมชน

รูปภาพที่ 7.7.1 บันไดทางเข้า

รูปภาพที่ 7.7.2 ห้องน้ำใหม่

รูปภาพที่ 7.7.3 สภาพเดิม

ข้อมูลที่ 8

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นายพิชัย ไมติน อายุ 65 ปี

สุขภาพ แข็งแรงดี

อาชีพ ไม่มี รายได้ ไม่มี

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

เป็นครอบครัวใหญ่ มีสมาชิกครอบครัว 20 รูปภาพที่ 7.8.1 นายพิชัยกับห้องน้ำใหม่
คน เป็นครอบครัวอิสลาม มีรายได้ไม่แน่นอน

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้านครึ่งปูนครึ่งไม้ 2 ชั้น มีสภาพดี เนื่องจากได้รับการซ่อมแซม

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมห้องน้ำซึ่งเดิมมีสภาพทรุดโทรมมากใช้ส้วมแบบห้อยขา โดยแบ่งส่วนห้องส้วมกับห้อง
อาบน้ำชัดเจน เนื่องจากมีสมาชิกครอบครัวเยอะ และใช้กระเบื้องมีลายซึ่งกันสั่นได้อย่างดี ซึ่ง
เหมาะกับผู้สูงอายุ

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จ้างแรงงานคนในพื้นที่ชุมชน

จภาพที่ 7.8.2 ห้องน้ำแยกส่วน ห้องส้วมกับห้องอาบน้ำ

ข้อมูลที่ 9

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นายสุวัฒน์ โรจนประดิษฐ์ อายุ 70 ปี

สุขภาพ อัมพาตครึ่งซีก

อาชีพ ไม่มี รายได้ เงินสงเคราะห์

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

อยู่กับลูกสาว และหลานสาว ลูกสาวอายุ 41 ปี มีความไม่ปกติทางสมอง แต่ยังสามารถทำงานได้ มีรายได้ไม่แน่นอน ประมาณวันละ 100 บาท

รูปภาพที่ 7.9.1 นางสุวัฒน์ กับบ้านซ่อมใหม่

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้านขนาดเล็ก 1 ชั้น ยกพื้นสูง กว้าง 2 เมตร ยาว 5.50 เมตร มีสภาพทรุดโทรมมาก ไม่มีห้องน้ำ ต้องเข้าไปในป่าข้างบ้าน หรือเข้าห้องน้ำเพื่อนบ้าน

รูปภาพที่ 7.9.2 สภาพบ้านนางสุวัฒน์

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

บ้านเดิมมีสภาพทรุดโทรมมาก แต่งบประมาณน้อย จึงซ่อมในส่วนที่จำเป็นที่สุดคือ หลังคา โดยเสริมความแข็งแรงของเสาบางส่วน สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก มีบางส่วนไม่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เช่นการยกพื้นสูงแล้ว บันไดไม่มีความแข็งแรง สภาพพื้นที่ไม่แข็งแรง ไม่เรียบ วางของเกะกะ สภาพแวดล้อมโดยรอบเป็นที่สะสมของขยะ

รูปภาพที่ 7.9.3 สภาพบ้านเดิม และสภาพบ้านใหม่

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

เป็นการจ้างแรงงานในชุมชน

รูปภาพที่ 7.9.4 สภาพปัจจุบัน

ข้อมูลที่ 10

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางสาวสวาท ขวลิขิต อายุ 74 ปี

สุขภาพ หัวเข่าเสื่อม

อาชีพ ไม่มี รายได้ เงินสงเคราะห์ และ

จากลูก

รูปภาพที่ 7.10.1 ป้าสวาทยามอยู่ลำพัง

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

อยู่กับลูกสาว และหลานชาย ลูกสาวอายุ 22 ปี เป็นพนักงานโรงพยาบาล แต่ไม่ค่อยได้
อยู่บ้าน ทั้งหลานชายไว้เป็นเพื่อน 1 คน โดยให้เงินเดือนละ 1,000 บาท

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้านชั้นเดียว ยกพื้นสูง สภาพบ้านเก่าอยู่ เนื่องจากจัดของเป็นระเบียบ มีบริเวณ
สำหรับปลูกต้นไม้ แต่ห้องน้ำอยู่ไกลจาก ส่วนนอน และส่วนเอนกประสงค์ อยู่ที่นี่มาแล้ว 20 ปี
โดยการเช่าที่ดิน เดือนละ 200 บาท

รูปภาพที่ 7.10.2 สภาพปัจจุบัน บ้านป้าสวาท

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

สภาพห้องน้ำเดิมทรุดโทรมอย่างมาก จึงได้ทำการซ่อมแซมห้องน้ำใหม่ ทั้งหลัง ขนาดประมาณ 2.00x2.00 เมตร แต่ส้วมใช้ของเดิม คือส้วมแบบนั่งยอง ส่วนตัวห้องน้ำ ใช้สังกะสีตีบนโครงเคร่าไม้ พื้นเป็นปูนขัดหยาบซึ่งกันลื่นได้เป็นอย่างดี ไม่แยกส่วนเปียกส่วนแห้ง แต่อยู่ด้านข้างบ้านไม่สามารถเข้าจากในบ้านได้โดยตรง อาจไม่สะดวกสำหรับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะในเวลากลางคืน

รูปภาพที่ 7.10.3 ห้องน้ำที่ได้รับการปรับปรุง

สถาบันวิทยบริการ
การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน
เป็นการจ้างแรงงานในชุมชน
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลที่ 11

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางสุนันทา สาทิพย์ อายุ 62 ปี
สุขภาพ แข็งแรงดี
อาชีพ ไม่มี รายได้ เงินสงเคราะห์

รูปภาพที่ 7.11.1 สภาพบ้านปัจจุบัน

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

อยู่กับลูกชาย อายุ 40 ปี มีอาชีพรับจ้าง
ตัดผม มีรายได้ประมาณ 3,000 บาท โดยให้พ่อ
และแม่เดือนละ 1,000 บาท และสามี อายุ 71 ปี
ซึ่งสุขภาพไม่ค่อยแข็งแรง ปวดตามข้อต่างๆ

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้านชั้นเดียว อยู่ที่นี่มาแล้ว 20 ปี โดย
การเช่าที่ดินของวัด ปีละประมาณ 1,000 บาท

รูปภาพที่ 7.11.2 หลังคาที่ได้รับการซ่อมแซม

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมหลังคาอย่างเดียว ส่วนสภาพบ้าน
ส่วนอื่นยังอยู่ในสภาพดี

ห้องน้ำเป็นห้องแคบๆ มีส้วมแบบนั่งยอง
พื้นปูนขัดหยาบ ไม่ได้แบ่งส่วนเปียก ส่วนแห้ง

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

เป็นการจ้างแรงงานในชุมชน

ข้อมูลที 12

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นายเทอด แจ่มจรัส อายุ 60 ปี

สุขภาพ พิจารณา

อาชีพ ไม่มี รายได้ ไม่มี

รูปภาพที่ 7.12.1 ส่วนนอนของนายเทอด

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

มีสมาชิกครอบครัว 5 คน อยู่กับภรรยา และลูกหลาน มีรายได้ไม่แน่นอนจากการค้าขาย

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้านชั้นเดียว อยู่ที่นี่มา 40 กว่าปี การจัดห้องภายในดูเป็นระเบียบเรียบร้อยดี สภาพแวดล้อมภายนอกโดยรวมไม่ทรุดโทรม

อยู่ในชุมชนย่านภาชีเจริญ เป็นชุมชนไม่หนาแน่นมาก ส่วนใหญ่เป็นที่ดินของวัด ซึ่งให้คนมาเช่า

รูปภาพที่ 7.12.2 สภาพบ้านโดยรอบ

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมพื้นอย่างเดียว จากพื้นไม้ที่ผุพัง เป็นพื้นปูน มีพื้นที่ประมาณ 2x2.5 เมตร

ห้องน้ำยังมีสภาพที่ดีอยู่ มีส้วมแบบนั่งห้อยขา พื้นปูกระเบื้องแบบไม้สีน้ ไม้ได้แบ่งส่วนเปียก ส่วนแห้ง

รูปภาพที่ 7.12.3 ห้องน้ำในบ้าน

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

เป็นการจ้างแรงงานในชุมชน

ข้อมูลที่ 13

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นายอินทร์ นิลมณี อายุ 60 ปี

สุขภาพ แข็งแรง

อาชีพ รับจ้าง รายได้ 4,000 บาท

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

จากข้อมูลหน่วยงานแจ้งว่ามีสมาชิกครอบครัว 6 คน อยู่กับภรรยา และลูก 2 คน หลานอีก 2 คน มีรายได้ครอบครัวประมาณ 8,000 บาท

แต่จากการสัมภาษณ์พบว่ามีอยู่ด้วยกัน 4 ครอบครัว มีสมาชิกประมาณ 11 คน และน่าจะมีรายได้ครอบครัวมากกว่านั้น

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้าน 2 ชั้น สภาพปานกลาง ที่ดินเป็นของวัดกำแพงบางจาก อยู่ด้วยกันหลายครอบครัว ส่วนสภาพโดยรอบบ้านไม่ค่อยดี เนื่องจากวางของเกะกะ ผู้สูงอายุอาศัยอยู่ชั้นล่างของบ้าน จึงไม่ค่อยได้ใช้บันไดในบ้าน

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมหลังคาบ้านอย่างเดียว ห้องน้ำ มีรูปแบบนั่งยอง ยกพื้นสูง พื้นปูกระเบื้องแบบเรียบ และไม่ได้แบ่งส่วนเปียก ส่วนแห้ง อาจทำให้ลื่นได้

รูปภาพที่ 7.13.1 สภาพบ้านปัจจุบัน

รูปภาพที่ 7.13.2 สภาพบ้านโดยรอบ

รูปภาพที่ 7.13.3 ห้องน้ำในบ้าน

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน
เป็นการจ้างแรงงานในชุมชน

ข้อมูลที่ 14

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางกิมเอ็ง แซ่ลิ้ม อายุ 66 ปี

สุขภาพ แข็งแรง

อาชีพ ไม่มี รายได้ เงินสงเคราะห์

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

มีสมาชิกครอบครัว 6 คน ทั้งผู้สูงอายุ คน
พิการ และเด็กอยู่ในวัยเรียน มีรายได้ต่อเดือน
ประมาณ 6,000 บาท

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้านชั้นเดียว หน้ากว้าง 4.5 เมตร ยาว
8 เมตร มีสภาพปานกลาง ที่ดินเป็นของวัดกำแพง
บางจากให้อยู่โดยไม่เสียค่าเช่า ห้องน้ำไม่มีไปขอ
เข้าห้องน้ำเพื่อนบ้านใกล้เคียง

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมพื้นด้านหน้า และหลังบ้าน ทำเป็นพื้น
ปูน

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

เป็นการจ้างแรงงานในชุมชน

รูปภาพที่ 7.14.1 บ้านของยายกิมเอ็ง

รูปภาพที่ 7.14.2 ส่วนนอนของยายกิมเอ็ง

ข้อมูลที 15

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางประทุม ชูสังข์ อายุ 66 ปี

สุขภาพ แข็งแรง

อาชีพ รับจ้าง รายได้ 4,000 บาท

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

มีสมาชิกครอบครัว 14 คน (ที่แจ้งมี 7 คน)

ไม่เปิดเผยการมีรายได้ที่แน่นอน

รูปภาพที่ 7.15.1 สภาพภายในบ้าน

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้านชั้นเดียว หน้ากว้าง 5 เมตร มีสภาพทรุดโทรม เข้าที่ดินเอกชน หนองน้ำอยู่หลังบ้าน ทางเดินไม่ปลอดภัย เนื่องจากไม้แข็งแรง พื้นบ้านมีระดับหลายจุด ซึ่งไม่ค่อยเหมาะกับผู้สูงอายุ

รูปภาพที่ 7.15.2 สภาพแวดล้อมชุมชน

รูปภาพที่ 7.15.3 ส่วนที่ได้รับการซ่อมแซม

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมพื้นด้านหน้า และหลังคา ส่วนนั่งเล่นหน้าบ้าน โดยพื้นใช้ไม้อัด และหลังคาใช้สังกะสี
 ส้วมมีสภาพทรุดโทรมแต่ไม่ได้ซ่อม ส้วมมีลักษณะเป็นแบบนั่งยองวางบนท่อ สูงจากพื้น

มาก

รูปภาพที่ 7.15.4 ทางเดินไปห้องน้ำ และส้วม

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

เป็นการจ้างแรงงานในชุมชน

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลที่ 16

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นายสมนึก กองเพ็ง อายุ 63 ปี

สุขภาพ แข็งแรง

อาชีพ ไม่มี รายได้ เงินสงเคราะห์

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

มีสมาชิกครอบครัว 6 คน มีรายได้ไม่แน่นอน

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้าน 2 ชั้น มีบริเวณกว้าง เซาที่เอกชนเดือนละ 500 บาท ผู้สูงอายุย้ายมานอนข้างล่าง เนื่องจากการขึ้นลงไม่สะดวก ห้องน้ำอยู่ด้านข้างบ้าน

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

เปลี่ยนหลังคาอย่างเดียว

ห้องน้ำน่าสนใจ โดยพื้นทำให้ไม่ลื่นโดยการใช้หินวางบนปูน ให้นูนขึ้นมา แล้วทำเป็นลวดลายต่างๆ แต่มีข้อเสียคือจะสกปรกง่าย ทำความสะอาดยาก ส้วมเป็นแบบนั่งห้อยขา

บันไดขึ้นชั้นสองไม่ชันมากนัก และมีราวจับ แต่ทางเข้าบ้านด้านหน้ายกระดับสูง บันไดไม้ที่ทำก็ไม่ค่อยแข็งแรง

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

เป็นการจ้างแรงงานในชุมชน

รูปภาพที่ 7.16.1 สูงสมนึก กับห้องนอน

รูปภาพที่ 7.16.2 หลังคาใหม่

รูปภาพที่ 7.16.3 ห้องน้ำทำพื้นกันลื่น

ข้อมูลที่ 17

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางชุนยีน แซ่ลี่ อายุ 70 ปี

สุขภาพ แข็งแรง

อาชีพ ไม่มี รายได้ เงินสงเคราะห์

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

มีสมาชิกครอบครัว 6 คน ทำงานรับจ้าง
ทุกคนยกเว้นผู้สูงอายุ แต่มีรายได้ไม่แน่นอน

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้าน 2 ชั้น มีบริเวณกว้าง เซาที่เอกชน ห้องน้ำอยู่ด้านข้างบ้าน สภาพโดยรอบบ้าน
ค่อนข้างสกปรก ส่วนในบ้านค่อนข้างรก

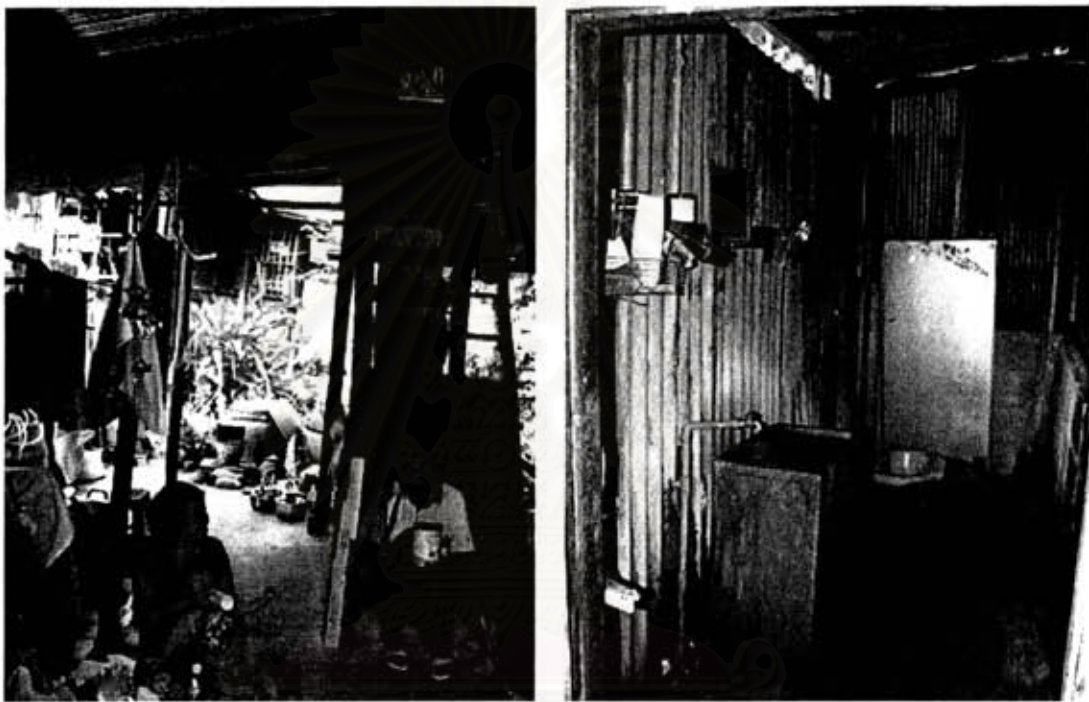
รูปภาพที่ 7.17.1 ยายยีนกับหลาน

รูปภาพที่ 7.17.2 สภาพภายนอก และภายใน

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ทำพื้นชั้นล่าง จากเดิมเป็นไม้ผุ เป็นเทพื้นคอนกรีตขัดมันเรียบ ส้วมเป็นแบบนั่งยอง ยกพื้นสูง บ้านได้ขึ้นชั้นสองไม้ชั้นมากนัก มีราวจับ

รูปภาพที่ 7.17.3 บ้านโต และห้องน้ำ

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

เป็นการจ้างแรงงานในชุมชน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลที่ 18

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางแดง จันทรวง อายุ 77 ปี

สุขภาพ แข็งแรง

อาชีพ ไม่มี รายได้ เงินสงเคราะห์

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

มีสมาชิกครอบครัว 6 คน มีอาชีพค้าขาย
มีรายได้ครอบครัว ไม่แน่นอน

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้าน 1 ชั้น ยกพื้นสูง เช้าที่ดินเอกชน
อยู่ในชุมชนแออัด สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

เปลี่ยนหลังคาอย่างเดียว
ห้องน้ำ ใช้ส้วมแบบนั่งยอง ระดับเดียวกับ
พื้นปูนขัดหยาบ ไม่แยกส่วนเปียกส่วนแห้ง

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

เป็นการจ้างแรงงานในชุมชน

รูปภาพที่ 7.18.1 ยายแดง นั่งนอกบ้าน

รูปภาพที่ 7.18.2 สภาพภายในบ้าน

รูปภาพที่ 7.18.3 ห้องน้ำ

ข้อมูลที่ 19

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางทองลั่น ทันสมัย อายุ 90 ปี

สุขภาพ ชั่วเข้าเสีย

อาชีพ ไม่มี รายได้ เงินสงเคราะห์

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

อยู่กับลูกชาย และมีครอบครัวญาติอยู่ใกล้เคียง ลูกชายมีรายได้ ไม่นำมา

รูปภาพที่ 7.19.1 ยายลั่น กับหลาน

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้าน 1 ชั้น ยกพื้นสูง เข้าที่ดินเอกชน อยู่ในชุมชนแออัด สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม

รูปภาพที่ 7.19.2 พื้นที่ได้รับการซ่อม

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

บ้านมีลักษณะเสื่อมโทรมมาก จำเป็นต้องซ่อมทั้งหลัง แต่มีงบน้อยจึงต้องซ่อมพื้นอย่างเดียว ก่อน จึงใช้งบประมาณในการซ่อมเพียง 2,885 บาท

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

เป็นการจ้างแรงงานในชุมชน

ข้อมูลที 20

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางสนอง สวัสดิ์ อายุ 65 ปี

สุขภาพ แข็งแรง

อาชีพ ทำวุ้นขาย รายได้ 3,000 บาท

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

มีสมาชิกครอบครัว 4 คน อยู่กับลูกซึ่งทำอาชีพรับจ้างเย็บผ้า และขับมอเตอร์ไซด์รับจ้าง มีรายได้ประมาณ 200 บาทต่อวัน

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้าน 1 ชั้น ยกพื้นสูง เช้าที่ดินเอกชน อยู่ในชุมชนแออัด สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมพื้นโดยใช้พื้นไม้อัด

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

เป็นการจ้างแรงงานในชุมชน

รูปภาพที่ 7.20.1 ป้าสนองยืนบนพื้นที่ซ่อม

ข้อมูลที่ 21

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางเสวี รัตนกสิกร อายุ 82 ปี

สุขภาพ แข็งแรง

อาชีพ ไม่มี รายได้ เงินสงเคราะห์

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

อยู่กับลูกสาว อายุ 50 ปี ป่วยเป็นอาการทางจิต

รูปภาพที่ 7.21.1 พื้นที่ได้รับการซ่อม

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

บ้านและที่ดินเป็นของตนเอง แต่มีสภาพที่ทรุดโทรมมาก

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ทำพื้นที่อย่างเดียว

รูปภาพที่ 7.21.2 สภาพบ้าน

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

เป็นการจ้างแรงงานในชุมชน

รูปภาพที่ 7.21.3 สะพานทางเข้าบ้าน

ข้อมูลที่ 22

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางสาว สำอาง อายุ 74 ปี

สุขภาพ แข็งแรง

อาชีพ รับจ้าง รายได้ ไม่แน่นอน

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

มีสมาชิกครอบครัว 5 คน มีอาชีพรับจ้าง และทำงานโรงงาน มีรายได้ครอบครัวในแต่ละเดือนไม่แน่นอน

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้านชั้นเดียวยกพื้นสูง อยู่มาแล้ว 30 กว่าปี สภาพบ้านทรุดโทรม

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมผนัง พื้น หลังคา ซึ่งต้องหาเงินมาสมทบ ต้องใช้เงินประมาณ 16,000 บาท ผนังเดิมเป็นสังกะสีซึ่งผุกร่อนขึ้นสนิม เปลี่ยนเป็นกระเบื้องแผ่นเรียบ และหลังคาเปลี่ยนเป็นสังกะสี

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

เป็นการจ้างแรงงานในชุมชน

รูปภาพที่ 7.22.1 บ้าสาว

รูปภาพที่ 7.22.2 ผนังที่ซ่อมแซมแล้ว

รูปภาพที่ 7.22.3 ห้องน้ำ

ข้อมูลที 23

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางแว่น มีลาภซึ่ง อายุ 66 ปี

สุขภาพ แข็งแรง

อาชีพ รับจ้างเลี้ยงเด็ก

รายได้ 70 บาทต่อวัน

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

มีสมาชิกครอบครัว 3 คน เป็นผู้สูงอายุ 2 คน รวมป้าแว่น มีเด็กอายุ 8 ปี ต้องเลี้ยงดู 1 คน

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

บ้านสร้างอยู่บนบ่อน้ำ ยกพื้นสูงมาก
โครงสร้างมีสภาพทรุดโทรม

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมพื้น ผนัง และหลังคา

ห้องน้ำใช้พื้นไม้ ส้วมเป็นแบบนั่งยอง ยก
พื้นสูง

บันไดมีสภาพทรุดโทรม

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

เจ้าของบ้านดำเนินการซ่อมเอง เพื่อไม่ให้
เสียค่าแรง

รูปภาพที่ 7.23.1 ป้าแว่น หน้าบันไดขึ้นบ้าน

รูปภาพที่ 7.23.2 สภาพในบ้าน

รูปภาพที่ 7.23.3 สภาพบ้าน

ข้อมูลที 24

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นายจรัส หลังนาค อายุ 83 ปี
สุขภาพ โรคความจำเสื่อม
อาชีพ ไม่มี รายได้ ไม่มี

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

มีสมาชิกครอบครัว 2 คน อยู่กับลูกสาว
อายุ 47 ปี มีอาชีพค้าขาย มีรายได้ 200 บาทต่อวัน

รูปภาพที่ 7.24.1 บ้านที่ได้รับการซ่อม

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้านชั้นเดียว ยกพื้นสูง มีขนาด
ประมาณ 5x5 เมตร สภาพแวดล้อมสกปรก มีขยะ
สะสม สภาพบ้านทรุดโทรมมาก

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมผนังอย่างเดียว โดยใช้กระเบื้องแผ่น
เรียบ

ห้องน้ำอยู่ข้างบ้าน ต้องเดินลงบันได ซึ่งมี
สภาพดีพอใช้ มีราวจับ ส้วมยังใช้แบบนั่งยอง ไม่
แบ่งส่วนเปียก ส่วนแห้ง

รูปภาพที่ 7.24.2 สภาพบ้านภายใน

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จ้างแรงงานในชุมชนใกล้เคียง

ข้อมูลที่ 25

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางสมบุญ ลีคง อายุ 76 ปี

สุขภาพ แข็งแรง

อาชีพ ไม่มี รายได้ ไม่มี

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

เป็นครอบครัวใหญ่ มีบริเวณบ้านเยอะ มีรายได้ไม่แน่นอน

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้านชั้นเดียว อยู่เฝ้าที่ดินให้บริษัทเอกชน

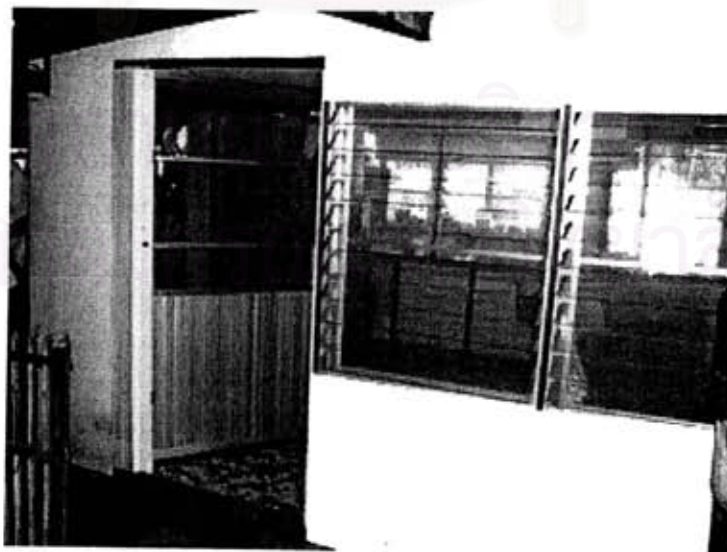
รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมหลัง โดยได้เงินสนับสนุนจากลูกหลาน

ไม่มีห้องน้ำ โดยไปขอเข้ากับเพื่อนบ้าน

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จ้างแรงงานในชุมชนใกล้เคียง

รูปภาพที่ 7.25.1 ห้องที่ได้รับการซ่อม

ข้อมูลที่ 26

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางอำนาจ รัชวรรณประภา อายุ 71 ปี

สุขภาพ แข็งแรง

อาชีพ รับจ้าง รายได้ ไม่แน่นอน

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

มีสมาชิกครอบครัว 5 คน

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้านไม้ 2 ชั้น มีสภาพทรุดโทรม อยู่ติดถนนใหญ่

รูปภาพที่ 7.26.1 ระเบียบที่ซ่อม

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมระเบียบไม้ ซึ่งเป็นทางขึ้นชั้น 2 บันได มีความชันมาก

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จ้างแรงงานในชุมชนใกล้เคียง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลที่ 27

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางพงษ์ศรี มีสง อายุ 62 ปี

สุขภาพ เป็นหอบ

อาชีพ ไม่มี รายได้ ไม่มี

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

มีสมาชิกครอบครัว 2 คน อยู่กับลูกชายซึ่ง
มีปัญหาทางจิต เคยติดยาเสพติด แต่ปัจจุบันเลิก
ได้แล้ว

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้านไม้ 1 ชั้น มีสภาพทรุดโทรม อยู่
ที่นี้มาแล้ว 20 ปี โดยไม่เสียค่าเช่า บ้านมีขนาด
4x4 เมตร สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมหลังคา ผนัง ห้องน้ำ

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จ้างแรงงานในชุมชนใกล้เคียง

รูปภาพที่ 7.27.1 บ้านที่ซ่อมแล้ว

รูปภาพที่ 7.27.2 สภาพโดยรอบ

ข้อมูลที 28

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางดารดา บรรจง อายุ 67 ปี

สุขภาพ ความดันโลหิตสูง

อาชีพ ขายขนม รายได้ 80 บาทต่อวัน

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

อยู่กับลูกซึ่งพิการ

รูปภาพที่ 7.28.1 สภาพด้านหน้าบ้าน

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้านไม้ 1 ชั้น มีสภาพทรุดโทรม อยู่
ที่นี้มาแล้ว 34 ปี

รูปภาพที่ 7.28.2 ผนังที่ซ่อมแซม

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมผนัง และพื้น

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จ้างแรงงานในชุมชนใกล้เคียง

รูปภาพที่ 7.28.3 ทางเดินข้างบ้าน

ข้อมูลที 29

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นายบุญมี อยู่กลิ่น อายุ 77 ปี

สุขภาพ แข็งแรง

อาชีพ ทำสวน รายได้ ไม่เปิดเผย

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

มีสมาชิกครอบครัว 6 คน บนพื้นที่ 20 ตารางเมตร มีรายได้ครอบครัวไม่แน่นอน เพราะทำอาชีพรับจ้าง

รูปภาพที่ 7.29.1 สภาพด้านหน้าบ้าน

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้านชั้นเดียว อยู่ในชุมชนแออัด อยู่ที่นี่มาแล้ว 6 ปี ไม่เสียค่าเช่า

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมผนัง โดยซ่อมด้วยตนเองเพื่อประหยัดค่าแรง

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

ซ่อมด้วยตนเอง

รูปภาพที่ 7.29.2 ผนังที่ซ่อมแซมด้วยตนเอง

ข้อมูลที่ 30

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางพุก ชะเอมไทย อายุ 71 ปี

สุขภาพ เป็นโรคกระเพาะ

อาชีพ เก็บผักขาย รายได้ 50 บาทต่อวัน

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

อยู่ใกล้กับครอบครัวลูกหลาน แต่ถูกให้มา รูปภาพที่ 7.30.1 ยายพุกยืนอยู่หน้าบ้าน อยู่ตรงที่ดินด้านหลัง

รูปภาพที่ 7.30.2 สภาพบ้านที่ซ่อมแซมแล้ว

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นส่วนที่ต่อเติมมาจากบ้านใหญ่ ยกพื้นสูงไม่มากนัก มีพื้นที่ประมาณ 12 ตารางเมตร สภาพโดยรอบเป็นสวน ทางเดินต้องเดินบนไม้แผ่นเดียวข้ามคูน้ำ ซึ่งไม่เหมาะกับผู้สูงอายุ ห้องน้ำอยู่ในบริเวณใกล้เคียง สภาพไม่แข็งแรง

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมผนัง แต่ไม่ได้ซ่อมบันได และห้องน้ำซึ่งมีลักษณะทรุดโทรมอาจก่อให้เกิดอันตรายได้

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จ้างแรงงานในชุมชนใกล้เคียง

ข้อมูลที่ 31

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นายสง่า เชาววิเศษ อายุ 82 ปี

สุขภาพ ไม่แข็งแรง

อาชีพ ไม่มี รายได้ ไม่มี

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

มีสมาชิกครอบครัว 14 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ร่างการไม่ค่อยแข็งแรง ลูกสาวอายุ 42 ปี มีอาชีพค้าขาย รายได้ไม่แน่นอน

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้าน 2 ชั้น เป็นที่ดินเช่ากับมัสยิด อยู่มาแล้ว 30 ปี บันได และห้องน้ำมีสภาพทรุดโทรม ห้องน้ำอยู่ชั้นล่าง

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ได้รับการซ่อมหลังคา โดยใช้กระเบื้องลูกฟูก ห้องน้ำยังใช้ส้วมแบบนั่งยอง

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

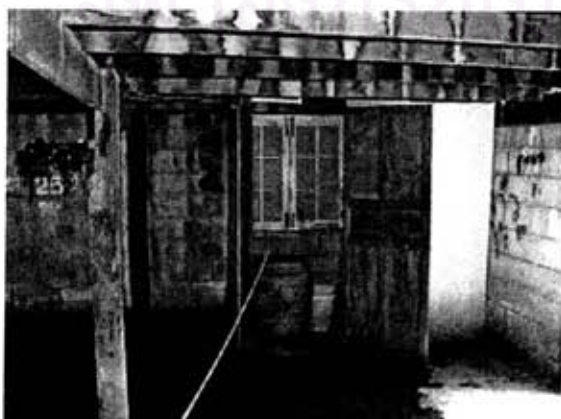
จ้างแรงงานในชุมชนใกล้เคียง

รูปภาพที่ 7.31.1 ลุงสง่า นั่งตรงระเบียงทางลง

รูปภาพที่ 7.31.2 บันไดทางขึ้นบ้าน

รูปภาพที่ 7.31.3 ห้องน้ำชั้นล่าง

ข้อมูลที่ 32

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นายหวัง คุ่มครอง อายุ 62 ปี
สุขภาพ ไม่แข็งแรง
อาชีพ ไม่มี รายได้ ไม่มี
แต่ก่อนเคยเป็นครูสอนศาสนาอิสลาม

รูปภาพที่ 7.32.1 สภาพบ้านปัจจุบัน

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

มีสมาชิกครอบครัว 5 คน ลูกชายอายุ 20
ปี มีอาชีพ รับจ้าง มีรายได้วันละ 100 บาท

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้านชั้นเดียว ยกพื้นสูง เป็นที่ดินเช่า
กับมัสยิด อยู่มาแล้ว 60 ปี บ้านใดไม่มีราวจับ

รูปภาพที่ 7.32.2 ห้องน้ำสร้างใหม่

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ทำห้องน้ำด้านหน้าบ้านใหม่ ขนาด
1.50x2.50 เมตร ใช้งบประมาณ 10,000 บาท แต่
ใช้ส้วมตัวเดิมคือแบบนั่งยอง ใช้พื้นเดิมคือ ปูนขัด
หยาบ

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จ้างแรงงานในชุมชนใกล้เคียง

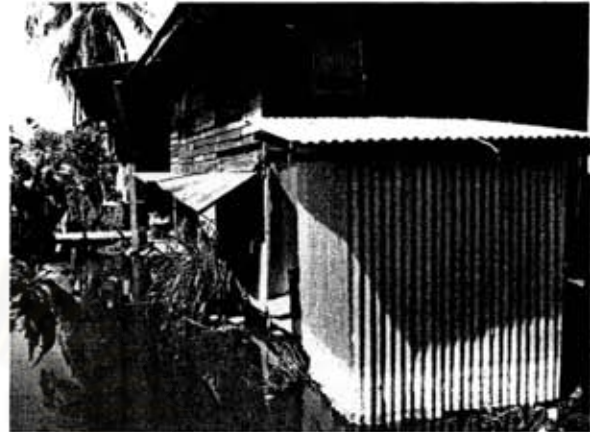

รูปภาพที่ 7.32.3 บ้านใดไม่มีราวจับ

ข้อมูลที 33

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางรอไม หวังพิทักษ์ อายุ 68 ปี
สุขภาพ พิจารเดินไม่ได้
อาชีพ ไม่มี รายได้ ไม่มี

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

มีสมาชิกครอบครัว 14 คน มีรายได้
ครอบครัวประมาณเดือนละ 4,000 บาท

รูปภาพที่ 7.33.1 สภาพบ้านและห้องน้ำที่ซ่อม

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้าน 2 ชั้น เป็นที่ดินเช่ากับมัสยิด
สภาพทรุดโทรม

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

เปลี่ยนผนัง และหลังคาห้องน้ำใหม่ โดยใช้
สังกะสี

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จ้างแรงงานในชุมชนใกล้เคียง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลที 34

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นายเซ็น เชาวพิเศษ อายุ 77 ปี

สุขภาพ ไม่แข็งแรง

อาชีพ ไม่มี รายได้ ไม่มี

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

อยู่คนเดียว แต่มีหลานนำเงินและอาหาร
มาให้บ้าง

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้าน 1 ชั้น ยกพื้นสูง เป็นที่ดินเช่ากับ
มัสยิด สภาพทรุดโทรม แต่ไม่มีห้องน้ำ เข้าห้องน้ำ
บ้านใกล้เคียง หรือป่าข้างบ้าน

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

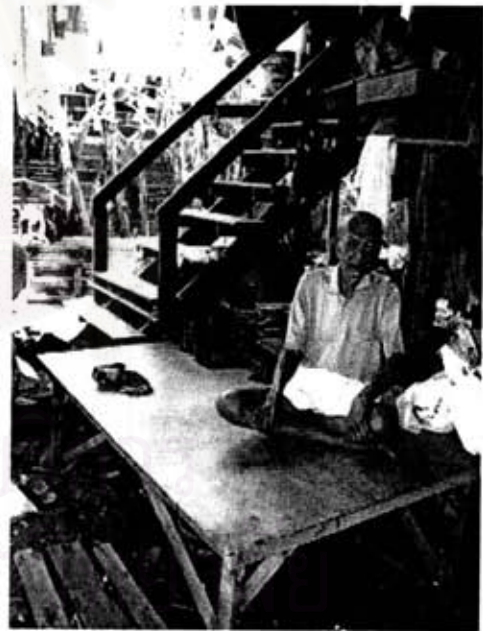
เปลี่ยนหลังคา เป็นหลังคาสังกะสี

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จ้างแรงงานในชุมชนใกล้เคียง

รูปภาพที่ 7.34.1 ตาเซ็นมองหลังคาใหม่

รูปภาพที่ 7.34.2 สภาพบ้านตาเซ็น

ข้อมูลที 35

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางมะ บุญชม อายุ 77 ปี

สุขภาพ ไม่แข็งแรง

อาชีพ ไม่มี รายได้ เงินสงเคราะห์

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

อยู่กับครอบครัว ลูกทำงานรับจ้างทั่วไปมี
รายได้ไม่แน่นอน

รูปภาพที่ 7.35.1 ภายในบ้านยาย

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้าน 1 ชั้น ยกกระดาน ทำให้บ้านมี
หลายระดับ และพื้นไม่เรียบ เนื่องจากเป็นไม้ผุพัง
สภาพทรุดโทรม

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

เปลี่ยนผนัง และหลังคาห้องน้ำใหม่ โดยใช้
สังกะสี

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จ้างแรงงานในชุมชนใกล้เคียง

รูปภาพที่ 7.35.2 บ้านมีหลายระดับ

ข้อมูลที่ 36

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางวอ วงษ์หวังจันทร์ อายุ 68 ปี

สุขภาพ โรคหอบ

อาชีพ เก็บผักขาย รายได้วันละ 30 บาท

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

อยู่กับครอบครัว ลูกทำงานรับจ้างทั่วไปมี
รายได้ไม่แน่นอน

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้าน 1 ชั้น สภาพทรุดโทรม ที่ดินเช่า
มัสยิด อยู่มาแล้ว 30 ปี

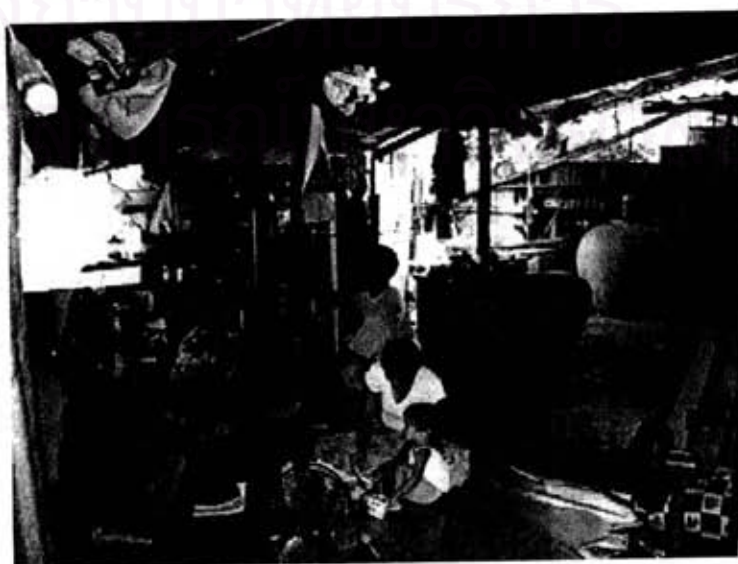
รูปภาพที่ 7.36.1 ห้องน้ำที่ได้รับกาซ่อม

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

เปลี่ยนผนัง และหลังคาห้องน้ำใหม่ โดยใช้สังกะสี แต่ส้วมยังใช้ของเดิมอยู่ คือเป็นแบบ
นั่งยอง

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จ้างแรงงานในชุมชนใกล้เคียง

รูปภาพที่ 7.36.2 สภาพบริเวณบ้าน

ข้อมูลที่ 37

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางสาวมุด ทับศรีนวล อายุ 68 ปี

สุขภาพ ไม่แข็งแรง

อาชีพ เก็บผักขาย รายได้วันละ 50 บาท

รูปภาพที่ 7.37.1 ยายมุด กับแคร์นอน

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

อยู่กับครอบครัวหลาน โดยแบ่งพื้นที่ข้างบ้านขนาด กว้าง 2 เมตร ยาว 4 เมตร ให้ป้ามุดได้พักพิง

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

อยู่ริมรั้วข้างบ้านหลาน โดยมีแคร์ใช้สำหรับนอนและวางของ

รูปภาพที่ 7.37.2 โครงหลังคาเหล็กสีฟ้า

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมหลัง รั้วรั้ว และผนังรั้ว โดยใช้โครงเหล็ก

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

คนในชุมชนมาช่วยโดยไม่คิดค่าแรง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลที 38

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางบัวคำ ครุฑแก้ว อายุ 70 ปี

สุขภาพ แข็งแรง

อาชีพ ไม่มี รายได้ไม่มี

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

อยู่กับครอบครัว มีรายได้ครอบครัว
ประมาณเดือนละ 10,000 บาท

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้าน 2 ชั้น สภาพดี เป็นที่ดินของ
ตนเอง

รูปภาพที่ 7.38.1 หลังคาหน้าบ้าน

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ทำหลังคาครัวหน้าบ้าน มีเงินสมทบอีก 15,000 บาท

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จ้างแรงงานในชุมชนใกล้เคียง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลที 39

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นายสำรวย แก้วทองคำ อายุ 61 ปี

สุขภาพ แข็งแรง

อาชีพ รับจ้าง รายได้ 4,000 บาท

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

อยู่กับครอบครัว มีสมาชิก 5 คน เป็น
มะเร็งเต้านม 1 คน ไม่แข็งแรงเนื่องจากอุบัติเหตุ 1
คน หลานอายุ 10 ปี และ 2 ปี

รูปภาพที่ 7.39.1 ผับที่ซ่อม

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

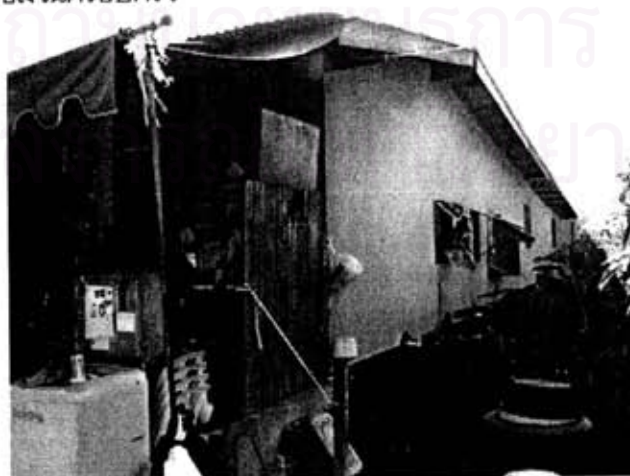
เป็นบ้านชั้นเดียว สภาพดี เป็นที่ดินของ
ตนเอง โดนบังคับซื้อจึงต้องผ่อนกับธนาคาร

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ทำผับ ฟัน โดยช่วยกันทำในครอบครัว

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

ช่วยกันซ่อมในครอบครัว

รูปภาพที่ 7.39.2 สภาพภายนอกบ้าน

ข้อมูลที่ 40

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ
นางกิมไล้ แซ่ได้ว อายุ 75 ปี
สุขภาพ ไม่แข็งแรง
อาชีพ ไม่มี รายได้ เงินสงเคราะห์

สภาพครอบครัวและการมีรายได้
อยู่คนเดียว

รูปภาพที่ 7.40.1 ป้าไล้ นอนอยู่ในบ้านใหม่

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ
อยู่ในชุมชนซึ่งสิ่งแวดล้อมค่อนข้างดี
เจ้าของที่ดินให้ป้าไล้อยู่ฟรี

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม
สร้างหลังใหม่ ขนาด 4.5x4.5 เมตร แต่ไม่มีห้องน้ำ

รูปภาพที่ 7.40.2 สภาพภายนอก

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน
งบประมาณ ใช้ทั้งหมด ประมาณ 15,000 บาท แต่ไม่เสียค่าแรง เนื่องจากคนในชุมชนช่วยกันสร้าง

รูปภาพที่ 7.40.3 ผนัง และหลังคา

ข้อมูลที 41

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางลำไย ฉัตรมณี อายุ 65 ปี
สุขภาพ ปวดขา เดินไม่ไหว
อาชีพ แม่บ้าน รายได้ 1,000 บาท

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

อยู่กับครอบครัว มีสมาชิก 6 คน มีอาชีพ
รับจ้าง รายได้ไม่แน่นอน

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้านชั้นเดียว สภาพทรุดโทรม เป็น
ที่ดินของตนเอง กำลังผ่อนกับการเคหะ เดือนละ
1,500 บาท

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมหลังคาบ้าน

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จ้างช่างในพื้นที่

รูปภาพที่ 7.41.1 หลังคาที่ซ่อมแล้ว

รูปภาพที่ 7.41.2 สภาพภายในบ้าน

ข้อมูลที่ 42

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางปิ่น จันทรเทพา อายุ 108 ปี

สุขภาพ ลุกไม่ได้ ขาไม่มีแรง

อาชีพ ไม่มี รายได้ ไม่มี

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

อยู่กับครอบครัว มีสมาชิก 4 คน มีลูกอายุ 75 ปี เป็นผู้ดูแล

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้านชั้นเดียว สภาพทรุดโทรม เช่าที่เอกชน อยู่มาแล้ว 30 ปี เดินไม่ได้ เลยต้องคลาน เวลาไปเข้าห้องน้ำ ปลุกผักกินเอง เป็นคนอารมณ์ดี ไม่ทานเนื้อสัตว์

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมพื้นบ้าน ฝ้าเพดาน และมุ้งลวด

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จ้างช่างในพื้นที่

รูปภาพที่ 7.42.1 ยายปิ่น ในห้องที่ซ่อมแซมแล้ว

ข้อมูลที่ 43

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางชิต แจ่มเปล้า อายุ 80 ปี

สุขภาพ ขาไม่มีแรง

อาชีพ ไม่มี รายได้ ไม่มี

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

อยู่กับครอบครัว มีสมาชิก 6 คน

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้านชั้นเดียว สภาพทรุดโทรม

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมพื้นลานซักล้าง พื้นที่ 20 ตารางเมตร และห้องน้ำ ขนาด 1x2 เมตร โดยใช้วัสดุอย่างดี ได้แก่ ผนังบล็อก คอนกรีต หลังคากระเบื้องลอนคู่ แต่ส้วมยังใช้แบบนั่งยอง

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

ญาติช่วยกันทำ แล้วนำเงินค่าแรงมาสมทบกับค่าวัสดุ

รูปภาพที่ 7.43.1 ห้องน้ำสร้างใหม่

ข้อมูลที่ 44

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นายเตี้ย รุ่งฤทธิ อายุ 71 ปี

สุขภาพ ตาเป็นต้อเนื้อ

อาชีพ เก็บของเก่าขาย

รายได้วันละ 300 บาท

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

อยู่กัน 5 คน ลูกนำเงินและซื้อของมาให้
บ้าง บางวันกินข้าววัด

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้านชั้นเดียว สภาพทรุดโทรม ค่าเช่า
เดือนละ 200 บาท อยู่มาแล้ว 35 ปี

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมหลังคาอย่างเดียว

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จ้างแรงงานในชุมชน

รูปภาพที่ 7.44.1 ลุงเตี้ย กับหลาน

รูปภาพที่ 7.44.2 สภาพภายในบ้าน

ข้อมูลที่ 45

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางบุญเหลือ สุทธิชาติ อายุ 77 ปี

สุขภาพ เดินไม่ได้

อาชีพ ไม่มี รายได้ เงินสงเคราะห์

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

มีสมาชิกครอบครัว 5 คน มีรายได้ไม่แน่นอน

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้านชั้นเดียว สภาพทรุดโทรม

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมห้องน้ำ และลานซักล้าง พื้นที่ 5 ตารางเมตร ส่วนห้องน้ำ ทำเปลี่ยนผนัง เปลี่ยนส้วมจากนั่งยอง เป็นแบบห้อยขา มีขนาด 2.5x2.5 เมตร

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

ช่างไม่คิดค่าแรง

รูปภาพที่ 7.45.1 ยายบุญเหลือ

รูปภาพที่ 7.45.2 ห้องน้ำใหม่

รูปภาพที่ 7.45.3 ห้องน้ำ และลานซักล้างที่ซ่อม

ข้อมูลที่ 46

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางสาวสายใจ วงษ์จันทร์ อายุ 75 ปี

สุขภาพ ไม่แข็งแรง

อาชีพ ไม่มี รายได้ เงินสงเคราะห์

รูปภาพที่ 7.46.1 หน้าบ้านยายสายใจ

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

มีสมาชิกครอบครัว 3 คน มีรายได้ไม่แน่นอน

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้านชั้นเดียว สภาพทรุดโทรม เสียค่าเช่าเดือนละ 270 บาท อยู่มาแล้ว 14 ปี มีขนาดบ้านประมาณ 6x6 เมตร สภาพแวดล้อมในชุมชนดีปานกลาง

ล้วนเป็นแบบยกสูง อันตรายมาก

รูปภาพที่ 7.46.2 สภาพภายในบ้าน

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมหลังคาบ้านก่อน เพราะเดือดร้อนที่สุด

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จ้างช่างในพื้นที่

รูปภาพที่ 7.46.3 ห้องน้ำเก่า

ข้อมูลที่ 47

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางสายสมร พรหมบุรณย์ อายุ 63 ปี

สุขภาพ ไม่แข็งแรง โรคกระเพาะ

อาชีพ ไม่มี รายได้ ไม่มี

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

มีสมาชิกครอบครัว 3 คน มีรายได้ไม่แน่นอน

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้านชั้นเดียว สภาพทรุดโทรม เสียค่าเช่าเดือนละ 250 บาท อยู่มาแล้ว 20 ปี

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมห้องน้ำ ฝ้าบ้าน พื้นบ้าน

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จ้างช่างในพื้นที่

รูปภาพที่ 7.47.1 สภาพทางขึ้น

รูปภาพที่ 7.47.2 ส่วนที่ได้รับการซ่อมแซม

ข้อมูลที 48

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นายวิไล หมอกงามศรี อายุ 66 ปี

สุขภาพ ขาพิการ

อาชีพ ไม่มี รายได้ ไม่มี

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

ลูกไม่ให้เข้ามาอนในบ้าน ให้อนส่วนต่อ
เติมบ้าน

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

อยู่ข้างบ้านลูก เป็นส่วนต่อเติม ขนาด 2x3
เมตร มีห้องน้ำในตัว

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมพื้น และฝาบ้าน

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จ้างช่างในพื้นที่

รูปภาพที่ 7.48.1 ลุงวิไลในห้องนอน

รูปภาพที่ 7.48.2 ผนังที่ซ่อมให้ใหม่

ข้อมูลที่ 49

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางสาวสมิทร คงตะเคียน อายุ 69 ปี
สุขภาพ โรคเบาหวาน
อาชีพ รับจ้าง รายได้ ไม่แน่นอน

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

อยู่กับครอบครัว มีสมาชิก 3 คน

รูปภาพที่ 7.49.1 ผนังไม้ฝาเทียม

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้าน 2 ชั้น สภาพแวดล้อมค่อนข้างดี

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมฝาบ้าน

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จ้างช่างในพื้นที่

รูปภาพที่ 7.49.2 ส้วมยกสูง

ข้อมูลที่ 50

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางวรรณมา เขียวนิล อายุ 78 ปี

สุขภาพ แข็งแรง

อาชีพ ไม่มี รายได้ ไม่มี

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

อยู่กับครอบครัว มีสมาชิก 4 คน

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

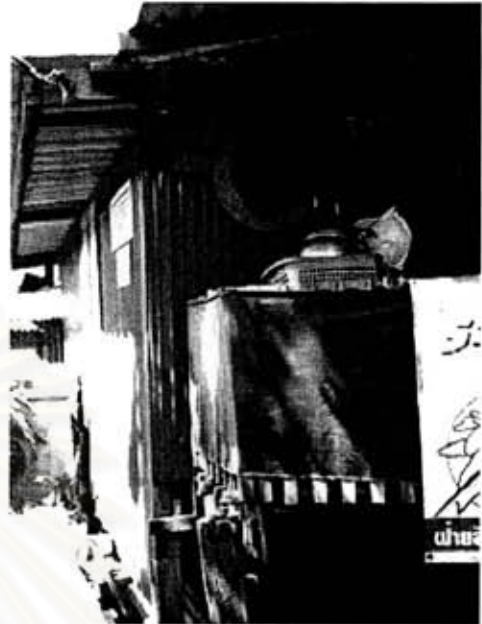
เป็นบ้านชั้นเดียว ยกพื้นสูง สภาพทรุดโทรม เป็นที่ราชพัสดุให้อยู่ฟรี อยู่มาแล้ว 50 ปี

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมฝาบ้าน

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จ้างช่างในพื้นที่

รูปภาพที่ 7.50.1 ผนังสังกะสี

รูปภาพที่ 7.50.2 บ้านได้ไม่มีราวจับ

ข้อมูลที่ 51

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางสวาท คงบัว อายุ 72 ปี
สุขภาพ เป็นโรคเบาหวาน โรคหัวใจ
อาชีพ ไม่มี รายได้ ไม่มี

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

อยู่กับครอบครัว มีสมาชิก 5 คน มีลูกชาย
อายุ 33 ปี ทำงานรับจ้าง รายได้ไม่แน่นอน

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้านชั้นเดียว ยกพื้นสูง มีทางลาด
สภาพทรุดโทรม ไม่ต้องเสียค่าเช่า บ้านมีขนาด
3.5x6 เมตร เวลานอนต้องนอนเรียงกัน มีห้องน้ำ
และครัวอยู่นอกห้อง อยู่ที่นี่มาแล้ว 70 ปี

บ้านอยู่ในชุมชนแออัด ย่านลาดพร้าว 80
รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมฝาบ้าน เสา และหลังคา เดิมใช้ผนัง
สังกะสี แล้วผู้ จึงเปลี่ยนมาใช้กระเบื้องแผ่นเรียบ

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน
จ้างช่างในพื้นที่

รูปภาพที่ 7.51.1 ยายคงบัว กับหลาน

รูปภาพที่ 7.51.2 ผนังที่ซ่อมแล้ว

รูปภาพที่ 7.51.3 สภาพภายในบ้าน

ข้อมูลที 52

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางผิว จอทอง อายุ 66 ปี

สุขภาพ ไม่แข็งแรง

อาชีพ แม่บ้าน รายได้ 5,000 บาท

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

อยู่กับครอบครัว มีสมาชิก 4 คน ทำอาชีพ
รับจ้าง 2 คน มีรายได้ไม่แน่นอน

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้านชั้นเดียว สภาพทรุดโทรม
ปัจจุบันมีปัญหาเรื่องโดนไล่ที่ เลยไม่กล้าซ่อมบ้าน

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมหลังคา เปลี่ยนเป็นหลังคาสังกะสี

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จ้างช่างในพื้นที่

รูปภาพที่ 7.52.1 นายกึ่งน้อยผู้ดูแลบ้าน

รูปภาพที่ 7.52.2 หลังคาที่ซ่อมแล้ว

ข้อมูลที 53

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

นางสาวจรัส นาคน้อย อายุ 61 ปี
สุขภาพ แข็งแรง
อาชีพ เก็บผัก รายได้ วันละ 50 บาท

สภาพครอบครัวและการมีรายได้

อยู่กับครอบครัว มีสมาชิก 6 คน ทำอาชีพ
รับจ้าง 2 คน มีรายได้รวมประมาณ 9,000 บาท มี
หลานอีก 2 คน

รูปภาพที่ 7.53.1 ป้าจรัส

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

เป็นบ้านชั้นเดียว ยกพื้นสูง สภาพบ้าน
และสภาพทรุดโทรมมาก ไม่เสียค่าเช่า
ส้วมเป็นแบบยกสูงจากพื้น เพื่อกันน้ำท่วม

รูปภาพที่ 7.53.2 สภาพภายในและภายนอกบ้าน

รูปแบบการซ่อมแซม และความเหมาะสม

ซ่อมหลังคา เปลี่ยนเป็นหลังคาสังกะสี และยกพื้นให้สูงหนีน้ำ

การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จ้างช่างในพื้นที่

ภาคผนวก ข

ตารางสรุปข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อ	อายุ	เพศ	อาศัยอยู่กับ	ระดับการพึ่งพาตนเอง	จำนวนชั้น	ลักษณะการครอบครอง	สมาชิกครอบครั	รายได้ครอบครัว/เดือน	รายละเอียดการซ่อม	การจ้างแรงงาน	ลักษณะชุมชน
1	74	ชาย	ครอบครัวลูก	พึ่งตนเองได้แข็งแรง	ชั้นเดียว	เช่า	6	ไม่แน่นอน	หลัง	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดในเมืองสภาพทรุดโทรม
2	75	หญิง	ญาติ	พึ่งตนเองได้แข็งแรง	ชั้นเดียว	เช่า	4	5,000	หลัง	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดในเมืองสภาพทรุดโทรม
3	65	หญิง	ญาติ	พึ่งตนเองได้แข็งแรง	สองชั้น	เช่า	6	1,500	พื้นหลังคา	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดในเมืองสภาพทรุดโทรม
4	70	ชาย	ครอบครัวตนเอง	พึ่งตนเองได้แข็งแรง	สองชั้น	เช่า	2	400	หลังคา,ห้องน้ำ	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดในเมืองสภาพทรุดโทรม
5	74	ชาย	ครอบครัวตนเอง	พึ่งตนเองได้ไม่แข็งแรง	สองชั้น	เช่า	4	ไม่แน่นอน	พื้น	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดในเมืองสภาพทรุดโทรม
6	76	หญิง	ญาติ	พึ่งตนเองได้บ้าง	ชั้นเดียว	เช่า	2	ไม่แน่นอน	พื้น	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดในเมืองสภาพทรุดโทรม
7	64	หญิง	ครอบครัวตนเอง	พึ่งตนเองได้แข็งแรง	สองชั้น	เจ้าของ	5	8,500	ห้องน้ำ	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดในเมืองสภาพทรุดโทรม
8	65	ชาย	ครอบครัวตนเอง	พึ่งตนเองได้แข็งแรง	สองชั้น	เจ้าของ	20	ไม่แน่นอน	ห้องน้ำ	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดในเมืองสภาพทรุดโทรม
9	70	ชาย	ครอบครัวตนเอง	พึ่งตนเองได้บ้าง	ชั้นเดียว	เช่า	3	ไม่แน่นอน	หลังคา,เสา	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมืองสภาพทรุดโทรม

รายชื่อ	อายุ	เพศ	อาศัยอยู่กับ	ระดับการพึ่งพาตนเอง	จำนวนชั้น	ลักษณะการครอบครอง	สมาชิกครอบครัว	รายได้ครอบครัว/เดือน	รายละเอียดการซ่อม	การจ้างแรงงาน	ลักษณะชุมชน
10	74	หญิง	ครอบครัวลูก	พึ่งตนเองได้ ไม่แข็งแรง	ชั้นเดียว	เช่า	3	3,000	ห้องน้ำ	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม
11	62	หญิง	ครอบครัวตนเอง	พึ่งตนเองได้ แข็งแรง	ชั้นเดียว	เช่า	3	3,000	หลังคา	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม
12	60	ชาย	ครอบครัวลูก	พึ่งตนเองได้บ้าง	ชั้นเดียว	เช่า	5	ไม่แน่นอน	พื้น	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม
13	60	ชาย	ครอบครัวลูก	พึ่งตนเองได้ แข็งแรง	สองชั้น	เช่า	11	8,000	หลังคา	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม
14	66	หญิง	ครอบครัวตนเอง	พึ่งตนเองได้ แข็งแรง	ชั้นเดียว	ฟรี	6	6,000	พื้น	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม
15	60	หญิง	ครอบครัวลูก	พึ่งตนเองได้ แข็งแรง	ชั้นเดียว	เช่า	7	6,000	หลังคา,พื้น	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม
16	63	ชาย	ครอบครัวตนเอง	พึ่งตนเองได้ แข็งแรง	สองชั้น	เช่า	6	ไม่แน่นอน	หลังคา	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม
17	70	หญิง	ครอบครัวลูก	พึ่งตนเองได้ แข็งแรง	สองชั้น	เช่า	6	6,000	พื้น	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม
18	77	หญิง	ญาติ	พึ่งตนเองได้ ไม่แข็งแรง	ชั้นเดียว	เช่า	6	10,000	หลังคา	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม

รายชื่อ	อายุ	เพศ	อาศัยอยู่กับ	ระดับการพึ่งพาตนเอง	จำนวนชั้น	ลักษณะการครอบครอง	สมาชิกครอบครั	รายได้ครอบครัว/เดือน	รายละเอียดการซ่อม	การจ้างแรงงาน	ลักษณะชุมชน
19	90	หญิง	ครอบครัวตนเอง	พึ่งตนเองได้ ไม่แข็งแรง	ชั้นเดียว	เช่า	2	6,000	พื้น	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม
20	65	หญิง	ครอบครัวลูก	พึ่งตนเองได้ แข็งแรง	ชั้นเดียว	เช่า	4	10,000	พื้น	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม
21	82	หญิง	ครอบครัวลูก	พึ่งตนเองได้ แข็งแรง	ชั้นเดียว	เจ้าของ	2	ไม่แน่นอน	พื้น	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม
22	74	หญิง	ครอบครัวลูก	พึ่งตนเองได้ แข็งแรง	ชั้นเดียว	เช่า	5	6,000	ผนัง, หลังคา	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม
23	65	หญิง	ครอบครัวตนเอง	พึ่งตนเองได้ แข็งแรง	สองชั้น	เช่า	3	3,000	หลังคา, ฝ้า, พื้น	ซ่อมเอง	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม
24	83	ชาย	ครอบครัวลูก	พึ่งตนเองได้ ไม่แข็งแรง	ชั้นเดียว	เช่า	3	6,000	หลังคา, ผนัง	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม
25	73	หญิง	ครอบครัวลูก	พึ่งตนเองได้ แข็งแรง	ชั้นเดียว	ฟรี	8	ไม่แน่นอน	หลังคา, ผนัง, พื้น	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม
26	71	หญิง	ครอบครัวตนเอง	พึ่งตนเองได้ แข็งแรง	สองชั้น	เช่า	5	10,000	พื้น, ราวกันตก	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม
27	69	หญิง	ครอบครัวลูก	พึ่งตนเองได้ ไม่แข็งแรง	ชั้นเดียว	ฟรี	2	ไม่แน่นอน	หลังคา, ผนัง, ฝ้า, พื้น	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม

รายชื่อ	อายุ	เพศ	อาศัยอยู่กับ	ระดับการพึ่งพาตนเอง	จำนวนชั้น	ลักษณะการครอบครอง	สมาชิกครอบครั	รายได้ครอบครัว/เดือน	รายละเอียดการซ่อม	การจ้างแรงงาน	ลักษณะชุมชน
28	67	หญิง	ครอบครัวลูก	พึ่งตนเองได้ ไม่แข็งแรง	ชั้นเดียว	เช่า	2	2,000	หลังคา,ผนัง	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม
29	77	ชาย	ญาติ	พึ่งตนเองได้ แข็งแรง	ชั้นเดียว	ฟรี	6	ไม่แน่นอน	ผนัง	ซ่อมเอง	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม
30	71	หญิง	ครอบครัวลูก	พึ่งตนเองได้ แข็งแรง	ชั้นเดียว	ฟรี	4	1,500	หลังคา,ผนัง	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม
31	62	ชาย	ครอบครัวตนเอง	พึ่งตนเองได้ ไม่แข็งแรง	สองชั้น	เช่า	6	ไม่แน่นอน	หลังคา	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม
32	62	ชาย	ครอบครัวตนเอง	พึ่งตนเองได้ ไม่แข็งแรง	ชั้นเดียว	เช่า	5	5,000	ห้องน้ำ	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม
33	68	หญิง	ญาติ	พึ่งตนเองได้บ้าง	สองชั้น	เช่า	6	5,000	ห้องน้ำ	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม
34	77	ชาย	ลำพัง	พึ่งตนเองได้ แข็งแรง	ชั้นเดียว	เช่า	1	ไม่แน่นอน	หลังคา	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม
35	77	หญิง	ครอบครัวลูก	พึ่งตนเองได้ ไม่แข็งแรง	ชั้นเดียว	เช่า	8	ไม่แน่นอน	ห้องน้ำ	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม
36	68	หญิง	ครอบครัวลูก	พึ่งตนเองได้ ไม่แข็งแรง	ชั้นเดียว	เช่า	8	ไม่แน่นอน	ห้องน้ำ	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม

รายชื่อ	อายุ	เพศ	อาศัยอยู่กับ	ระดับการพึ่งพาตนเอง	จำนวนชั้น	ลักษณะการครอบครอง	สมาชิกครอบครัว	รายได้ครอบครัว/เดือน	รายละเอียดการซ่อม	การจ้างแรงงาน	ลักษณะชุมชน
37	79	หญิง	ญาติ	พึ่งตนเองได้ ไม่แข็งแรง	ชั้นเดียว	ฟรี	4	ไม่แน่นอน	หลังคา,ผนัง	ไม่เสียค่าแรงงาน	ชุมชนชานเมือง สภาพแวดล้อมดี
38	74	หญิง	ครอบครัวตนเอง	พึ่งตนเองได้ แข็งแรง	สองชั้น	เจ้าของ	4	10,000	หลังคา	ไม่เสียค่าแรงงาน	ชุมชนชานเมือง สภาพแวดล้อมดี
39	61	ชาย	ครอบครัวตนเอง	พึ่งตนเองได้ ไม่แข็งแรง	ชั้นเดียว	เจ้าของ	5	4,000	ผนัง,พื้น	ไม่เสียค่าแรงงาน	ชุมชนชานเมือง สภาพแวดล้อมดี
40	75	หญิง	ลำพัง	พึ่งตนเองได้ ไม่แข็งแรง	ชั้นเดียว	ฟรี	1	ไม่มี	หลัง	ไม่เสียค่าแรงงาน	ชุมชนชานเมือง สภาพแวดล้อมดี
41	65	หญิง	ครอบครัวลูก	พึ่งตนเองได้ ไม่แข็งแรง	ชั้นเดียว	เจ้าของ	6	ไม่แน่นอน	หลังคา	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม
42	108	หญิง	ครอบครัวลูก	พึ่งตนเองได้บ้าง	ชั้นเดียว	เช่า	4	ไม่แน่นอน	พื้น,ฝ้า,มุงสวด	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม
43	80	หญิง	ครอบครัวลูก	พึ่งตนเองได้ ไม่แข็งแรง	ชั้นเดียว	เช่า	6	ไม่แน่นอน	พื้น,ห้องน้ำ	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม
44	71	ชาย	ครอบครัวลูก	พึ่งตนเองได้ แข็งแรง	ชั้นเดียว	เช่า	5	5,000	หลังคา	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม
45	77	หญิง	ครอบครัวลูก	พึ่งตนเองได้บ้าง	ชั้นเดียว	เช่า	5	8,000	ห้องน้ำ,ลานซักล้าง	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดชานเมือง สภาพทรุดโทรม

รายชื่อ	อายุ	เพศ	อาศัยอยู่กับ	ระดับการพึ่งพาตนเอง	จำนวนชั้น	ลักษณะการครอบครอง	สมาชิกครอบครัว	รายได้ครอบครัว/เดือน	รายละเอียดการซ่อม	การจ้างแรงงาน	ลักษณะชุมชน
46	75	หญิง	ญาติ	พึ่งตนเองได้ แรง	ชั้นเดียว	เช่า	3	ไม่แน่นอน	หลังคา	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดในเมืองสภาพทรุดโทรม
47	63	หญิง	ครอบครัวลูก	พึ่งตนเองได้ แรง	ชั้นเดียว	เช่า	3	ไม่แน่นอน	พื้น ผนัง หิ้งน้ำ	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดในเมืองสภาพทรุดโทรม
48	66	ชาย	ครอบครัวลูก	พึ่งตนเองได้ ไม่แรง	ชั้นเดียว	ฟรี	4	ไม่มี	ผนัง, พื้น	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนในเมืองสภาพแวดล้อมดี
49	69	หญิง	ญาติ	พึ่งตนเองได้ ไม่แรง	สองชั้น	เจ้าของ	3	ไม่แน่นอน	ผนัง	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนในเมืองสภาพแวดล้อมดี
50	78	หญิง	ครอบครัวลูก	พึ่งตนเองได้ แรง	ชั้นเดียว	ฟรี	4	ไม่แน่นอน	ผนัง	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดในเมืองสภาพทรุดโทรม
51	72	หญิง	ครอบครัวลูก	พึ่งตนเองได้ ไม่แรง	ชั้นเดียว	ฟรี	5	ไม่แน่นอน	ผนัง, หลังคา	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดในเมืองสภาพทรุดโทรม
52	66	ชาย	ญาติ	พึ่งตนเองได้ ไม่แรง	ชั้นเดียว	ฟรี	5	10,000	ผนัง, หลังคา	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดในเมืองสภาพทรุดโทรม
53	60	หญิง	ญาติ	พึ่งตนเองได้ แรง	ชั้นเดียว	ฟรี	6	10,000	พื้น, หลังคา	จ้างแรงงานในชุมชน	ชุมชนแออัดในเมืองสภาพทรุดโทรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายณัฐพัฒน์ สุขสมัย เกิดวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2522 ที่จังหวัดกำแพงเพชร จบการศึกษาปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรมหลัก คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ในปีการศึกษา 2543 และได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรเคหพัฒนาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2548

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย